

Geboortecohorten doorheen het Vlaams onderwijs na de leerplicht

Evolutie van 1989-1990 tot 2003-2004

G. Van Landeghem & J. Van Damme

Onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,
in het kader van het programma 'Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek'

2006

Voor meer informatie omtrent deze publicatie:

Steunpunt LOA, Unit Onderwijsloopbanen

Auteur(s): G. Van Landeghem & J. Van Damme

Adres: Dekenstraat 2, 3000 Leuven

Tel.: +32 16 32 57 58 of +32 16 32 57 47

Fax.: +32 16 32 58 59

E-mail: Petra.DeWaele@ped.kuleuven.be

Website: <http://www.steunpuntloopbanen.be>

Copyright (2006) Steunpunt LOA
p/a Parkstraat 47, 3000 Leuven

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder uitdrukkelijk te verwijzen naar de bron.

No material may be made public without an explicit reference to the source.

Woord vooraf

Omdat we in vorige rapporten vooral aandacht besteed hebben aan het leerplichtonderwijs en de ongekwalificeerde uitstroom, hebben we in dit rapport de doorstroming doorheen het onderwijs na het vervullen van de leerplicht bekeken, vanaf achttien jaar dus. Dit leek ons onder meer wenselijk om in de komende jaren te kunnen vaststellen of de invoering van de bachelor-master-structuur tot grote veranderingen in de doorstroming doorheen het onderwijs leidt.

Al is het voorliggend rapport nogal technisch van aard, toch kan de geïnteresseerde lezer er ons inziens waardevolle informatie in vinden, zo onder meer over de zeer verschillende doorstroming door het hoger onderwijs van mannen en vrouwen.

Dat het rapport eerder technisch opgevat is, heeft mede te maken met onvolkomenheden in de data die ons door het Departement Onderwijs beschikbaar gesteld werden. Hoewel we uiteraard dankbaar zijn voor het bezorgen van de gegevens, en voor de mogelijkheid om ze te analyseren, leek het ons toch aangewezen in dit rapport enige feedback te geven aan de overheid in verband met de verzameling van gegevens en het beschikbaar stellen van die gegevens. Dit gebeurt vanaf p. 57 onder de titel ‘Cijfers over het onderwijs in Vlaanderen. Waarom weten we zo weinig?’. Zo hopen we een bijdrage te leveren aan het vervullen van één van de functies van het Steunpunt, namelijk het bevorderen van een gegevensverzameling die een degelijke evaluatie van de effecten van het onderwijsbeleid mogelijk maakt.

Jan Van Damme

Inleiding

Dit rapport toont hoe leeftijdsgenoten—de leden van eenzelfde geboortecohorte—*na het einde van hun leerplicht*¹ verder door het onderwijs stromen, en vooral hoe die doorstroming geboortjaar na geboortjaar verandert. We beschikken daartoe over gegevens over het Vlaams onderwijs² in de schooljaren 1989–1990 tot 2003–2004.

Formeel vervullen nagenoeg alle jonge Vlamingen hun twaalfjarige leerplicht.³ Sommigen verlaten het onderwijs zodra dat mag, maar de meesten blijven nog een aantal jaren les volgen. Het eerste onderdeel van dit rapport toont hoeveel leden van een geboortecohorte blijven deelnemen aan onderwijs na de leerplicht en hoe de cohort geleidelijk het onderwijs verlaat. Het is een eenvoudige aanvulling met de meest recente gegevens, uit de schooljaren 2002–2003 en 2003–2004, van de in rapport nr. 16⁴ beschreven evolutie van de *deelname* aan het onderwijs.

Het vorige rapport nr. 16 gaf een bondig overzicht van de evolutie van de doorstroming van geboortecohorten in de jaren negentig en daarna. De delen van het onderwijssysteem met een indeling in leerjaren werden daar als een geheel behandeld. Na een beschrijving van de doorstroming in onderwijsposities die buiten dat stramien

¹ In deze doorstromingsstudie spreken we over *geboortejaren* (1966, 1967, ..., 1985), *schooljaren* (1989–1990, 1990–1991, ..., 2003–2004) en *leeftijden* (18-jarigen, 19-jarigen, ..., 24-jarigen). Mensen van eenzelfde geboortjaar vormen samen een *geboortecohorte*. De beschikbare data laten ons toe de toestand van een geboortecohorte één keer per schooljaar samen te vatten. (Meestal gaat het over de toestand in het begin van februari.) Daardoor volstaat één leeftijds aanduiding per schooljaar. Met andere woorden: voor een gegeven geboortecohorte (gegeven geboortjaar) duidt een leeftijd in feite een schooljaar aan, en omgekeerd. Als we spreken over de 18-jarigen, bijvoorbeeld, dan gaat het over de geboortecohorte van 1971 in 1989–1990, de geboortecohorte van 1972 in 1990–1991, ..., of de geboortecohorte van 1985 in 2003–2004. (Op de gebruikelijke tellingsdatum van 1 februari in het genoemde schooljaar geldt dus dat al de leden van de cohort hun achttiende verjaardag gehad hebben, in het voorbije kalenderjaar.) Of als we het hebben over de 18-, 19- en 20-jarigen in 2003–2004, dan duiden we in feite de geboortecohorten van 1985, 1984 en 1983 aan.

Formeel luidt de afspraak voor de leeftijds aanduiding van een gegeven geboortecohorte in een gegeven schooljaar dus: de leeftijd is gelijk aan het kalenderjaar waarin het schooljaar in kwestie begint, minus het geboortjaar.

Volgens deze conventie heeft de leerplicht betrekking op de 6-jarigen, 7-jarigen, ..., 16-jarigen en 17-jarigen. Na twaalf jaar leerplicht beleven de 18-jarigen hun eerste jaar zonder leerplicht.

² Het gedeelte van het onderwijssysteem in Vlaanderen waarover dit rapport gaat zouden we ruwweg kunnen omschrijven als het ‘eerstekansonderwijs’ tot en met de tweede cyclus—dus: tot en met de basisopleidingen—van het hoger onderwijs. Studenten in het volwassenenonderwijs, cursisten van de VDAB enzovoort, beschouwen we niet als deelnemers aan het (eerstekans)onderwijs. Studenten in aanvullende opleidingen, specialisatie-opleidingen, academische lerarenopleidingen, doctoraatsopleidingen, ... tellen we niet mee. Jongeren met een leerovereenkomst worden wél meegerekend.

³ Hiermee bedoelen we enkel dat de leerlingen ingeschreven zijn. Spijbelen kunnen we met onze gegevens niet zichtbaar maken.

⁴ Van Landeghem, G., & Van Damme, J. (2004). *Geboortecohorten doorheen het Vlaams Onderwijs: Evolutie van 1989–1990 tot 2001–2002*. Leuven: Steunpunt LOA, rapport nr. 16.

vallen—het buitengewoon onderwijs, het deeltijds beroepsonderwijs en de leerovereenkomsten—was het centrale thema hoe goed het voor leeftijdsgenoten lukt om samen het gewenste onderwijstempo te blijven volgen. Bij een leerjaar hoort immers doorgaans een ‘normale’ of ‘wenselijke’ leeftijd. Niet alle leerlingen volgen echter het geplande tempo: enkelen nemen ‘voorsprong’, anderen lopen één of meer jaren ‘vertraging’ op. De database van leerlingenaantallen⁵ die de basis vormt voor rapport nr. 16 en voor het voorliggende rapport, bevat de nodige gegevens om in kaart te brengen hoe een geboortecohorte in steeds verder verspreide slagorde door het onderwijssysteem trekt.

Leeftijdsgenoten in het onderwijs groeien niet enkel uit elkaar doordat ze een verschillend tempo volgen. Ze worden ook geconfronteerd met vertakkingen in het onderwijssysteem, waarbij ze verschillende keuzen maken. De informatie die daarover aanwezig is in onze database van leerlingenaantallen is slechts in beperkte mate benut in rapport nr. 16. Het tweede onderdeel van dit nieuwe rapport biedt een meer uitgebreide beschrijving van de verdeling van leeftijdsgenoten over verschillende *onderwijsposities*—weliswaar enkel na de leerplicht. Dat onderdeel geeft een antwoord op de vraag in welke vormen van onderwijs—universiteit, hogeschool met één cyclus, hogeschool met twee cycli, onderdelen van het secundair onderwijs—we de jongeren van achttien, van negentien enzovoort terugvinden, en hoe die verdeling verandert van geboortjaar tot geboortjaar. Het derde onderdeel van de tekst is opnieuw in essentie een update van resultaten over *voorsprong en vertraging* uit rapport nr. 16, voor de periode na de leerplicht.

De beschikbare gegevens maken het mogelijk de analyse van het tweede onderdeel te verfijnen door de vormen van onderwijs die daarvoor in aanmerking komen verder in te delen volgens leerjaren—met andere woorden: door meer gedetailleerde onderwijsposities te bekijken. Dat komt neer op een combinatie van de uitgangspunten van het tweede en derde onderdeel: voorsprong en vertraging worden in kaart gebracht per onderwijsvorm. Dat is het onderwerp van het vierde onderdeel. Daarbij hebben we ons beperkt tot het *universitair onderwijs*. Onze database van leerlingenaantallen maakt het mogelijk een dergelijke analyse ook uit te voeren voor andere delen van het onderwijssysteem. We hebben echter de keuze gemaakt de beschikbare tijd en plaats

⁵ De bijlage van rapport nr. 16 geeft een korte beschrijving van de structuur, inhoud en bronnen van de database. De database wordt jaar na jaar verder aangevuld. Sinds rapport nr. 16 beschikken we over gegevens van twee extra schooljaren: 2002–2003 en 2003–2004.

binnen het vierde onderdeel verder te besteden aan een verkenning van twee soorten nieuwe gegevens.

Ten eerste konden we in de schooljaren 1995–1996 tot 2000–2001 het aantal studenten in een ‘enige kandidatuur’ afzonderen.⁶ De mogelijkheid van een *enige kandidatuur* veroorzaakt in principe een vertekening van de cijfers over vertraging. In de genoemde schooljaren kunnen we die vertekening dus corrigeren. Hoewel de nodige gegevens voor die correctie vanaf 2001–2002 niet meer beschikbaar zijn, geeft de korte tijdreeks die wel voorhanden is in elk geval een indruk van de omvang van de vertekening.

De enige kandidatuur vormt lang niet het enige obstakel voor een genuanceerde beschrijving van vertraging bij studenten in hoger onderwijs. Er valt, bijvoorbeeld, ook iets te zeggen voor het idee dat je beter een onderscheid maakt tussen een student die een jaar gedubbeld heeft in het secundair onderwijs en die bovendien het eerste jaar van het hoger onderwijs overdoet, en een student die op de gewenste leeftijd een kandidatuursdiploma heeft behaald en van koers verandert door nadien het eerste jaar in een ander studiegebied te volgen. Beide studenten hebben twee jaar vertraging ten opzichte van het ‘gewenste’ onderwijstempo, maar horen misschien toch niet in éénzelfde categorie thuis. Om dit onderscheid te maken is er echter nieuwe informatie nodig. Onze database van leerlingenaantallen verdeelt de leerlingen volgens hun positie in een gegeven schooljaar. Het enige aspect van de verdeling dat verwijst naar vroeger is het geboortjaar. De database bevat geen informatie om indelingen te maken volgens kenmerken van de vroegere onderwijsloopbaan. De Databank Tertiair Onderwijs, waarin het Departement Onderwijs de gegevens over de universiteiten en hogescholen verzamelt sinds 1999–2000—en waaruit de gegevens over het hoger onderwijs in onze database vanaf dat schooljaar afkomstig zijn—biedt echter bijkomende mogelijkheden. Ze bevat velden die aangeven of studenten al over een *vorig diploma van hoger onderwijs* beschikken en, zo ja, over welk diploma het gaat en wanneer het uitgereikt is. Hoewel het niet eenvoudig is om deze ruwe gegevens te verwerken, hebben we een poging gedaan om het onderscheid tussen studenten met en

⁶ Een database van de VLIR bevat gegevens over het Vlaams universitair onderwijs tot en met het schooljaar 2000–2001. Vanaf het schooljaar 1995–1996 is het mogelijk om in die data de studenten ‘enige kandidatuur’ apart te nemen. We bedanken Sven De Maeyer (Universiteit Antwerpen) voor het bezorgen van de nodige grondstof, met een afzonderlijke categorie voor de ‘enige kandidatuur’, uit de VLIR database.

zonder een vorig diploma te integreren in de bespreking van vertraging in het universitair onderwijs.⁷

Betrouwbare informatie die twee punten in de onderwijsloopbanen van Vlaamse leerlingen met elkaar verbindt is zeldzaam. Aan dit probleem en enkele andere overwegingen in verband met de beschikbaarheid van gegevens over het Vlaams onderwijssysteem wijden we een kort vijfde onderdeel.

In dit rapport bestuderen we hoe de doorstroming van geboortecohorten door het Vlaams onderwijssysteem verandert volgens het geboortjaar. Om die evolutie te kunnen interpreteren, is het nodig te corrigeren voor de veranderende geboorteaantallen. Vandaar dat de cijfers over deelname en doorstroming uitgedrukt zijn als percentages van de omvang van de mannencohorte, de vrouwencohorte of de gehele geboortecohorte.⁸ Grafieken van de omvang van de mannen- en vrouwencohorten zijn te vinden in bijlage A. Voor een gedetailleerde uitleg over hoe de omvang van een geboortecohorte is bepaald en over andere aspecten van de beschrijving van de doorstroming van geboortecohorten verwijzen we naar rapport nr. 16.

Net zoals in rapport nr. 16 besteden we aandacht aan de verschillen in doorstroming tussen mannen en vrouwen. Gedetailleerde tabellen laten de lezer toe de mannen- en de vrouwencohorte met elkaar te vergelijken. De tekst licht enkele aspecten van de verschillen of overeenkomsten in de evolutie toe.

⁷ We bedanken Floriaan Vossen van de Afdeling Begroting en Gegevensbeheer van het Departement Onderwijs voor het leveren van de bijkomende velden en de nodige documentatie.

⁸ *Elk percentage dat verder in dit rapport voorkomt, heeft betrekking op een groep mannen of een groep vrouwen van hetzelfde geboortjaar, of op een gehele geboortecohorte.* In het geval van een groep vrouwen drukt het percentage uit met hoeveel ze zijn in vergelijking met de volledige vrouwencohorte van hun geboortjaar. Een groep mannen wordt vergeleken met de volledige mannencohorte van het geboortjaar van de groep. Een gemengde groep vergelijken we met de gehele geboortecohorte.

Een geboortecohorte van mannen of een geboortecohorte van vrouwen bestaat uit enkele tienduizenden personen (Figuur 7)—bijvoorbeeld: ongeveer 35000 vrouwen van geboortjaar 1980. Eén procent van een vrouwen- of mannencohorte (1%) verwijst dus naar enkele honderden personen—350 in het geval van de vrouwencohorte van 1980. Eén tiende van een procent (0,1%) gaat dus over enkele tientallen personen—35 in het geval van de vrouwencohorte van 1980.

Deelname aan onderwijs na de leerplicht. Hoeveel jongeren van achttien en ouder nemen deel aan het onderwijs?

Het tweeluik gevormd door Figuur 1a (mannen) en Figuur 1b (vrouwen) toont, voor opeenvolgende geboortecohorten, de deelname aan het onderwijs op 18-jarige leeftijd—dus: in het eerste jaar zonder leerplicht—, bij de 19-jarigen, de 20-jarigen enzovoort. Bijlage B geeft de overeenkomstige figuur voor mannen en vrouwen samen en bevat bovendien al de cijfers in tabelvorm.

Van de geboortecohorte van 1979, bijvoorbeeld, nam op de leeftijd van achttien 83,1% van de mannen en 86,5% van de vrouwen nog deel aan het onderwijs, en daarna: 63,9% en 72,4% van de 19-jarigen, 49,5% en 61,2% van de 20-jarigen, 33,6% en 39,9% van de 21-jarigen, 22,5% en 23,4% van de 22-jarigen, 12,2% en 11,2% van de 23-jarigen en 6,4% en 5,7% van de 24-jarigen. Deze cijferreeks illustreert wat we al vaststelden in rapport nr. 16⁹, namelijk dat mannen en vrouwen het onderwijs aan een verschillend tempo verlaten. De grootste uitstroom van een mannencohorte gebeurt na het eerste jaar zonder leerplicht; de grootste uitstroom in een vrouwencohorte vindt pas twee jaar later plaats, op het einde van het derde jaar zonder leerplicht.

De gegevens tonen ook een duidelijk verschil tussen mannen en vrouwen inzake de evolutie van de deelname van geboorteejaar tot geboorteejaar. De deelname van de mannen blijft ruwweg constant, terwijl de deelname van de vrouwen een stijgende trend vertoont.¹⁰

In de nieuwe gegevens—van de schooljaren 2002–2003 en 2003–2004—valt de forse stijging van de deelname van de 20-jarigen op, bij de mannen van 48,7% (geboorteejaar 1981) naar 52,1% (geboorteejaar 1983) en vooral bij de vrouwen van 63,5% (geboorteejaar 1981) naar 70,6% (geboorteejaar 1983). In het volgende onderdeel, waar we nagaan hoe de deelnemers aan het onderwijs na de leerplicht verdeeld zijn over de verschillende vormen van onderwijs, zullen we echter zien dat deze stijging grotendeels kunstmatig is. De toename met 4% tussen de geboorteejaren 1981 en 1982 van de deelname van de 20-jarigen, bijvoorbeeld, is in grote mate toe te schrijven aan een foutieve allocatie van een toename bij de 21-jarigen (tussen de

⁹ Van Landeghem, G., & Van Damme, J. (2004). *Geboortecohorten doorheen het Vlaams Onderwijs: Evolutie van 1989–1990 tot 2001–2002*. Leuven: Steunpunt LOA, rapport nr. 16.

¹⁰ We maken daarbij abstractie van de oscillatie (golfbeweging) in de curven die we reeds in rapport nr. 16 opmerkten en die we voorlopig niet kunnen verklaren.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

geboortejaren 1980 en 1981), de 22-jarigen (tussen 1979 en 1980) enzovoort, tot voorbij de leeftijd van zevenentwintig.

Fig. 1a. Deelname mannen volgens leeftijd

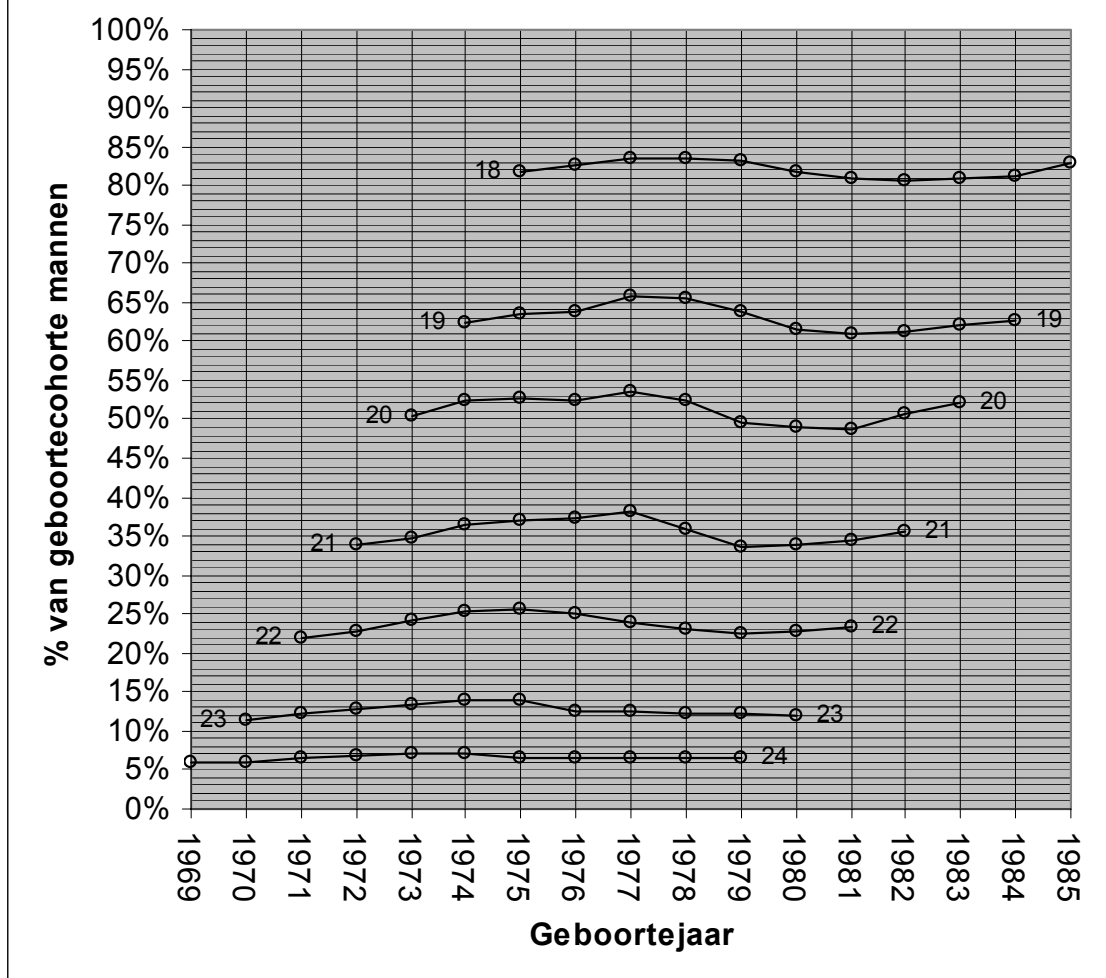
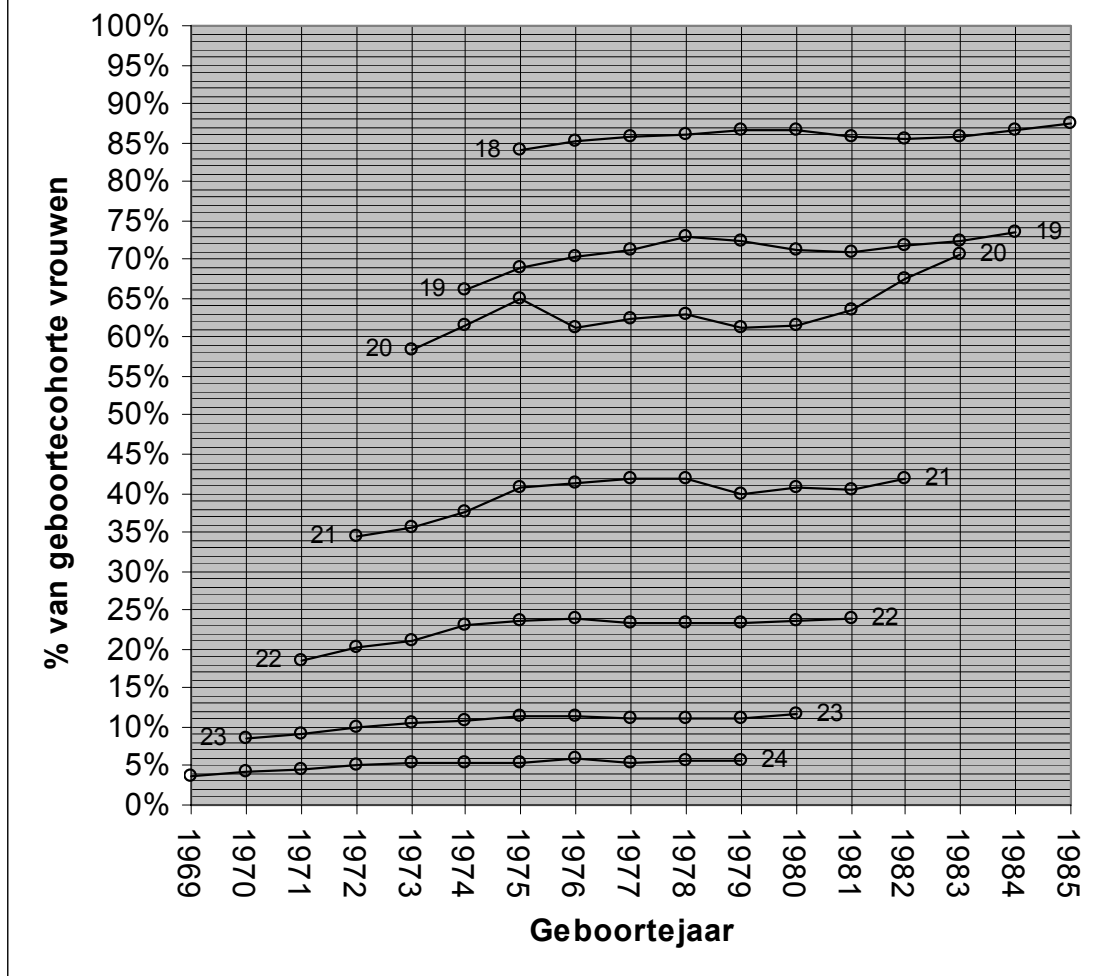

Fig. 1b. Deelname vrouwen volgens leeftijd

Onderwijsposities na de leerplicht. In welke vormen van onderwijs vinden we jongeren van achttien en ouder?

In dit tweede onderdeel beschrijven we de samenstelling van groepen leeftijdsgenoten die in een gegeven jaar na het einde van hun leerplicht nog deelnemen aan het onderwijs. We tonen in welke vormen van onderwijs—universiteit, hogeschool met één cyclus, hogeschool met twee cycli, onderdelen van het secundair onderwijs—we de jongeren van achttien, van negentien enzovoort terugvinden, en hoe die verdeling verandert van geboortjaar tot geboortjaar. Tabel 3 tot Tabel 8 (zie verder in de tekst, vanaf p. 20) geven het volledige overzicht, per sekse, voor de eerste drie jaren na het einde van de leerplicht. Gelijkaardige tabellen voor de verdere jaren na de leerplicht, tot en met het zevende jaar, zijn samengezet in Bijlage D. De tabellen voor mannen en vrouwen samen staan in Bijlage C.¹¹ Het geheel van de tabellen wordt misschien het best opgevat als een soort naslagwerk, waarin elke lezer iets anders kan zien dat zijn of haar aandacht wekt. In wat volgt bespreken we dan ook slechts enkele aspecten, met de nadruk op verschillen in de deelname aan het onderwijs tussen mannen en vrouwen.

Een mannencohorte

Het eerste jaar na de leerplicht. Van de 18-jarige mannencohorte van geboortjaar 1983 neemt nog 81,0% deel aan het onderwijs. In dat eerste jaar na het einde van hun leerplicht vinden we de meeste mannen nog steeds vooral in het secundair onderwijs. Meer bepaald geeft de bovenbouw van het voltijds secundair onderwijs tot en met het zesde leerjaar nog een plaats aan 35,8% van de mannencohorte. Dat is meer dan het aandeel van het hoger onderwijs—hogescholen en universiteiten—, dat 31,8% bedraagt.

Binnen de genoemde fractie van 35,8% in het secundair onderwijs neemt het KSO/TSO de belangrijkste plaats in, met 16,5% van de mannencohorte. Anders uitgedrukt: per vijf 18-jarige mannen in het onderwijs zit er één in het KSO/TSO. Het BSO heeft een aandeel van 13,3% van de mannencohorte—ongeveer één op zes van de 18-jarige mannen die nog onderwijs volgen. Tenslotte bevindt 6,0% van de mannencohorte zich nog in het ASO.

¹¹ De structuur en de hoofdingen van Tabel 3 en de volgende tabellen spreken wellicht voor zich, maar Bijlage C geeft toch een korte beschrijving (en de betekenis van enkele cijfers die in schuinschrift staan). De exacte betekenis van de verschillende onderwijsposities is gedefinieerd in Bijlage I.

Op de leeftijd van achttien is de mannencohorte van 1983 ongeveer even sterk vertegenwoordigd in het hogescholenonderwijs van één cyclus (12,7%) als aan de universiteiten (12,6%). Het aandeel van het hogescholenonderwijs van twee cycli is ongeveer half zo groot (6,4%). Binnen het hoger onderwijs heeft dus elke 18-jarige man in een hogeschoolopleiding van twee cycli twee collega's aan de universiteit en twee in het hogescholenonderwijs met één cyclus.

Verder bevindt een vrij omvangrijk deel (6,8%) van de 18-jarige mannencohorte van 1983 zich—op de gewenste leeftijd—in een zevende leerjaar van het voltijds gewoon secundair onderwijs. Dit zijn vooral BSO-leerlingen (5,6% van de cohorte), die naar een diploma van secundair onderwijs toewerken.

Slechts 3,6% van de cohorte volgt tijdens het eerste jaar na de leerplicht deeltijds leren. Eén op drie—1,2% van de mannencohorte—zit in het deeltijds beroepsonderwijs¹², de meerderheid (2,4%) heeft een leercontract¹³.

In het buitengewoon secundair onderwijs vinden we 2,5% van de achttienjarige mannen van geboortjaar 1983. De overige leden van de cohorte die nog onderwijs volgen zitten in het 'DBSO voor 18–25-jarigen' (0,3%), in het modulair voltijds secundair beroepsonderwijs (0,1%), in de vierde graad van het secundair beroeps-onderwijs (minder dan 0,1%) en in de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (0,1%). In tegenstelling met de cohorte van 1983, treffen we van de meeste andere mannencohorten tijdens het eerste jaar na het einde van hun leerplicht ook nog enkele leden aan in de eerste graad van het secundair onderwijs.

Het tweede jaar na de leerplicht. Van de 19-jarige mannencohorte van geboortjaar 1983 neemt nog 62,0% deel aan het onderwijs. Twee van elke drie overblijvende studenten treffen we nu aan in het hoger onderwijs (40,9% van de mannencohorte). Per zes studenten in het hoger onderwijs zijn er drie ingeschreven in het hogescholenonderwijs van één cyclus (20,5% van de cohorte), twee in een universiteit (13,1%) en één in een hogeschoolopleiding van twee cycli (7,2%).

¹² We bedoelen het onderdeel van het onderwijs dat vroeger ondermeer werd aangeduid als het "DBSO 15-18-jarigen" (zie, bijvoorbeeld, het Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs, schooljaar 2002–2003; zie ook: Bijlage I), om het te onderscheiden van het "DBSO 18-25-jarigen". In de tabel van studiebewijzen van het DBSO op p. 529 van het Jaarboek van schooljaar 2004–2005 spreekt met over het "kwalificatiegetuigschrift DBSO 15-18-jarigen, ingestapt als deeltijds leerplichtige leerling", met als tegenhanger het "kwalificatiegetuigschrift DBSO 18-25-jarigen, ingestapt als niet-leerplichtige leerling".

¹³ ... van het VIZO-Syntra-netwerk. (Dit type opleiding werd vroeger de 'middenstandsopleiding' genoemd.)

Anderzijds bevindt zich toch nog een fractie van 11,1% van de cohorte—één per zes 19-jarige mannen die nog onderwijs volgen—in het zesde leerjaar van het voltijds gewoon secundair onderwijs of in een lager leerjaar. De helft daarvan (5,5%) zit in het KSO/TSO, de anderen vooral in het BSO (4,4%).

Het aandeel van het zevende leerjaar (7,0%, waarvan 6,1% in het BSO) is ongeveer even groot als in het eerste jaar na de leerplicht. Het verschil is dat deze studenten één jaar vertraging hebben.

De fractie in een vorm van deeltijds leren valt terug (van 3,6% bij de 18-jarigen) tot 1,2% van de cohorte, met een nog groter overwicht voor de leercontracten (drie op vier). Het buitengewoon secundair onderwijs geeft nog een plaats aan 1,3% van de 19-jarige mannen. Verder hebben de vierde graad (minder dan 0,1%), het modulair voltijds BSO (0,1%), de onthaalklas voor anderstaligen (minder dan 0,1%) en zelfs de eerste graad van het secundair onderwijs (minder dan 0,1%) elk nog een klein aandeel in het onderwijs van de cohorte in het tweede jaar na het einde van de leerplicht.

Het derde jaar na de leerplicht. Op 20-jarige leeftijd blijft de mannencohorte van 1983 ongeveer even sterk vertegenwoordigd in het hoger onderwijs als een jaar eerder. Ook de verdeling over de verschillende vormen van hoger onderwijs verandert weinig: 22,2% van de cohorte in het hogescholenonderwijs van één cyclus (tegenover 20,5% bij de 19-jarigen), 12,1% in de universiteiten (in de plaats van 13,1% 19-jarigen) en 7,1% (een jaar eerder 7,2%) in het hogescholenonderwijs van twee cycli. Naast een totaal van 41,4% in het hoger onderwijs zit nog 10,7% van de cohorte verspreid over de andere vormen van onderwijs, met als belangrijkste posities: het zevende jaar BSO (3,2%), het buitengewoon secundair onderwijs (1,7%), het KSO/TSO tot en met het zesde leerjaar (1,7%) en het (voltijds) BSO tot en met het zesde leerjaar (1,4%). Alles samen neemt dus nog iets meer dan de helft (52,1%) van de 20-jarige mannen van geboortjaar 1983 deel aan het onderwijs.

Het hoger onderwijs. Tabel 1 toont de totale deelname van een mannencohorte aan het hoger onderwijs (kolom 'Hoger tot.') in de zeven jaren na het einde van de leerplicht en ook de deelname per component—het hogescholenonderwijs van één cyclus, de universiteiten en het hogescholenonderwijs van twee cycli. Vanaf het vierde jaar na de leerplicht (21-jarigen) is de deelname van de cohorte aan het

onderwijs (rechterkolom in Tabel 1) nagenoeg volledig toe te schrijven aan het hoger onderwijs.^{14 15}

Tabel 1. De mannencohorte van 1979 in het hoger onderwijs

Leef- tijd	Hogeschool			Hoger tot.	Deel- name
	1 cycl.	2 cycli	Univ.		
18	11,5	6,8	13,4	31,7	83,1
19	19,4	8,2	13,4	41,1	63,9
20	20,7	7,7	11,7	40,0	49,5
21	14,6	7,5	11,0	33,2	33,6
22	8,0	5,4	8,9	22,3	22,5
23	3,7	3,3	5,0	12,1	12,2
24	1,6	1,8	3,0	6,4	6,4

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte. Het totaal in het hoger onderwijs (kolom ‘Hoger tot.’) wordt vergeleken met het totaal in het onderwijs (kolom ‘Deelname’).

Een vrouwencohorte

Het eerste jaar na de leerplicht. Van de 18-jarige vrouwencohorte van geboortjaar 1983 neemt nog 85,8% deel aan het onderwijs, bijna 5% meer dan in de mannencohorte. De meeste vrouwen die nog onderwijs volgen na de leerplicht vinden we in het hoger onderwijs, namelijk 47,4% van de cohorte. Dat is een opvallend verschil met de 18-jarige mannen, waar het secundair onderwijs nog het grootste aandeel heeft. Slechts 25,8% van de 18-jarige vrouwencohorte zit nog in de bovenbouw van het voltijds secundair onderwijs tot en met het zesde leerjaar.

Bovendien zijn de 18-jarige vrouwen anders verdeeld over de onderdelen van het hoger onderwijs dan de mannen. Het hogescholenonderwijs van één cyclus—met een aandeel van 23,9% van de cohorte—is bij de 18-jarige vrouwen een stuk belangrijker dan het universitair onderwijs—dat 18,0% vertegenwoordigt. In de 18-jarige mannencohorte wegen deze twee onderdelen ongeveer even zwaar en zijn ze veel kleiner (12,7% en 12,6%). Net als bij de mannen is het aandeel van het hogescholen-

¹⁴ Er zijn nog wel kleine aantallen studenten in andere vormen van onderwijs, bijvoorbeeld in de leertijd of in de vierde graad van het BSO. De gedetailleerde verdelingen over de onderwijsposities zijn te vinden in de tabellen van Bijlage D.

¹⁵ Volgens de tabellen van Bijlage D vinden we vanaf het vierde jaar na de leerplicht geen enkele leerling meer in de derde graad van het gewoon secundair onderwijs. Dit is waarschijnlijk niet exact. Het is een gevolg van het feit dat de Jaarboeken om praktische redenen leeftijdsverdelingen soms afbreken van vanaf een zekere leeftijd en de overblijvende cijfers samenvatten in een restcategorie. Bijvoorbeeld: de tabel over de “SCHOOLBEVOLKING NAAR GEBOORTEJAAR – DERDE GRAAD” in het onderdeel over het voltijds gewoon secundair onderwijs in het Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs, schooljaar 2003–2004, vermeldt een kolom “1983 en voor”, voor het geboortjaar. In leeftijden uitgedrukt heeft die restcategorie dus de betekenis: “20 of ouder”. Bij de verwerking van het aantal in deze restcategorie kunnen we niet anders dan de leerlingen in kwestie allemaal beschouwen als 20-jarigen en doen alsof er geen oudere leerlingen zijn.

onderwijs van twee cycli het kleinst. Met 5,5% is het een beetje kleiner dan het overeenkomstige aandeel in de mannencohorte (6,4%). Maar de hogeschoolopleiding van twee cycli is vooral een stuk minder belangrijk in het geheel van het hoger onderwijs dan bij de mannen: minder dan een achtste van de 18-jarige vrouwelijke studenten hoger onderwijs zit in het hogescholenonderwijs van twee cycli—tegenover één op vijf bij de mannen.

Ook de verdeling van de fractie van 25,8% in het secundair onderwijs tot en met het zesde leerjaar over de onderwijsvormen is anders bij de vrouwen dan bij de mannen. Bij de vrouwen zijn het KSO/TSO (10,3%) en het BSO (10,5%) ongeveer even belangrijk—telkens ongeveer één op elke acht 18-jarige vrouwen die nog in het onderwijs zitten.

Daarnaast vinden we een beduidend deel van de 18-jarige vrouwencohorte—8,1%, wat meer dan bij de mannen—op de gewenste leeftijd in een zevende leerjaar. De meesten (7,3%) zijn BSO-leerlingen.

Het aandeel van deeltijds leren bij de 18-jarige vrouwen is nog veel kleiner (minder dan de helft) dan bij de mannen: slechts 1,5% van de cohorte, waarvan twee op vijf (0,6%) in het deeltijds beroepsonderwijs en de overigen in de leertijd.

In het buitengewoon secundair onderwijs vinden we 1,8% van de achttienjarige vrouwen van geboortjaar 1983. De overige leden van de cohorte die nog onderwijs volgen zitten in het 'DBSO voor 18–25-jarigen' (0,2%), in het modulair voltijds secundair beroepsonderwijs (0,9%, duidelijk meer dan de mannen), in de vierde graad van het secundair beroepsonderwijs (0,1%) en in de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (0,1%). Ook in de eerste graad van het secundair onderwijs treffen we nog enkele leden van de cohorte aan tijdens het eerste jaar na het einde van hun leerplicht.

Het tweede jaar na de leerplicht. Het percentage onderwijsdeelname bedraagt bij de 19-jarige vrouwencohorte van geboortjaar 1983 nog 72,5% (tegenover 62,0% bij de mannen). Meer dan de helft van 19-jarige vrouwencohorte (56,0%) zit in het hoger onderwijs—veel meer dan de 40,9% van de mannencohorte. Bijna een derde van de 19-jarige vrouwen (32,9%) is ingeschreven in het hogescholenonderwijs van één cyclus; bij de mannen is dit slechts één op vijf (20,5%). We vinden 17,4% van de 19-jarige vrouwen aan de universiteit en 5,7% in het hogescholenonderwijs van twee

cycli. Net als bij de mannen zit dus ruwweg een derde van de vrouwen in het hoger onderwijs aan een universiteit, maar de balans tussen de twee soorten hogescholenonderwijs ligt anders: de opleidingen met één cyclus wegen sterker door bij de vrouwen.

Het secundair onderwijs tot en met het zesde leerjaar (6,5%) en het zevende leerjaar (6,4%) zijn nog relatief belangrijk bij de vrouwen in het tweede jaar na de leerplicht, maar minder belangrijk dan bij de mannen (met aandelen van respectievelijk 11,1% en 7,0%). Verder merken we nog op dat veel meer 19-jarige vrouwen (1,6%) dan mannen (0,1%) gewoon voltijds beroepsonderwijs volgen in het modulair systeem.

Het derde jaar na de leerplicht. Net zoals bij de mannen, blijft de vrouwencohorte van 1983 op 20-jarige leeftijd ongeveer even sterk vertegenwoordigd in het hoger onderwijs als een jaar eerder en verandert de verdeling over de verschillende vormen van hoger onderwijs weinig. Het aandeel van het hogescholenonderwijs van één cyclus bedraagt 33,8% van de cohorte (tegenover 32,9% bij de 19-jarigen); voor de universiteiten: 15,9% (in de plaats van 17,4% een jaar eerder); en in het hogescholenonderwijs van twee cycli: 5,6% (een jaar eerder 5,7%). Naast een totaal van 55,3% in het hoger onderwijs zit, als we het modulair onderwijs even terzijde laten, nog 7,0% van de cohorte verspreid over de andere vormen van onderwijs, met als belangrijkste posities: het zevende jaar BSO (2,5%) en het buitengewoon secundair onderwijs (1,4%). Het merkwaardige aandeel van het modulair onderwijs (8,2% van de vrouwencohorte) is een artefact—dit wordt uitgelegd verder in de tekst.

Het hoger onderwijs. Tabel 2 toont de totale deelname van een vrouwencohorte aan het hoger onderwijs (kolom 'Hoger tot.') in de zeven jaren na het einde van de leerplicht en ook de deelname per component—het hogescholenonderwijs van één cyclus, het hogescholenonderwijs van twee cycli en de universiteiten. Een vergelijking met de overeenkomstige cijfers voor de mannen (Tabel 1) toont nogmaals dat de vrouwen sneller instromen in het hoger onderwijs en dat ze ondervertegenwoordigd zijn in het hogescholenonderwijs van twee cycli. De deelname van mannen en vrouwen aan het hoger onderwijs is pas ongeveer gelijk vanaf het vijfde jaar na de leerplicht; in de vier vroegere jaren is de deelname van de vrouwen beduidend groter.

Tabel 2. De vrouwencohorte van 1979 in het hoger onderwijs

Leef- tijd	Hogeschool		Univ.	Hoger tot.	Deel- name
	1 cycl.	2 cycli			
18	24,0	5,3	17,2	46,5	86,5
19	32,7	6,2	16,1	55,0	72,4
20	32,4	5,6	14,3	52,3	61,2
21	18,4	5,4	14,5	38,2	39,9
22	8,2	3,7	10,9	22,8	23,4
23	3,3	1,9	5,8	11,0	11,2
24	1,5	0,9	3,3	5,7	5,7

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte. Het totaal in het hoger onderwijs (kolom 'Hoger tot.>') wordt vergeleken met het totaal in het onderwijs (kolom 'Deelname').

De evolutie van enkele onderwijsposities over opeenvolgende geboortecohorten

Voor wat de deelname aan het algemeen secundair onderwijs tot en met het zesde leerjaar na de leerplicht (dus: met vertraging) betreft, tonen de tabellen (zie Tabel 3 tot Tabel 6) dat de aantallen in de loop der jaren afnemen. In het eerste jaar na de leerplicht, bijvoorbeeld, zien we een daling van 7,8% (6,2%) voor geboortjaar 1971 tot 5,9% (5,0%) voor geboortjaar 1985 bij de mannen (vrouwen).

De deelname aan het zevende leerjaar van het beroepsonderwijs—voor BSO-leerlingen de weg om een diploma van secundair onderwijs te behalen—is toegenomen. Bij de 18-jarige mannen (vrouwen), die 'op tijd' in het zevende leerjaar zitten, is er een toename van 4,2% (5,3%) voor de geboortecohorte van 1973 tot 6,1% (7,0%) voor de cohorten van geboortjaar 1985. In het tweede jaar na de leerplicht is er een toename van 4,1% (3,4%) voor geboortjaar 1972 tot 6,2% (6,0%) voor geboortjaar 1984 bij de mannen (vrouwen).

Het belang van deeltijds leren (het deeltijds beroepsonderwijs voor 15–18-jarigen en de leercontracten) na het einde van de leerplicht is afgenomen. Voor de geboortecohorte van 1984, bijvoorbeeld, was 3,6% van de mannencohorte en 1,7% van de vrouwencohorte ingeschreven voor deeltijds leren in het eerste jaar na de leerplicht. Voor het geboortjaar 1974 waren de cijfers nog: 4,4% (mannen) en 2,1% (vrouwen). Het aandeel van de leercontracten neemt sneller af dan het aandeel van het DBSO. De afname is ook zichtbaar in het tweede jaar na de leerplicht: van 1,7% (1974) naar 1,2% (1984) voor de mannen en van 0,9% (1974) naar 0,4% (1984) voor de vrouwen.

Een opvallende trend in het hoger onderwijs is de groei van de deelname aan het hogescholenonderwijs van één cyclus. In het derde jaar na de leerplicht, bijvoorbeeld, (Tabel 7 en Tabel 8) zien we voor de mannen een toename van 18,1% (geboortjaar 1975) tot 22,2% (1983) en voor de vrouwen een toename van 30,4% (1975) tot 33,8% (1983). Over dezelfde periode is de deelname van 20-jarige mannen aan het universitair onderwijs gedaald (van 13,1% naar 12,1%) en de deelname aan het hogescholenonderwijs van twee cycli eveneens (van 8,7% naar 7,1%). Bij de 20-jarige vrouwen daarentegen, is de deelname aan het universitair onderwijs toegenomen (van 13,7% voor geboortjaar 1975 tot 15,9% voor 1983) en is de deelname aan het hogescholenonderwijs van twee cycli stabiel gebleven.

Het probleem van de gegevens over het modulair onderwijs

De lijn van het ‘Modulair voltijds BSO’ in Tabel 3 en de volgende tabellen verwijst naar het ‘experiment modularisering in het secundair onderwijs’¹⁶ en meer bepaald naar de toepassing van dat experiment in het gewoon voltijds secundair beroeps-
onderwijs. Dat experiment is gestart in het schooljaar 2000–2001 en zal volgens het plan zeven jaar in beslag nemen. In Tabel 3, voor de 18-jarige mannen, zien we dan ook voor het eerst enkele deelnemers (minder dan 0,1% van de cohorte) aan het modulair voltijds BSO in de geboortecohorte van 1982. Enkele geboortejaren later, in de cohorte van 1985, neemt al 0,6% van de 18-jarige mannen deel aan modulair voltijds BSO. De invoering van het modulair beroeps-
onderwijs is ook zichtbaar in de tabel over de 18-jarige vrouwen (Tabel 4) en bij de 19-jarigen (Tabel 5 en Tabel 6) en de 20-jarigen (Tabel 7 en Tabel 8).

De evolutie van de deelname aan het modulair onderwijs bij de 20-jarigen ziet er spectaculair uit—vooral bij de vrouwen: van 0,6% voor geboortjaar 1980 naar een onwaarschijnlijke 8,2% van de cohorte voor 1983 (Tabel 8)—maar is eigenlijk een artefact. De vertekening ontstaat doordat de verdeling van de aantallen in het modulair voltijds BSO volgens de leeftijd te vroeg afbreekt in de Statistische Jaarboeken¹⁷: al

¹⁶ Zie, bijvoorbeeld, p. 11 in het Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs, schooljaar 2003–2004. Zie ook: Pelleriaux, K., De Rick, K., Op den Kamp, H., & Peeters, T. (2005). *Evaluatie van het experiment modularisering in het secundair onderwijs*. Antwerpen: Universiteit Antwerpen, Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen; Leuven: K.U.Leuven, Hoger instituut voor de arbeid.

¹⁷ Zie, bijvoorbeeld, de tabel ‘Totale schoolbevolking naar geboortjaar in het gewoon secundair onderwijs’ op pp. 120-121 van het Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs, schooljaar 2003–2004.

de studenten van twintig en ouder worden samengenomen in één restcategorie.¹⁸ De vertekening is belangrijk omdat de vierde graad van het secundair beroepsonderwijs grotendeels is overgegaan naar modulair onderwijs.¹⁹ De Statistische Jaarboeken bevatten wél gedetailleerde leeftijdsverdelingen voor de vroegere en nu voor de nog resterende studenten in de oude ‘lineaire’ vorm van vierdegraadsonderwijs. Daaruit blijkt dat een belangrijk deel van deze studenten ouder is dan twintig.²⁰ De 8,2% van geboortjaar 1983 in de tabel van de 20-jarige vrouwen (Tabel 8) verwijst dus voor een groot deel naar oudere studenten die we in de tabellen van de 21-jarigen, 22-jarigen enzovoort zouden moeten terugvinden (Bijlage C en Bijlage D) en voor een deel zelfs naar studenten ouder dan vierentwintig, die in dit rapport niet besproken worden.

Deze vertekening van de gegevens over het modulair onderwijs verklaart meteen ook de merkwaardige stijging van de deelnamecurven van de 20-jarigen (vooral bij de vrouwen) in het vorige onderdeel (Figuur 1a en Figuur 1b).

¹⁸ Daardoor ontbreekt het modulair voltijds BSO dan ook in de tabellen voor de 21-jarigen, 22-jarigen enzovoort (zie Bijlage C en Bijlage D).

¹⁹ De vierde graad van het gewoon voltijds secundair beroepsonderwijs bestaat grotendeels uit verpleegkundige opleidingen (Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs, schooljaar 2004–2005, p. 11). Vanaf het schooljaar 2004–2005 werken alle scholen, op één school na, volgens de modulaire structuur in de vierde graad verpleegkunde (zie Pelleriaux et al., 2005, p. 3).

²⁰ Zie, bijvoorbeeld, de tabel ‘Schoolbevolking naar geboortjaar – vierde graad’ in het Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs, schooljaar 1999–2000. Daar is 67% van de studenten in de vierde graad twintig of ouder. Het aantal 20-jarigen bedraagt echter slechts 25%. Er zijn ook 19% 21-jarigen, 9% 22-jarigen enzovoort. Er zijn zelfs 8% studenten van zevenentwintig jaar of ouder.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 3. Posities van 18-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Onthaalklas						0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
1 ^{ste} graad SO	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0
ASO tot 6 ^{de} leerjaar	7,8	8,0	8,0	7,8	7,9	7,4	7,1	7,1	6,5	6,5	6,2	6,2	6,0	5,9	5,9
KSO/TSO tot 6 ^{de} leerjaar	16,1	15,8	15,8	16,3	16,6	17,1	17,3	16,8	16,8	16,1	16,1	16,3	16,5	16,8	17,1
BSO tot 6 ^{de} leerjaar	13,8	13,6	14,0	14,9	14,9	13,9	14,2	13,8	13,8	13,7	13,0	12,7	13,3	13,5	13,8
ASO 7 ^{de} leerjaar	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
KSO/TSO 7 ^{de} leerjaar	0,8	0,9	1,0	1,4	0,9	0,9	1,2	1,2	1,3	1,3	1,1	1,0	1,2	1,2	1,2
BSO 7 ^{de} leerjaar			4,2	5,7	4,8	5,4	4,5	4,7	5,0	5,2	5,6	5,6	5,6	5,6	6,1
BSO 7 ^{de} leerjaar en 4 ^{de} graad	3,2	3,8													
BSO 4 ^{de} graad			0,0	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Modulair voltijds BSO												0,0	0,1	0,2	0,6
DBSO 15–18-jarigen	1,2	1,8	1,4	1,0	1,1	1,0	1,2	1,3	1,2	1,1	1,2	1,1	1,2	1,2	1,3
BuSO	2,5	2,4	2,2	2,5	2,4	2,6	2,4	2,6	2,6	2,3	2,5	2,5	2,5	2,6	2,9
Leertijd	3,7	3,4	3,0	3,5	3,7	4,0	3,9	3,9	3,7	3,5	3,2	2,8	2,4	2,4	2,0
DBSO 18–25-jarigen				0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3
Hogeschool 1 cyclus	8,3	8,0	8,2	8,5	8,6	9,6	10,2	10,7	11,5	11,9	12,2	12,9	12,7	12,9	12,8
Hogeschool 2 cycli	8,1	8,2	7,0	7,0	7,2	6,7	7,0	7,1	6,8	7,1	7,2	7,0	6,4	6,1	6,2
Hogeschool (ander)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0									
Hogeschool (Cultuur)	0,6	0,6	0,6	0,6											
Universiteit	9,7	10,3	12,0	12,7	13,1	13,8	14,2	14,1	13,4	12,8	12,2	12,1	12,6	12,4	12,6

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 4. Posities van 18-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortjaar														
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Onthaalklas							0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
1 ^{ste} graad SO	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ASO tot 6 ^{de} leerjaar	6,2	6,6	6,5	6,3	6,1	5,4	5,6	5,3	5,2	5,0	4,8	5,0	5,0	5,0	5,0
KSO/TSO tot 6 ^{de} leerjaar	10,3	10,0	10,7	10,7	11,0	11,3	11,1	11,0	10,6	10,3	10,5	10,1	10,3	10,8	10,9
BSO tot 6 ^{de} leerjaar	12,2	11,6	11,7	11,4	11,8	12,0	11,5	11,3	11,2	11,1	10,7	10,7	10,5	11,0	10,7
ASO 7 ^{de} leerjaar	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KSO/TSO 7 ^{de} leerjaar	0,6	0,9	0,9	1,3	0,8	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7
BSO 7 ^{de} leerjaar			5,3	6,3	5,8	6,1	6,0	6,1	7,0	7,1	7,1	6,9	7,3	6,9	7,0
BSO 7 ^{de} leerjaar en 4 ^{de} graad	7,1	6,8													
BSO 4 ^{de} graad			1,6	2,2	1,7	1,9	1,5	1,6	1,4	1,3	1,1	0,7	0,1	0,1	0,1
Modulair voltijds BSO												0,3	0,9	1,0	1,3
DBSO 15–18-jarigen	0,8	0,8	0,7	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,5	0,5	0,6	0,7	0,6
BuSO	1,6	1,6	1,5	1,6	1,7	1,7	1,6	1,8	1,7	1,8	1,7	1,7	1,8	2,0	2,1
Leertijd	2,3	1,5	1,4	1,7	1,7	1,7	1,5	1,6	1,5	1,3	1,2	1,0	0,9	0,9	0,9
DBSO 18–25-jarigen				0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2
Hogeschool 1 cyclus	19,5	19,3	19,6	20,2	21,2	21,9	22,4	23,2	24,0	23,6	24,2	24,0	23,9	23,5	24,7
Hogeschool 2 cycli	5,4	5,6	4,8	4,5	5,6	4,9	5,4	5,4	5,3	5,9	5,9	5,8	5,5	5,2	5,2
Hogeschool (ander)	0,2	0,3	0,3	0,4	0,0										
Hogeschool (Cultuur)	1,0	1,1	1,1	1,2											
Universiteit	11,5	13,0	13,7	15,0	15,8	16,8	17,4	17,3	17,2	17,6	17,1	17,8	18,0	18,5	18,2

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortjaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 5. Posities van 19-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Onthaalklas								0,0					0,0	0,0	
1 ^{ste} graad SO	0,0	0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	0,0			0,0	
ASO tot 6 ^{de} leerjaar	2,0	1,9	2,1	2,1	1,9	1,6	1,6	1,6	1,5	1,3	1,3	1,4	1,2	1,2	1,2
KSO/TSO tot 6 ^{de} leerjaar	6,6	6,5	6,5	6,4	6,4	6,7	6,6	6,5	6,3	6,0	5,6	5,6	5,8	5,5	5,8
BSO tot 6 ^{de} leerjaar	5,1	4,9	5,3	5,5	5,7	5,6	5,3	5,5	5,3	5,1	4,7	4,2	4,1	4,4	4,7
ASO 7 ^{de} leerjaar	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KSO/TSO 7 ^{de} leerjaar	0,9	0,9	1,0	1,0	0,9	1,0	1,1	1,0	1,1	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9
BSO 7 ^{de} leerjaar			4,1	4,8	5,2	5,6	5,0	5,4	5,3	5,3	5,4	5,6	5,6	6,1	6,2
BSO 7 ^{de} leerjaar en 4 ^{de} graad	3,5	3,9													
BSO 4 ^{de} graad			0,2	0,4	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0
Modulair voltijds BSO												0,1	0,1	0,1	0,4
DBSO 15–18-jarigen				0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3
BuSO	1,5	1,3	1,2	1,4	1,5	1,4	1,5	1,4	1,4	1,5	1,2	1,3	1,3	1,3	1,4
Leertijd	1,4	1,3	1,0	1,3	1,5	1,8	1,8	1,9	2,0	1,9	1,5	1,3	0,9	0,9	0,9
DBSO 18–25-jarigen				0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,6	0,3	0,4	0,3
Hogeschool 1 cyclus	13,7	14,2	14,4	15,0	15,6	15,9	16,9	18,1	19,1	19,4	19,5	19,5	20,9	20,5	20,5
Hogeschool 2 cycli	8,4	8,9	8,5	7,8	8,7	8,7	8,2	8,5	8,5	8,2	8,1	7,8	7,3	7,2	7,1
Hogeschool (ander)	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3	0,0									
Hogeschool (Cultuur)	0,9	0,9	0,9	1,0											
Universiteit	10,3	11,0	11,8	13,2	13,8	14,4	14,7	14,9	14,2	13,4	12,6	12,1	12,5	13,1	13,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 6. Posities van 19-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Onthaalklas								0,0	0,0			0,0	0,0	0,0	0,0
1 ^{ste} graad SO		0,0		0,0	0,0	0,0		0,0			0,0	0,0		0,0	0,0
ASO tot 6 ^{de} leerjaar	1,2	1,1	1,1	1,2	1,0	0,9	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8
KSO/TSO tot 6 ^{de} leerjaar	2,9	2,9	3,2	3,2	3,1	3,1	3,2	3,2	3,1	2,8	2,9	2,9	2,7	2,9	2,8
BSO tot 6 ^{de} leerjaar	3,6	3,5	3,4	3,6	3,5	3,8	3,8	3,4	3,0	3,2	3,0	2,8	2,9	2,9	2,8
ASO 7 ^{de} leerjaar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
KSO/TSO 7 ^{de} leerjaar	0,7	0,9	0,9	1,1	1,0	1,0	1,1	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	1,0
BSO 7 ^{de} leerjaar			3,4	3,7	3,9	4,3	4,6	4,6	5,2	5,1	5,4	5,2	5,5	5,5	6,0
BSO 7 ^{de} leerjaar en 4 ^{de} graad	5,8	5,7													
BSO 4 ^{de} graad			2,5	3,8	3,0	3,0	2,8	2,7	2,8	2,5	2,3	1,8	0,7	0,2	0,2
Modulair voltijds BSO												0,4	1,3	1,6	1,9
DBSO 15–18-jarigen				0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2
BuSO	1,1	1,0	1,0	1,1	1,0	1,1	1,1	1,0	1,2	1,1	1,2	0,9	1,0	1,0	1,1
Leertijd	0,8	0,5	0,4	0,5	0,7	0,7	0,9	0,9	0,8	0,8	0,6	0,5	0,4	0,3	0,3
DBSO 18–25-jarigen				0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,1	0,2	0,2
Hogeschool 1 cyclus	26,3	25,9	26,2	27,1	28,4	29,7	30,1	31,3	32,2	32,7	31,3	32,2	32,8	32,9	32,9
Hogeschool 2 cycli	4,6	5,1	5,0	4,6	5,5	6,2	5,8	6,1	6,2	6,2	6,4	6,4	5,9	5,7	5,6
Hogeschool (ander)	0,3	0,3	0,3	0,4	0,7	0,0									
Hogeschool (Cultuur)	1,4	1,4	1,5	1,6											
Universiteit	10,4	11,2	12,5	13,0	14,1	15,1	16,0	16,1	16,3	16,1	16,2	15,6	16,8	17,4	17,7

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 7. Posities van 20-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Onthaalklas								0,0	0,0			0,0	0,0	0,0	
1 ^{ste} graad SO	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			0,0	0,0	0,0			0,0	
ASO tot 6 ^{de} leerjaar	0,5	0,5	0,5	0,4	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3
KSO/TSO tot 6 ^{de} leerjaar	2,9	2,6	2,6	1,7	2,4	2,4	2,5	2,4	2,1	1,9	1,8	1,7	1,6	1,7	1,7
BSO tot 6 ^{de} leerjaar	1,9	2,0	1,9	1,5	2,3	2,3	2,2	2,1	2,0	1,8	1,4	1,4	1,2	1,2	1,4
ASO 7 ^{de} leerjaar	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KSO/TSO 7 ^{de} leerjaar	0,7	0,8	1,0	0,7	0,9	1,0	1,1	1,0	1,0	0,9	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8
BSO 7 ^{de} leerjaar			2,7	2,0	3,5	3,6	3,4	3,4	3,3	3,2	3,3	3,0	2,9	2,9	3,2
BSO 7 ^{de} leerjaar en 4 ^{de} graad	2,8	3,2													
BSO 4 ^{de} graad			0,6	0,4	0,8	1,0	1,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,1	0,1	0,0
Modulair voltijds BSO												0,1	0,3	0,7	1,0
DBSO 15–18-jarigen													0,0	0,0	0,0
BuSO	1,9	1,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	1,4	1,5	1,6	1,7
Leertijd	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,5	0,4	0,4	0,3
DBSO 18–25-jarigen				0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2		0,2	0,2	0,2
Hogeschool 1 cyclus	14,3	14,6	14,9	16,9	17,3	17,9	18,1	19,5	20,7	21,1	20,7	20,6	21,0	22,4	22,2
Hogeschool 2 cycli	7,9	7,8	8,1	8,0	8,2	8,7	8,7	8,2	8,7	8,5	7,7	7,7	7,5	7,3	7,1
Hogeschool (ander)	0,2	0,2	0,4	0,3	0,5	0,0									
Hogeschool (Cultuur)	1,0	1,0	1,0	1,1											
Universiteit	9,6	10,0	10,4	10,8	12,3	12,8	13,1	13,2	13,2	12,7	11,7	11,2	10,9	11,3	12,1

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 8. Posities van 20-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortjaar														
	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Onthaalklas								0,0				0,0	0,0	0,0	
1 ^{ste} graad SO	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			0,0			0,0		0,0	0,0	
ASO tot 6 ^{de} leerjaar	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
KSO/TSO tot 6 ^{de} leerjaar	0,9	0,8	0,9	0,7	1,1	1,0	1,2	1,2	1,0	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9
BSO tot 6 ^{de} leerjaar	1,5	1,3	1,3	0,9	1,6	1,5	1,5	1,4	1,3	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	0,8
ASO 7 ^{de} leerjaar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
KSO/TSO 7 ^{de} leerjaar	0,6	0,7	0,8	0,5	0,9	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8	1,0
BSO 7 ^{de} leerjaar			1,4	1,1	1,8	2,0	2,1	2,0	2,4	2,3	2,4	2,3	2,3	2,3	2,5
BSO 7 ^{de} leerjaar en 4 ^{de} graad	6,6	6,3													
BSO 4 ^{de} graad			4,7	3,7	6,3	7,0	7,5	3,1	2,9	3,0	2,5	2,3	1,6	0,6	0,2
Modulair voltijds BSO												0,6	2,8	6,1	8,2
DBSO 15–18-jarigen													0,0	0,0	0,0
BuSO	1,4	1,4	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,6	0,8	0,7	1,4	1,3	1,3	1,4
Leertijd	0,4	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1
DBSO 18–25-jarigen				0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1		0,1	0,1	0,1
Hogeschool 1 cyclus	22,1	22,5	22,7	27,1	27,7	29,2	30,4	31,3	32,3	32,4	32,4	31,4	32,3	33,2	33,8
Hogeschool 2 cycli	4,3	4,3	4,6	4,7	5,4	5,9	5,8	5,5	5,8	6,1	5,6	5,9	6,0	5,6	5,6
Hogeschool (ander)	0,2	0,3	0,2	0,3	0,6	0,1									
Hogeschool (Cultuur)	1,3	1,3	1,3	1,4											
Universiteit	8,9	9,8	10,2	11,1	11,7	12,6	13,7	14,4	14,5	14,6	14,3	14,8	14,4	15,6	15,9

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortjaar in kwestie.

Voorsprong en vertraging na de leerplicht. Hoeveel jongeren van achttien en ouder volgen nog het gewenste onderwijstempo?

In dit derde onderdeel beschrijven we, net als in het vorige onderdeel, de samenstelling van groepen leeftijdsgenoten die in een gegeven jaar na het einde van hun leerplicht nog deelnemen aan het onderwijs. In het tweede onderdeel zijn we nagegaan hoe die leeftijdsgenoten verdeeld zijn over de verschillende vormen van onderwijs. Nu verdelen we de deelnamecijfers op een tweede manier, namelijk volgens het aantal jaren vertraging (of voorsprong) van de studenten ten opzichte van de ‘normale’ of ‘gewenste’ leeftijd²¹ behorend bij hun positie in het onderwijs.

Zo tonen Figuur 2a (mannen) en Figuur 2b (vrouwen) hoeveel studenten nog precies op tijd in het onderwijs zitten, afhankelijk van de leeftijd en het geboortjaar. In Figuur 3a (mannen) en Figuur 3b (vrouwen) kan men aflezen hoe de omvang van het gedeelte van een geboortecohorte met precies één jaar vertraging verandert in de loop van de jaren na de leerplicht. Deze grafieken zijn uitbreidingen (met telkens twee extra meetpunten) van de Figuren 12a, 12b, 16a en 16b in rapport nr. 16.²²

Uit de nieuwe figuren blijkt dat de twee bijkomende meetmomenten geen onverwachte waarden opleveren. We herhalen kort de voornaamste globale vaststellingen over deze grafieken uit rapport nr. 16. De grafieken van de 18-jarigen tonen, ten eerste, dat de situatie van de mannen- en de vrouwencohorte in het eerste jaar van de leerplicht sterk verschilt. De doorstroming van jongens en meisjes doorheen het onderwijs tot en met het einde van hun leerplicht is zo uiteenlopend dat voor het geboortjaar 1985, bijvoorbeeld, nog 55,4% van de vrouwencohorte op tijd in het onderwijs zit, tegenover slechts 38,6% van de mannencohorte. Ten tweede is het opvallend dat de helft van deze vrouwen en meer dan de helft van deze mannen het jaar daarna niet meer in het onderwijs zit of vertraging heeft opgelopen.²³ Ten derde: wat de evolutie van geboortjaar tot geboortjaar betreft, vertonen de grafieken van de 18-jarigen die op tijd zijn een toename in het eerste jaar van de leerplicht

²¹ Voor de exacte definitie van die ‘normale’ of ‘gewenste’ leeftijden: zie Bijlage I.

²² Van Landeghem, G., & Van Damme, J. (2004). *Geboortecohorten doorheen het Vlaams Onderwijs: Evolutie van 1989–1990 tot 2001–2002*. Leuven: Steunpunt LOA, rapport nr. 16.

²³ Van de vrouwen geboren in 1983 treffen we in het eerste jaar na de leerplicht (18-jarigen) 54,6% ‘op tijd’ aan in het onderwijs. In het tweede jaar na de leerplicht (19-jarigen) zit nog slechts 28,2% in het onderwijs én op leeftijd. Het aantal vrouwen in het onderwijs met één jaar vertraging neemt toe van 19,3% in het eerste jaar na de leerplicht tot 34,7% het jaar daarna. Bij de mannen zijn de overeenkomstige percentages: 37,9% (18-jarigen, op tijd), 16,1% (19-jarigen, op tijd) versus 24,9% (18-jarigen, één jaar vertraging) en 32,0% (19-jarigen, één jaar vertraging).

tussen de geboortejaren 1975 en 1980. Daarna—en de twee meest recente datapunten bevestigen dat—stagneert het percentage. Ten vierde: de kans dat een student ‘op tijd’ aan het onderwijs blijft deelnemen na de overgang tussen het eerste en het tweede jaar na de leerplicht, blijft vrij constant. Ten vijfde merkten we in rapport nr. 16 op dat een student die ‘op tijd’ aan het eerste jaar van een hogeschoolopleiding van één cyclus begint, die opleiding zonder problemen afwerkt en dan het onderwijs verlaat, bijdraagt tot het verschil tussen de 20- en de 21-jarigen in Figuur 2a en Figuur 2b. De figuren suggereren dat veel meer vrouwen dan mannen deze weg volgen.

De tabellen van Bijlage E geven, gedetailleerder dan in rapport nr. 16, de verdeling van leeftijdsgenoten volgens het aantal jaren vertraging (of voorsprong), en de veranderingen volgens de leeftijd en het geboortjaar. Bijlage F bevat de overeenkomstige tabellen per sekse.

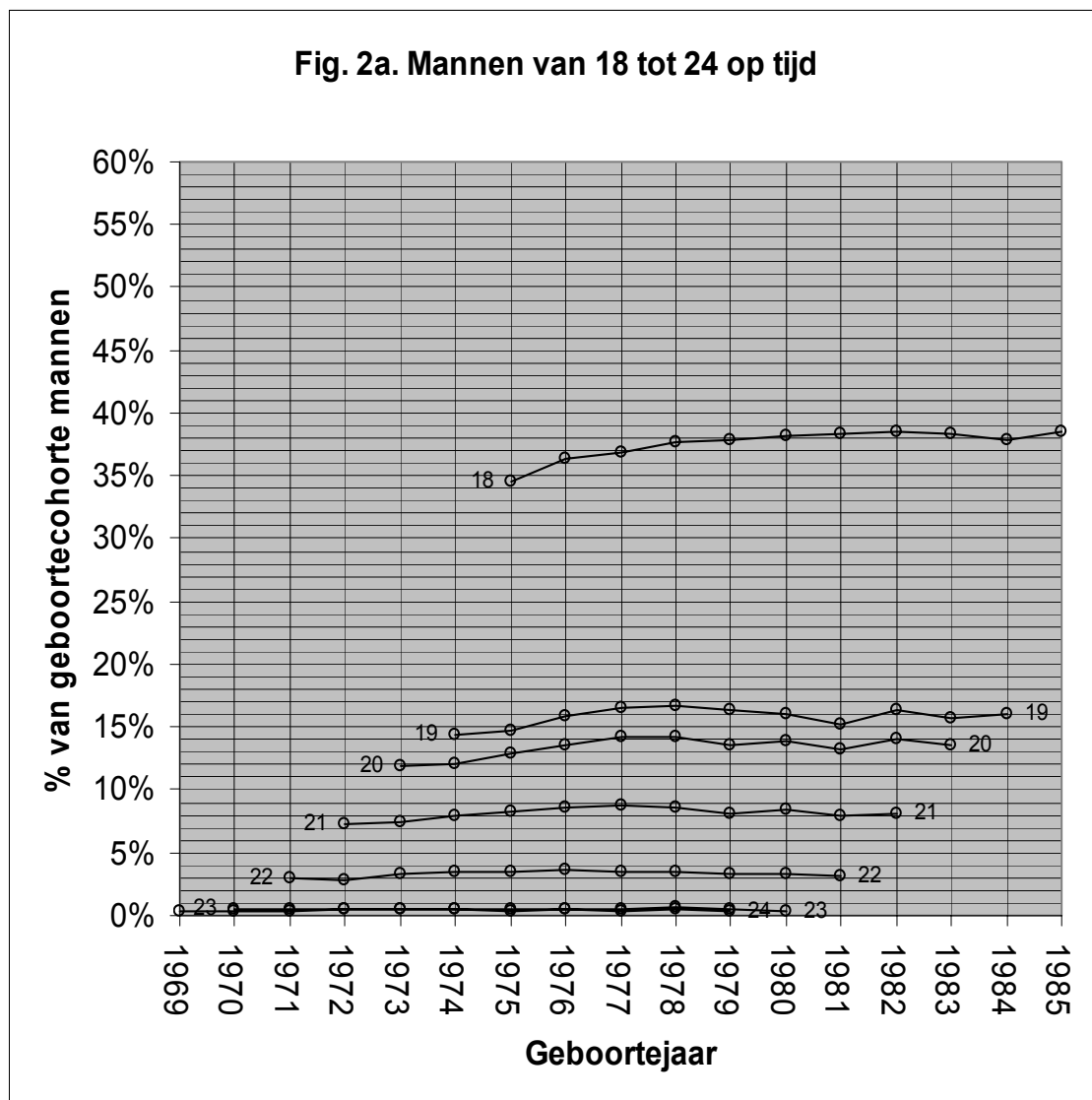
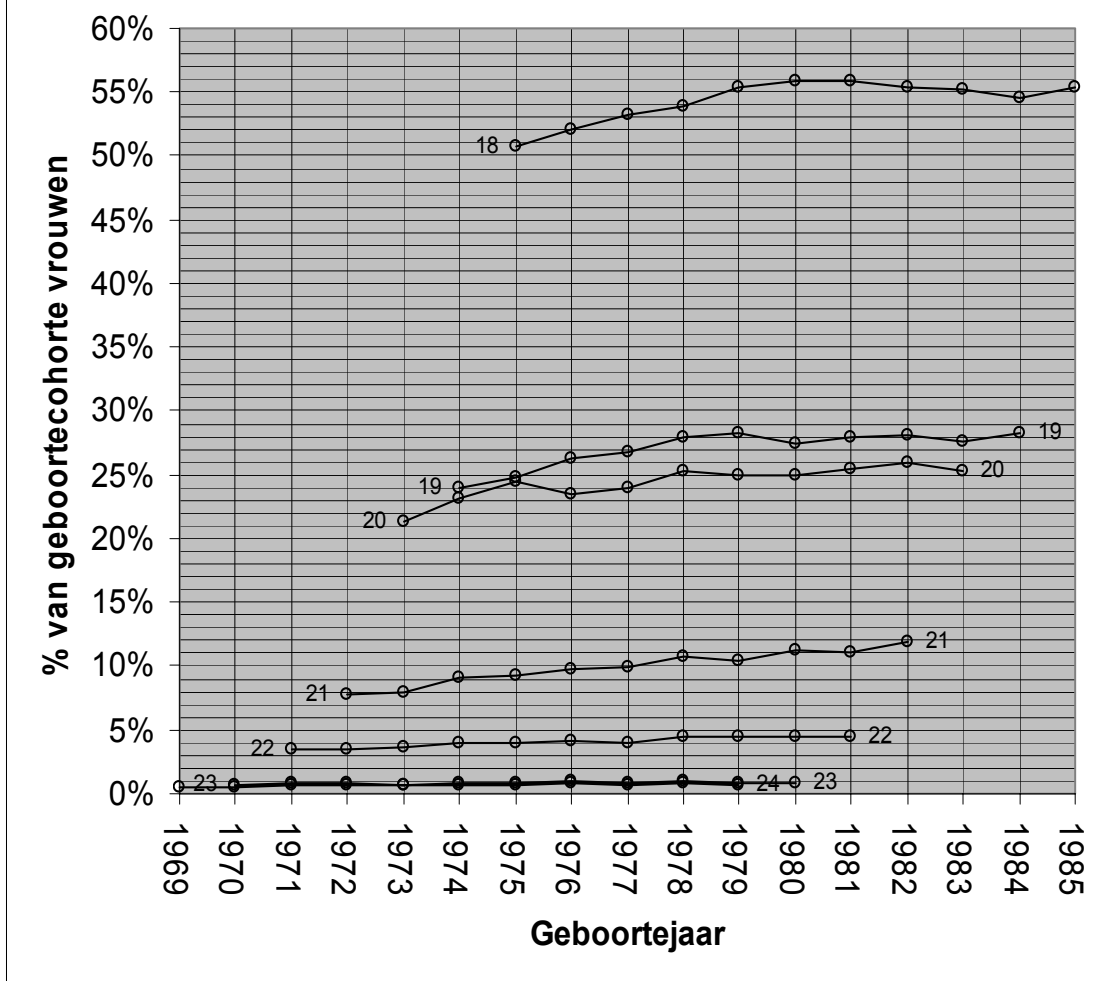

Fig. 2b. Vrouwen van 18 tot 24 op tijd

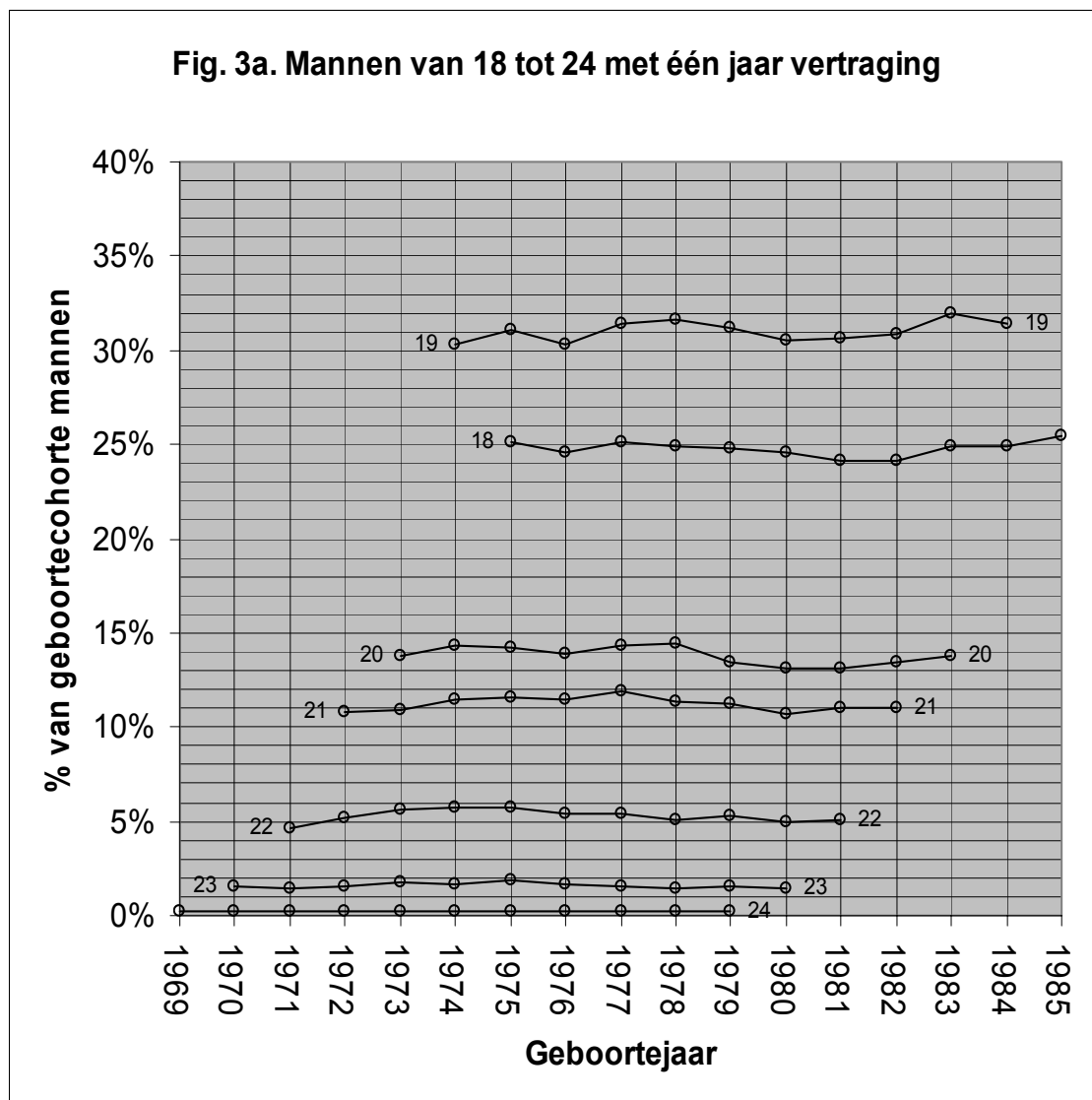
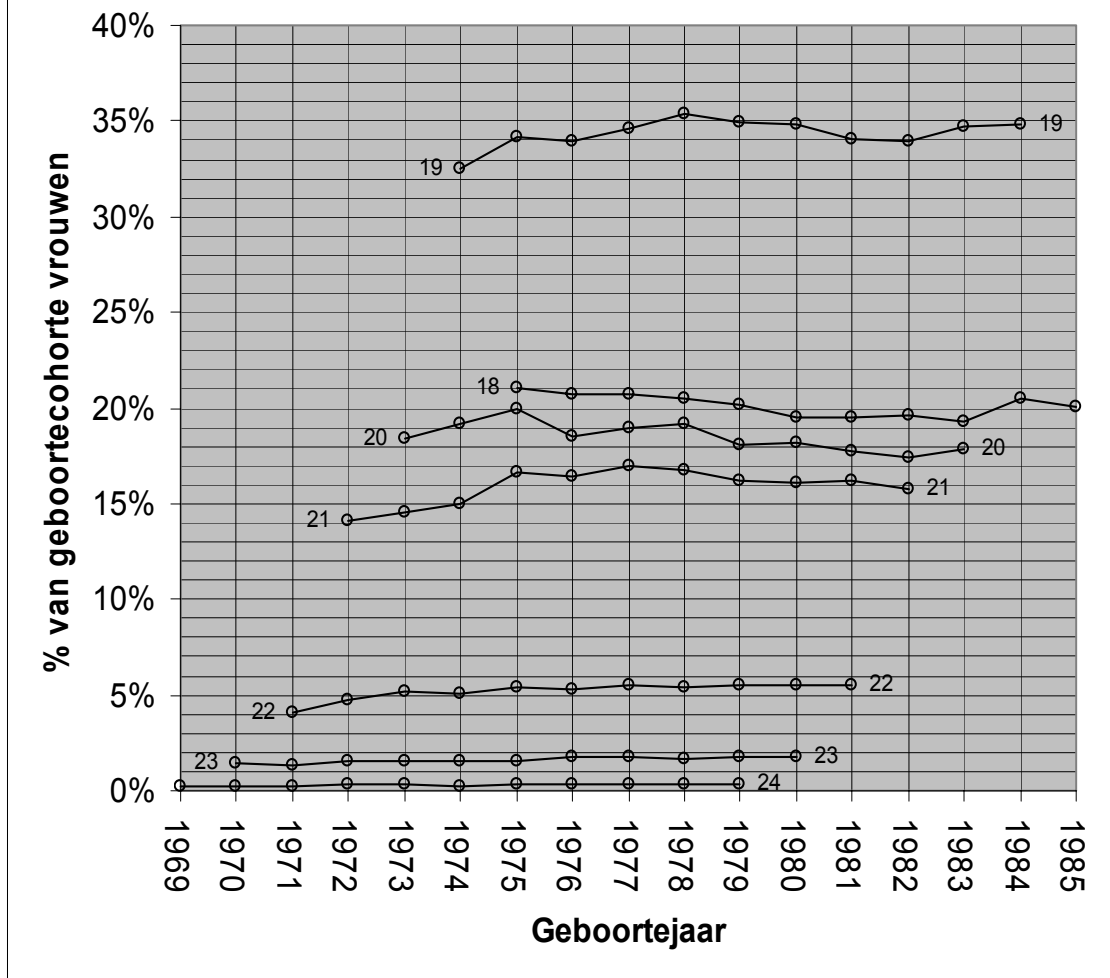

Fig. 3b. Vrouwen van 18 tot 24 met één jaar vertraging

Hoeveel universiteitsstudenten van achttien en ouder volgen nog het gewenste onderwijstempo?

In dit onderdeel gaan we wat dieper in op het universitair onderwijs, door de studentenaantallen in te delen volgens het leerjaar ('studiejaar'). Daardoor kunnen we, binnen het universitair onderwijs, een analyse maken van voorsprong en vertraging.²⁴

Een eerste benadering

De databanken waaruit onze gegevens over universiteitsstudenten afkomstig zijn²⁵, plaatsen elke student van een eerste of tweede cyclus in één bepaald studiejaar. Als we afspreken dat we studenten in het eerste (tweede, derde, ...) jaar na het einde van de leerplicht (18-jarigen) bij voorkeur in een eerste (tweede, derde, ...) studiejaar zien zitten²⁶, dan kunnen we de studenten die 'op tijd' zijn afzonderen van de studenten 'met vertraging' of 'met voorsprong'; verder kunnen we de studenten met vertraging (of voorsprong) indelen volgens het aantal jaren vertraging (voorsprong). Tabellen volgens deze indeling zijn te vinden in Bijlage G (mannen en vrouwen samen) en Bijlage H (per sekse). Er is telkens een tabel per leeftijd, voor de 18-jarigen (eerste jaar na de leerplicht) tot en met de 24-jarigen (zevende jaar na de leerplicht). Binnen elke tabel kan men voor opeenvolgende geboortecohorten de verdeling volgens voorsprong en vertraging aflezen.

We richten nu, zoals in het vorige onderdeel, onze aandacht even op een deel van deze resultaten, namelijk op de universiteitsstudenten die 'op tijd' zijn en de studenten met één jaar vertraging. Figuur 5a (mannen) en Figuur 5b (vrouwen) geven weer hoeveel studenten nog precies op leeftijd zitten, afhankelijk van de leeftijd en het geboortjaar. In Figuur 6a (mannen) en Figuur 6b (vrouwen) ziet men hoe de omvang van het gedeelte van een geboortecohorte met precies één jaar vertraging verandert in de loop van de jaren na de leerplicht.

Bijvoorbeeld: van de mannencohorte van 1982—de meest recente cohorte waarvoor we gegevens hebben tot en met het vierde jaar na de leerplicht—vinden we 12,0 % op

²⁴ Onze database bevat de nodige gegevens om een gelijkaardige analyse te maken voor andere vormen van onderwijs, bijvoorbeeld voor het hogescholenonderwijs van één cyclus of het hogescholenonderwijs van twee cycli. Het was echter niet mogelijk om deze analyses nog uit te voeren binnen de voor dit rapport beschikbare werktijd.

²⁵ Voor de gegevens tot en met schooljaar 1998–1999 is dit de VLIR-databank. Vanaf 1999–2000 hebben we een beroep gedaan op de Databank Tertiair Onderwijs van het Departement Onderwijs.

²⁶ Dit is de definitie van 'normale' leeftijden uit Bijlage I.

tijd aan een universiteit in het eerste jaar na de leerplicht (18-jarigen), 6,2% in jaar nadien (19-jarigen) en 5,4% en 5,3% in het derde en vierde jaar na de leerplicht (20- en 21-jarigen). Voor de vrouwencohorte van 1982 zijn deze aantallen veel groter: 17,5% (18-jarigen), 9,9% (19-jarigen), 9,4% (20-jarigen) en 9,2% (21-jarigen).

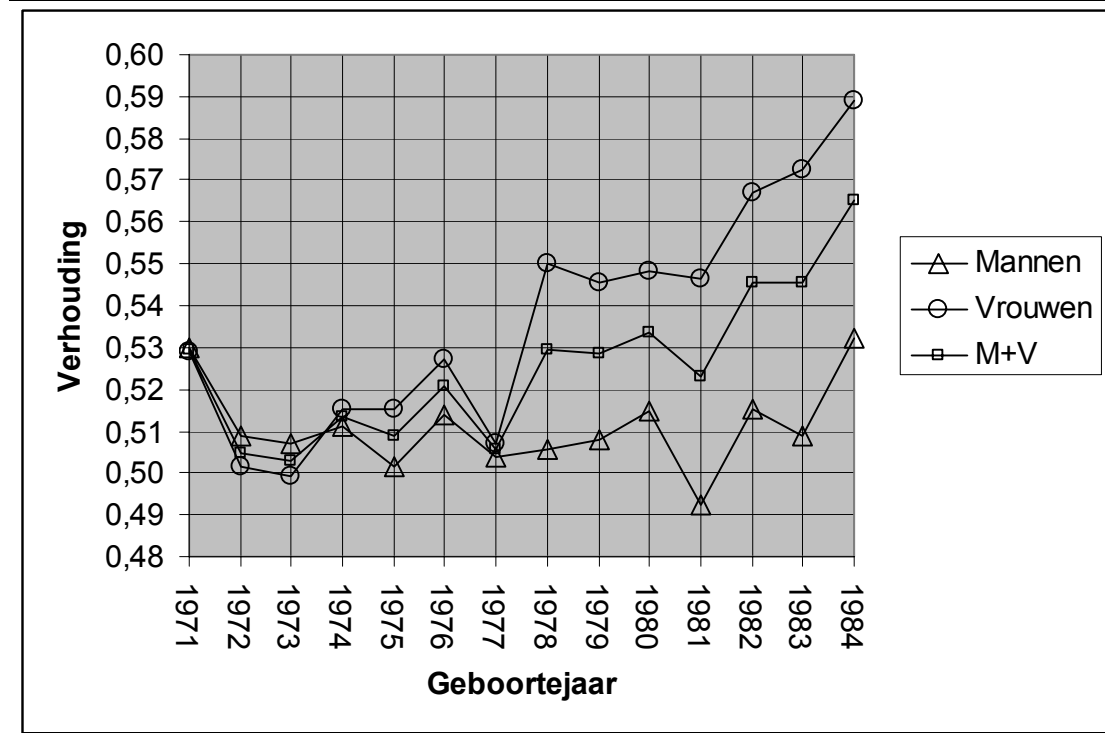
De grafieken tonen een duidelijke evolutie in het aantal studenten dat ‘op tijd’ onderwijs volgt aan een universiteit. Slechts 9,6% van de mannencohorte van 1971 studeerde ‘op tijd’ aan de universiteit in het eerste jaar na de leerplicht. Dat aantal is gegroeid tot en met het geboortjaar 1977 (14,0%); daarna is het afgenomen tot 12,6% en 12,1% voor de mannencohorten van 1980 en 1981; sindsdien (tot en met geboortjaar 1985) blijft het vrij stabiel. Voor de 18-jarige vrouwencohorten zijn de veranderingen nog groter geweest: een sterke klim van 11,3% voor geboortjaar 1971 naar 17,2% voor de cohorte van 1977; na enkele jaren van stabiliteit is het percentage sinds geboortjaar 1980 nog verder blijven groeien. Over de geboortejaren heen is de kloof tussen mannen en vrouwen dus ook gegroeid. De fractie universiteitsstudenten die nog ‘op leeftijd’ zit op 19-jarige leeftijd en in later jaren volgt min of meer de evolutie bij de 18-jarigen, met vooral een voortdurende groei bij de vrouwen.

Opvallend in al de geboortecohorten en voor beide seksen is de sterke afname van het aantal universiteitsstudenten ‘op leeftijd’ tussen het eerste jaar na de leerplicht (18-jarigen) en het tweede jaar. Het gaat hier over studenten die een succesvolle loopbaan in het basis- en secundair onderwijs achter de rug hebben en op tijd aan een universitaire studie beginnen. Na het eerste jaar stromen ze niet door naar een tweede studiejaar aan de universiteit, omdat ze niet geslaagd zijn en blijven zitten of omdat ze, nadat ze het eerste jaar met of zonder succes beëindigd hebben, kiezen voor een andere vorm van hoger onderwijs of opnieuw beginnen in een andere richting aan de universiteit; mogelijk verlaten sommigen ook het onderwijs. We bekijken deze afname tussen het eerste en het tweede jaar na de leerplicht van dichterbij in Figuur 4. De figuur toont dat de kans om een student die op tijd aan de universiteit begint een jaar later nog steeds op tijd en als universiteitsstudent aan te treffen, veranderd is in de loop van de geboortejaren. De evolutie is verschillend voor mannen en vrouwen.²⁷ Bij de mannen is de kans om ‘op tijd’ aan de universiteit te blijven min of meer constant

²⁷ De figuur toont een aantal eigenaardige punten, bijvoorbeeld de cijfers van geboortjaar 1977 en (vooral voor de mannen) van 1981. Maar het geheel lijkt voldoende betrouwbaar om te besluiten dat de evolutie verschilt tussen mannen en vrouwen.

gebleven (gemiddeld: 0,51). Bij de vrouwen is die kans gegroeid van, bijvoorbeeld, 0,52 voor geboortjaar 1974 tot 0,59 voor geboortjaar 1984.

Figuur 4. Verhouding van het aantal universiteitsstudenten 'op tijd' in het tweede jaar na de leerplicht tot het aantal universiteitsstudenten 'op tijd' in het eerste jaar

In Figuur 6a (mannen) en Figuur 6b (vrouwen), die het aantal universiteitsstudenten met één jaar vertraging tonen, zien we dat het deel van de cohorte dat in het tweede jaar na de leerplicht aan de universiteit zit met één jaar vertraging ongeveer gelijk is bij mannen en vrouwen. (Die vaststelling is enigszins speciaal omdat we voor zo goed als al de andere onderwijsposities en leeftijden systematisch vinden dat mannen meer vertraging hebben dan vrouwen.) Een deel van deze groep van 19-jarige studenten in een eerste studiejaar bestaat uit degenen die een jaar eerder op tijd aan de universiteit waren begonnen en zijn blijven zitten. Bij de vrouwen is deze groep groter dan bij de mannen (omdat veel meer vrouwen op tijd aan universitaire studies beginnen). Anderzijds beïnvloeden nog andere factoren (studentenstromen) het aantal 19-jarige universiteitsstudenten met één jaar vertraging: sommige studenten beëindigen het secundair onderwijs met precies één jaar vertraging en starten aan de universiteit; niet alle studenten die op tijd aan een eerste jaar universiteit beginnen maar niet slagen, blijven aan de universiteit.

In de praktijk is het voor sommige studenten—studenten die een ‘enige kandidatuur’ volgen of studenten met een ‘individueel aangepast jaarprogramma’—niet duidelijk in welk studiejaar ze zitten. In onze bronnen zijn die studenten op de een of andere (kunstmatige) manier toch aan één bepaald studiejaar toegewezen. In deze eerste analyse van vertraging en voorsprong hebben we dit probleem genegeerd. In het volgende onderdeel proberen we een gedeelte van de artefacten uit de gegevens te verwijderen.

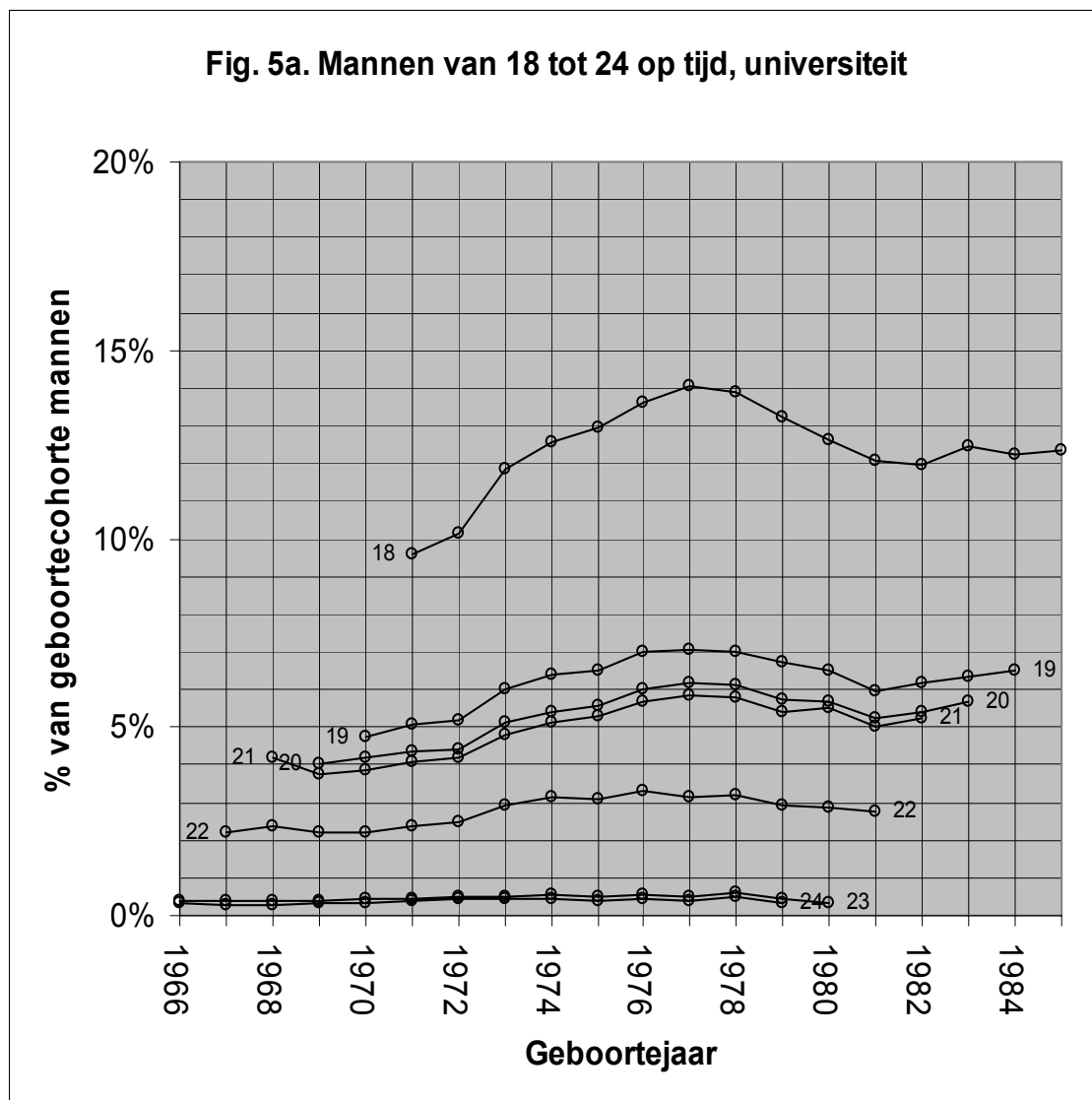
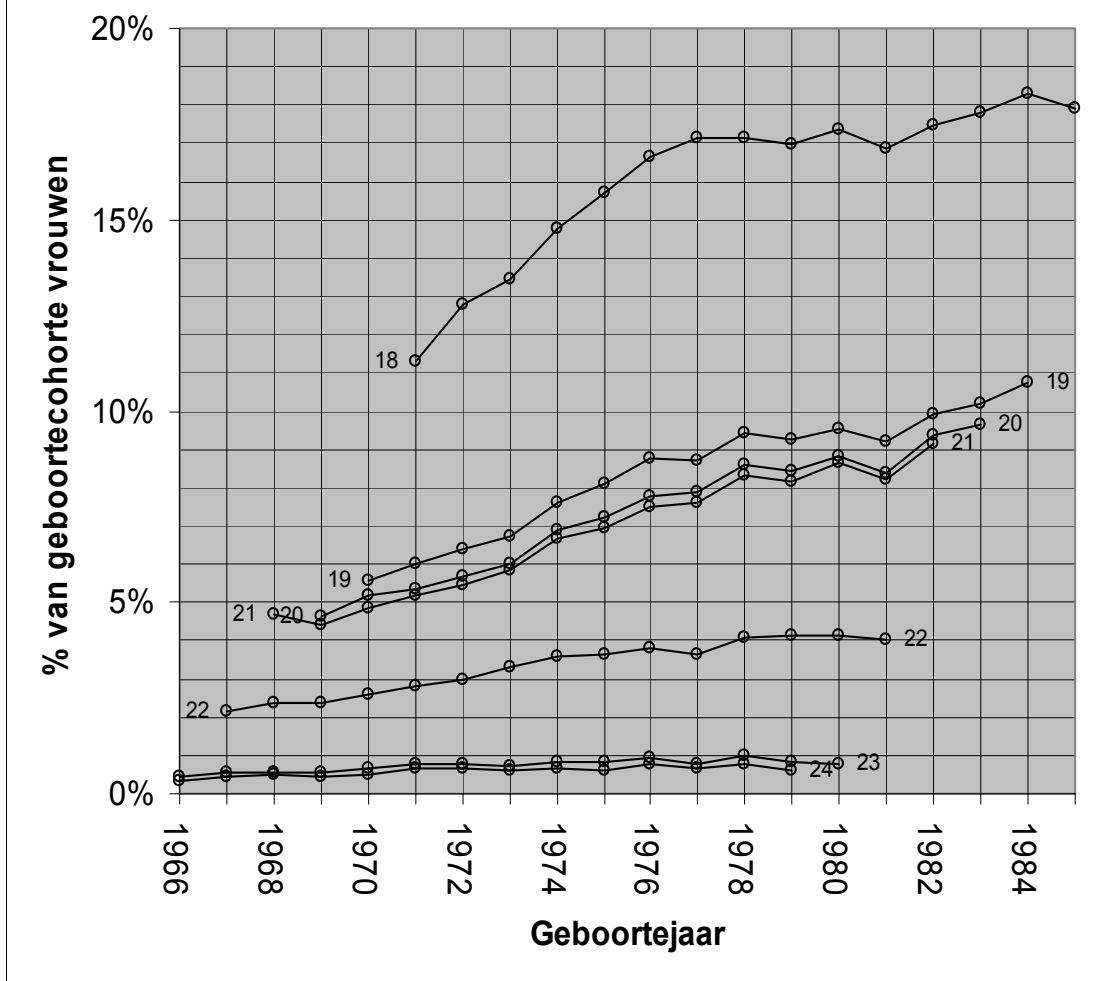

Fig. 5b. Vrouwen van 18 tot 24 op tijd, universiteit

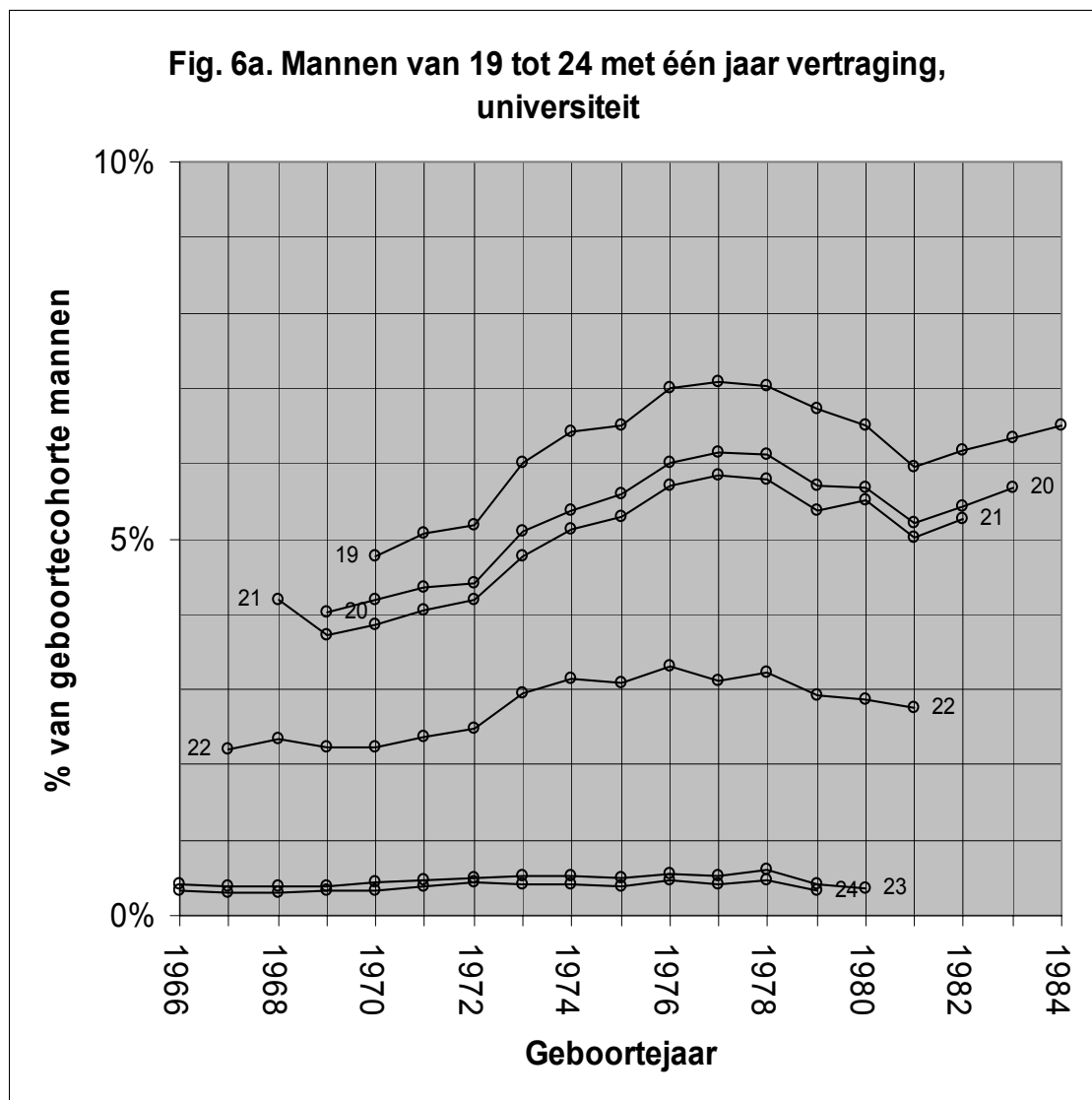
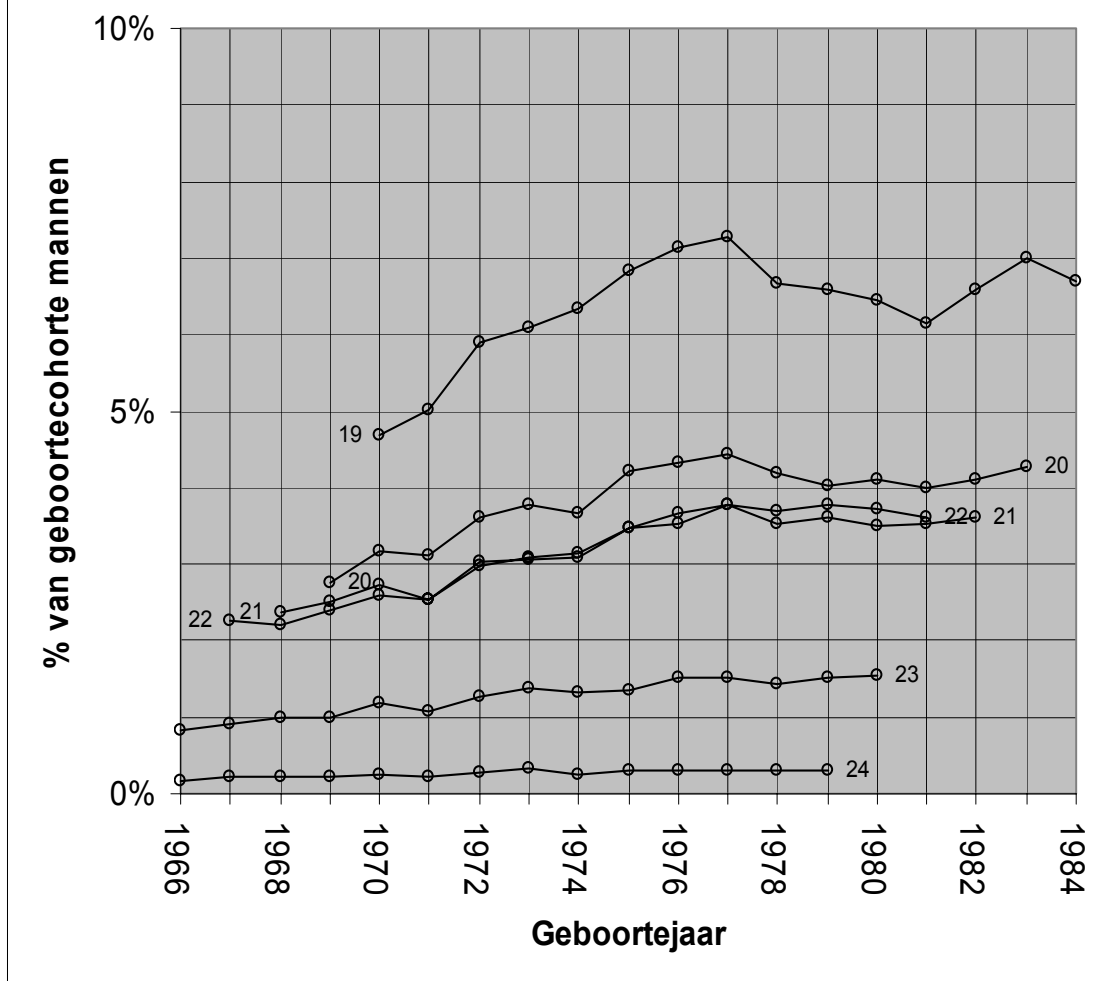

Fig. 6b. Vrouwen van 19 tot 24 met één jaar vertraging, universiteit

Correctie voor de ‘enige kandidatuur’

De studentenaantallen van de universiteiten in onze database zijn tot en met het schooljaar 1998–1999 afkomstig uit een database van de VLIR.²⁸ In een vroegere versie van het extract uit de VLIR-database dat ons werd bezorgd²⁹, kwam de ‘enige kandidatuur’ niet voor als een aparte categorie. Nadien ontvingen we een aangepaste versie³⁰, waarin de studentenaantallen van de ‘enige kandidatuur’ wel afgezonderd waren, weliswaar pas vanaf het schooljaar 1995–1996.

In het vorige onderdeel hebben we de vertraging van universiteitsstudenten in kaart gebracht vanuit het standpunt dat elke student aan één welbepaald studiejaar kan toegewezen worden en dat bij elk studiejaar een ‘normale’ leeftijd behoort (zoals gedefinieerd in Bijlage I.) Nu verfijnen we deze analyse door de studenten uit een ‘enige kandidatuur’ af te zonderen. Met een ‘enige kandidatuur’ verbinden we geen ‘wenselijke’ leeftijd. De termen ‘vertraging’, ‘voorsprong’ of ‘op tijd zijn’ zijn dus niet van toepassing.

Door de oorspronkelijke en de verfijnde data met elkaar te vergelijken, stelden we vast dat de studenten in een ‘enige kandidatuur’ in de oorspronkelijke data telkens als studenten van de tweede kandidatuur geregistreerd waren. Een tweede kandidatuur volgt men ‘normaal’ in het tweede jaar na de leerplicht, dus als 19-jarige. In de verfijnde analyse vinden we dus mogelijk bij de 18-jarigen wat minder studenten in de categorie ‘één jaar voorsprong’, bij de 19-jarigen minder studenten die ‘op tijd’ zijn, bij de 20-jarigen een kleiner aantal studenten met ‘één jaar vertraging’, bij de 21-jarigen een kleiner aantal met ‘twee jaar vertraging’ enzovoort. Al de overige aantallen blijven onveranderd.

De oorspronkelijke en de gecorrigeerde cijfers zijn samen opgenomen in Bijlage G en Bijlage H. Omdat slechts een klein deel van de verdelingen verandert, is het mogelijk

²⁸ Vanaf het schooljaar 1999–2000 zijn de studentenaantallen van de universiteiten bijgehouden in de Databank Tertiair Onderwijs (DTO) van het Departement Onderwijs. Men is de VLIR-database blijven aanvullen tot en met het schooljaar 2000–2001. Er is dus een overlapping van twee schooljaren, 1999–2000 en 2000–2001, tussen de twee databases. Voor onze database van leerlingenaantallen hebben we de keuze gemaakt een beroep te doen op de DTO-gegevens vanaf 1999–2000.

²⁹ Dit extract uit de VLIR-database, met gegevens van 1989–1990 tot en met 2000–2001, werd ons bezorgd door Sven De Maeyer (Universiteit Antwerpen).

³⁰ De nieuwe versie, met gegevens van 1995–1996 tot en met 2000–2001, werd eveneens bezorgd door Sven De Maeyer (Universiteit Antwerpen).

de veranderingen te overzien door middel van Tabel 9 (mannen) en Tabel 10 (vrouwen).³¹

Tabel 9. Voorsprong en vertraging van mannelijke universiteitsstudenten, correctie voor 'enige kandidatuur'

Leeftijd	Versie	1995– 1996	1996– 1997	1997– 1998	1998– 1999
18 (één voorsprong)	Oorspr.	0,15	0,17	0,16	0,18
	Verfijnd	0,13	0,17	0,12	0,17
19 (op tijd)	Oorspr.	6,99	7,07	7,02	6,73
	Verfijnd	6,05	6,61	6,01	6,28
20 (één vertraging)	Oorspr.	4,36	4,16	4,19	3,86
	Verfijnd	3,74	3,99	3,86	3,65
21 (twee vertraging)	Oorspr.	2,20	2,26	2,16	2,15
	Verfijnd	1,87	1,97	1,89	1,86
22 (drie vertraging)	Oorspr.	1,04	1,10	1,03	0,99
	Verfijnd	0,78	0,88	0,73	0,76
23 (vier vertraging)	Oorspr.	0,57	0,56	0,67	0,56
	Verfijnd	0,42	0,36	0,41	0,41
24 (vijf vertraging)	Oorspr.	0,32	0,29	0,35	0,32
	Verfijnd	0,23	0,21	0,22	0,24

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de betreffende mannencohorte

Tabel 10. Voorsprong en vertraging van vrouwelijke universiteitsstudenten, correctie voor 'enige kandidatuur'

Leeftijd	Versie	1995– 1996	1996– 1997	1997– 1998	1998– 1999
18 (één voorsprong)	Oorspr.	0,19	0,22	0,24	0,24
	Verfijnd	0,16	0,21	0,19	0,23
19 (op tijd)	Oorspr.	8,76	8,70	9,42	9,26
	Verfijnd	7,73	8,32	8,14	8,85
20 (één vertraging)	Oorspr.	4,22	4,32	4,43	4,17
	Verfijnd	3,78	4,18	4,16	4,01
21 (twee vertraging)	Oorspr.	1,85	1,99	2,12	1,98
	Verfijnd	1,33	1,44	1,45	1,32
22 (drie vertraging)	Oorspr.	0,88	0,94	1,06	1,11
	Verfijnd	0,60	0,61	0,68	0,71
23 (vier vertraging)	Oorspr.	0,40	0,44	0,44	0,48
	Verfijnd	0,25	0,30	0,28	0,29
24 (vijf vertraging)	Oorspr.	0,21	0,25	0,24	0,28
	Verfijnd	0,13	0,14	0,16	0,20

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de betreffende vrouwencohorte

De tabellen tonen dat de correctie een bescheiden maar toch niet onbeduidende impact heeft. In de hogere leeftijdscategorieën gaat het over kleinere aantallen maar is de correctie relatief belangrijker: studenten van een 'enige kandidatuur' zijn soms ouder

³¹ De meeste percentages in dit rapport zijn afgerond op een tiende procent. Hier geven we een extra cijfer (afroning op een honderste procent). Merk op dat in een mannen- of vrouwencohorte van, zeg, 30000 personen, een honderdste procent slechts 3 personen vertegenwoordigt.

omdat ze een tweede universitaire studie aanvatten. Anderzijds is de correctie het grootst (als percentage van de omvang van de cohorte) bij de 19-jarigen, in het tweede jaar na de leerplicht: studenten in een ‘enige kandidatuur’ hebben, volgens deze gegevens, niet noodzakelijk al een volledige studie of zelfs maar een eerste cyclus van het hoger onderwijs achter de rug.

Correctie voor vorig diploma

Een student die een hogere studie met succes en ‘op leeftijd’ afrondt en verder studeert voor een tweede diploma wordt volgens onze eerste analyse van vertraging na de leerplicht geregistreerd als een student met meerdere jaren vertraging. Dat is niet ideaal. Om die reden hebben we geprobeerd om bijkomende informatie in de analyse te betrekken. De Databank Tertiair Onderwijs, waaruit onze data over het hoger onderwijs afkomstig zijn vanaf het schooljaar 1999–2000, bevat namelijk in principe ook de volgende velden³²:

Veld 0135-17 met als titel “Studenteninformatie: einddiploma basisopleiding hoger onderwijs”. Dat veld wordt omschreven als: “De administratieve groep van het laatst behaalde einddiploma gevolgd in het hoger onderwijs (hogeschool of universiteit) voor het bekomen van een diploma basisopleiding in het hoger onderwijs” (sic). De aanwezigheid van deze informatie is “verplicht indien jaartal diploma basisopleiding hoger onderwijs groter dan (>) 1995”.

Veld 0135-18 met als titel “Studenteninformatie: diplomajaar einddiploma basisopleiding hoger onderwijs”. Dat veld wordt omschreven als: “Jaartal waarin (het laatste) diploma van een basisopleiding hoger onderwijs (hogeschool of universiteit) werd gevolgd”. De aanwezigheid van deze informatie is “optioneel”.

Ons doel was een onderscheid te maken tussen de universiteitsstudenten die verder studeren nadat ze al een hogere opleiding afgemaakt hebben (en daarom verder buiten de verdeling volgens voorsprong/vertraging vallen) en de studenten die nog naar hun eerste universiteitsdiploma toewerken. Wat bedoelt men echter precies met een “einddiploma basisopleiding hoger onderwijs”? Is het zeker dat een kandidatuursdiploma niet in die categorie thuishoort? Want indien dat wel het geval is, dan moeten we rekening houden met de aard van dat vroeger diploma. Een student in de tweede cyclus die zegt dat hij al een kandidatuursdiploma heeft, hoeven we immers niet weg

³² Bron: *Databank Tertiair Onderwijs. Technische beschrijving van het studentenbestand. Versie december 2001*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs.

te houden uit onze analyse van voorsprong en vertraging. Er is bovendien een bijkomend probleem. Indien de betekenis van het veld “einddiploma basisopleiding hoger onderwijs” voor ons dubbelzinnig is, dan geldt dat misschien ook voor wie deze informatie invult. De gegevensverzameling zelf kan vertekend kan zijn door de onduidelijkheid van de vraag. Het is mogelijk dat sommigen de vraag naar een vorig diploma geïnterpreteerd hebben als een vraag naar een tweedecyclusdiploma van hoger onderwijs van twee cycli of universitair onderwijs of een diploma van hoger onderwijs van één cyclus; anderen hebben misschien gedacht dat een diploma van een eerste cyclus van hoger onderwijs volstond.

Daarom hebben we, in de hoop de betekenis van de nieuwe gegevens te verduidelijken, extra informatie aangevraagd in de vorm van een lijst van al de ‘administratieve groepen’ van het hoger onderwijs waarin men ‘een diploma’ kan behalen. Uit de velden van de lijst kan men ook afleiden op welke vorm van hoger onderwijs (universiteit, hogescholenonderwijs van één cyclus of hogescholenonderwijs van twee cycli) en welke cyclus elke administratieve groep betrekking heeft. Zo konden we de betekenis van de inhoud van het veld ‘0135-17’ controleren en verduidelijken.

Op de eerste plaats zien we zo dat een diploma van de eerste cyclus in een opleiding van twee cycli toch soms geregistreerd is als een ‘einddiploma’. Uit deze controle blijkt verder dat de gegevens niet altijd volledig zijn. Bijvoorbeeld: soms is het jaartal van het vorig diploma ingevuld, maar niet de administratieve groep. Bovendien zijn ze niet altijd consistent. Zo komt het bijvoorbeeld voor dat de administratieve groep waarnaar men verwijst niet toelaat een diploma te behalen.

We hebben de frequentie van deze problemen in kaart gebracht en een poging gedaan een beslissingsregel te formuleren om de informatie in deze velden toch nog te benutten. Het linkerdeel van Tabel 11 toont deze beslissingsregel. De regel zegt, bijvoorbeeld (elfde regel in de tabel), dat een universiteitsstudent van de tweede cyclus (kolom ‘Huidige cyclus’) waarvoor de administratieve groep van een vorig diploma is ingevuld (kolom ‘Adm. gr.’) en wel met een administratieve groep die toelaat een diploma te behalen (kolom ‘Diploma?’) van een hogeschoolopleiding van één cyclus (kolom ‘Cyclus’), al een relevant einddiploma van hoger onderwijs heeft (code ‘D’). Die student verdwijnt dus uit de analyse van voorsprong en vertraging.

Rechts in Tabel 11 staan, per schooljaar, de studentenaantallen bij elk van de dertien gevallen uit de beslissingsregel. Daar zien we, op de eerste plaats, dat de omvangrijkste categorieën gelukkig corresponderen met eerder voor de hand liggende beslissingen. Die vaststelling draagt bij aan de geloofwaardigheid van de beslissingsregel.³³

Tabel 11 toont ook zeer duidelijk dat de betekenis van het veld “einddiploma basisopleiding hoger onderwijs” uit de Databank Tertiair Onderwijs (DTO) dubbelzinnig is voor wie deze informatie moet invullen. In het schooljaar 2003–2004, bijvoorbeeld, zegt de DTO voor 12100 universiteitsstudenten van de tweede cyclus dat ze al in het bezit zijn van een “einddiploma”, namelijk: een universitair diploma van de eerste cyclus (een kandidatuursdiploma). Tegelijk zegt de DTO dat 12346 universiteitsstudenten van de tweede cyclus nog geen “einddiploma” hebben. We weten dat de meeste van die 12346 studenten al een universiteitsdiploma van de eerste cyclus moeten hebben, maar in hun geval ziet de DTO dat niet als een “einddiploma”. In de andere schooljaren is de situatie gelijkaardig. Dat laatste probleem heeft gelukkig geen impact op wat we hier met deze velden willen doen.

Door middel van de beslissingsregel van Tabel 11 kunnen we dus uitmaken wie al een relevant diploma heeft (code ‘D’), wie nog niet (code ‘N’) en voor wie het niet duidelijk is (code ‘X’). Op de studenten die al een relevant diploma hebben is de indeling volgens voorsprong en vertraging niet langer van toepassing. Studenten met onduidelijke gegevens over een eventueel vorig diploma houden we ook apart. Voor de overige studenten blijft de oorspronkelijke definitie van ‘normale’ leeftijden (Bijlage I) van kracht. Door deze ingreep veranderen sommige cijfers in de verdeling volgens voorsprong en vertraging (en komt er een categorie ‘Niet van toepassing’ en ‘Niet duidelijk’ bij). De oorspronkelijke en de gecorrigeerde cijfers zijn samen opgenomen in Bijlage G en Bijlage H.

In Tabel 12 tot Tabel 15 hebben we de resultaten van Bijlage H voor de 21-jarigen (vierde jaar na de leerplicht) en de 22-jarigen even apart gezet³⁴, met een extra cijfer

³³ Dat neemt niet weg dat sommige elementen in de beslissingsregel betwistbaar zijn. Zo nemen we aan dat universiteitsstudenten van de tweede cyclus die al in het bezit zijn van een diploma van een hogeschoolopleiding van één cyclus, voor een tweede ‘einddiploma’ aan het studeren zijn (en buiten het concept van voorsprong en vertraging vallen) (elfde regel); anderzijds zien we een universiteitsstudent van de tweede cyclus die al een eerstecyclusdiploma van een hogeschoolopleiding van twee cycli heeft, als iemand die nog voor een eerste ‘einddiploma’ van hoger onderwijs werkt (negende regel).

³⁴ Voor uitleg bij de structuur van de tabellen verwijzen we naar Bijlage G.

na de komma³⁵. De tabellen tonen ook de correcties voor de ‘enige kandidatuur’ (zie vorig onderdeel). Zo blijkt dat de omvang van de globale correctie—de som van de rijen: ‘Niet van toepassing’ en ‘Niet duidelijk’—voor het bezit van een relevant vorig diploma op deze leeftijden vergelijkbaar is met de omvang van de correctie voor de ‘enige kandidatuur’. Een duidelijk verschil is dat de nieuwe correctie bij een gegeven leeftijd over verschillende categorieën van vertraging en voorsprong—dat wil zeggen: over verschillende leerjaren—gespreid is. Verder zijn de twee soorten correcties moeilijk te vergelijken. Studenten in een ‘enige kandidatuur’ hebben, volgens onze gegevens, niet noodzakelijk al een diploma van hoger onderwijs. En uiteraard treffen we universiteitsstudenten met een relevant vorig diploma van hoger onderwijs in allerlei studiejaren van de universiteit aan en zeker niet enkel in een ‘enige kandidatuur’.

³⁵ De meeste percentages in dit rapport zijn afgerond op een tiende procent. Hier geven we een extra cijfer, door afronding op een honderste procent. Merk op dat een honderste van een procent slechts enkele personen vertegenwoordigt. In een mannen- of vrouwencohorte van 30000 personen staat een honderdste procent voor 3 personen.

Tabel 11. Een regel om te beslissen of een universiteitsstudent al een relevant vorig diploma van hoger onderwijs heeft

Huidige cyclus	Vroeger diploma?				Beslissing	1999–	2000–	2001–	2002–	2003–
	Jaar	Adm. gr.	Diploma?	Cyclus		2000	2001	2002	2003	2004
Eerste	Niet ingevuld	Niet ingevuld			N	30023	28858	29302	29551	29527
Eerste		Ingevuld	Geen dipl.		N	125	17	10	11	23
Eerste		Ingevuld	Diploma		D	503	828	1005	1054	1059
Eerste		Buitenl. / Fr. G.			X	42	50	60	77	153
Eerste	Ingevuld	Niet ingevuld			X	77	88	116	141	28
Tweede	Niet ingevuld	Niet ingevuld			N	11938	12177	12241	12118	12346
Tweede		Ingevuld	Diploma	Univ. 1ste	N	12332	12465	12380	12278	12100
Tweede		Ingevuld	Geen dipl.		N	224	96	69	27	25
Tweede		Ingevuld	Diploma	Hog. 1ste	N		4	10	16	16
Tweede		Ingevuld	Diploma	2de of hoger	D	887	873	866	898	954
Tweede		Ingevuld	Diploma	Hog. enige	D		200	232	266	298
Tweede		Buitenl. / Fr. G.			X	339	312	274	272	259
Tweede	Ingevuld	Niet ingevuld			X	250	150	128	130	51
						56740	56118	56693	56839	56839

‘Huidige cyclus’: In welke cyclus van het universitair onderwijs zit de student?

‘Jaar’: Is er een jaartal ingevuld in het veld dat vraagt naar het jaartal van een eventueel vroeger diploma?

‘Adm. gr.’: Is er een ‘administratieve groep’ ingevuld in het veld dat vraagt naar de aard van een eventueel vroeger diploma? (‘Buitenl. / Fr. G.’ betekent dat er geen administratieve groep is ingevuld, maar dat daar een reden voor gegeven is: het diploma is behaald in het buitenland of in de Franse Gemeenschap.)

‘Diploma?’: Komt de administratieve groep ingevuld in ‘Adm. gr.’ overeen met een positie waarin je een diploma kan behalen?

‘Cyclus’: Op welke cyclus heeft het diploma in kwestie betrekking? (‘Univ. 1ste’ = eerste cyclus aan een universiteit; ‘Hog. 1ste’ = eerste cyclus in een hogeschoolopleiding van twee cycli; ‘2de of hoger’ = een tweede cyclus of een vervolopleiding (specialisatie, doctoraat, ...) in een universiteit of hogeschool; ‘Hog. enige’ = hogeschoolopleiding van één cyclus.)

‘Beslissing’: Welke beslissing nemen we, gegeven de informatie uit de vorige kolommen? ‘N’ = de student heeft nog geen relevant vorig diploma; ‘D’ = de student heeft al een relevant vorig diploma; ‘X’ = het is onduidelijk of de student al een relevant vorig diploma heeft.

De vijf kolommen links tonen, per schooljaar, hoeveel studenten we in elke categorie aantreffen. (Het totaal aantal studenten per schooljaar staat op de onderste lijn.)

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 12. Voorsprong en achterstand van 21-jarige mannelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar								
	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
2 jaar voorsprong									
1 jaar voorsprong	0,07	0,10	0,09	0,09	0,10	0,08	0,08	0,09	0,08
					0,10			0,09	0,08
Op tijd	5,12	5,29	5,70	5,84	5,79	5,37	5,50	5,02	5,26
					5,74	5,32	5,45	5,00	5,22
1 jaar vertraging	3,26	3,38	3,17	3,31	2,98	3,01	2,69	2,73	2,75
					2,95	2,99	2,66	2,72	2,74
2 jaar vertraging	2,20	2,26	2,16	2,15	1,92	1,66	1,54	1,58	1,69
	1,87	1,97	1,89	1,86	1,89	1,57	1,44	1,48	1,60
3 jaar vertraging	1,42	1,13	1,05	0,99	0,96	0,91	0,93	1,07	1,23
					0,94	0,88	0,90	1,03	1,18
Niet duidelijk					0,08	0,07	0,08	0,04	0,06
Niet van toepassing	0,34	0,29	0,27	0,29	0,05	0,11	0,12	0,14	0,13
Deelname	12,08	12,16	12,17	12,38	11,75	11,03	10,74	10,49	11,02

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 13. Voorsprong en achterstand van 21-jarige vrouwelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar								
	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
2 jaar voorsprong				0,00		0,00		0,00	
1 jaar voorsprong	0,10	0,08	0,10	0,08	0,11	0,14	0,13	0,13	0,16
						0,14		0,13	
Op tijd	6,69	6,95	7,52	7,62	8,31	8,13	8,65	8,21	9,16
					8,21	8,07	8,58	8,17	9,10
1 jaar vertraging	3,09	3,47	3,54	3,77	3,53	3,60	3,50	3,52	3,62
					3,47	3,56	3,47	3,50	3,59
2 jaar vertraging	1,85	1,99	2,12	1,98	2,00	1,89	2,14	1,93	1,94
	1,33	1,44	1,45	1,32	1,91	1,59	1,75	1,59	1,60
3 jaar vertraging	0,78	0,78	0,81	0,77	0,71	0,70	0,81	0,73	0,82
					0,66	0,65	0,76	0,69	0,76
Niet duidelijk					0,17	0,10	0,10	0,05	0,10
Niet van toepassing	0,52	0,55	0,67	0,67	0,14	0,35	0,45	0,39	0,39
Deelname	12,50	13,26	14,08	14,23	14,67	14,47	15,23	14,52	15,70

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 14. Voorsprong en achterstand van 22-jarige mannelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar								
	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
2 jaar voorsprong									
1 jaar voorsprong	0,03	0,01	0,02	0,02	0,03	0,02	0,01	0,02	0,01
						0,01			
Op tijd	2,95	3,13	3,09	3,31	3,12	3,22	2,93	2,88	2,76
					3,04	3,15	2,88	2,83	2,75
1 jaar vertraging	3,09	3,10	3,15	3,02	3,23	2,90	2,99	2,78	2,75
					3,18	2,84	2,93	2,70	2,68
2 jaar vertraging	1,97	2,02	2,16	1,96	1,80	1,74	1,60	1,50	1,44
					1,74	1,62	1,47	1,36	1,36
3 jaar vertraging	1,04	1,10	1,03	0,99	1,05	0,84	0,80	0,89	0,90
	0,78	0,88	0,73	0,76	0,95	0,66	0,65	0,69	0,73
4 jaar vertraging	0,66	0,73	0,61	0,56	0,50	0,50	0,61	0,60	0,65
					0,46	0,44	0,55	0,53	0,59
Niet duidelijk					0,15	0,09	0,08	0,09	0,05
Niet van toepassing	0,25	0,23	0,30	0,23	0,19	0,40	0,36	0,45	0,35
Deelname	9,72	10,10	10,05	9,87	9,73	9,21	8,93	8,67	8,52

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 15. Voorsprong en achterstand van 22-jarige vrouwelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar								
	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
2 jaar voorsprong					0,00		0,00		
1 jaar voorsprong	0,02	0,02	0,02	0,04	0,03	0,03	0,04	0,03	0,03
							0,03		0,02
Op tijd	3,31	3,59	3,63	3,82	3,63	4,08	4,12	4,11	4,00
					3,56	4,01	4,06	4,05	3,97
1 jaar vertraging	3,07	3,15	3,48	3,67	3,78	3,68	3,77	3,71	3,62
					3,74	3,61	3,73	3,67	3,57
2 jaar vertraging	1,52	1,59	1,78	1,70	1,78	1,81	1,62	1,80	1,70
					1,70	1,66	1,50	1,67	1,54
3 jaar vertraging	0,88	0,94	1,06	1,11	0,96	0,88	0,97	0,97	1,01
	0,60	0,61	0,68	0,71	0,72	0,60	0,64	0,63	0,70
4 jaar vertraging	0,40	0,47	0,43	0,43	0,40	0,37	0,36	0,49	0,54
					0,35	0,31	0,29	0,43	0,43
Niet duidelijk					0,12	0,14	0,09	0,09	0,08
Niet van toepassing	0,28	0,33	0,37	0,39	0,34	0,49	0,53	0,54	0,57
Deelname	9,21	9,76	10,40	10,77	10,57	10,86	10,87	11,11	10,89

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Cijfers over het onderwijs in Vlaanderen. Waarom weten we zo weinig?

Dit rapport is grotendeels gebaseerd op de verwerking van administratieve gegevens over het onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap. Hetzelfde geldt voor vroeger onderzoek over de doorstroming van geboortecohorten³⁶ en voor andere kwantitatieve analyses^{37 38} die we hebben uitgevoerd. Die administratieve data zijn op de eerste plaats bedoeld om de dagelijkse werking van het onderwijs gaande te houden: scholen moeten de gepaste financiering krijgen, het loon van leraren moet uitbetaald worden, men moet het onderwijsbudget kunnen begroten. Wanneer we administratieve gegevens bewerken om het Vlaams onderwijssysteem te bestuderen—om zittenblijverspercentages te bepalen, om de doorstroming van geboortecohorten in kaart te brengen, om de evolutie van de ongekwalificeerde uitstroom te schatten en om te zien hoe deze kenmerken veranderen—, dan gebruiken we ze eigenlijk voor iets waarvoor ze niet bedoeld zijn. We stuiten dan ook regelmatig op problemen en lacunes. Een aantal daarvan komen hier verder ter sprake.

Het onderwerp van dit onderdeel zijn de tellingsdata die het Departement Onderwijs verzamelt en waarvan het Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs het bekendste product vormt. Wanneer we deze data omschrijven als ‘administratieve gegevens’, dan is dat eigenlijk een interpretatie van onze kant. Ze is gebaseerd op wat we aantreffen in de Statistische Jaarboeken en vooral ook op wat er ontbreekt; op de (te) beperkte relevantie voor indicatoren en experimenten; op de manier waarop de data gepresenteerd worden; op de (te) beperkte aandacht voor het verleden. Elk van die punten wordt hieronder kort toegelicht.

Stromen

De figuren 5a en 5b in deze tekst tonen de geleidelijke vermindering met de leeftijd van het gedeelte van een geboortecohorte dat nog ‘op tijd’ in het universitair onder-

³⁶ Van Landeghem, G., & Van Damme, J. (2004). *Geboortecohorten doorheen het Vlaams Onderwijs: Evolutie van 1989–1990 tot 2001–2002*. Leuven: Steunpunt LOA, rapport nr. 16.

³⁷ In het kader van het Steunpunt LOA: de berekening en constructie van indicatoren van de ongekwalificeerde uitstroom. Hiervoor verwijzen we naar het meest recente rapport (dat verder verwijst naar al de voorgaande rapporten): Van Landeghem, G., & Van Damme, J. (2005). *Geactualiseerde schattingen van de ongekwalificeerde uitstroom per schooljaar en per geboortjaar*. Leuven: Steunpunt LOA, rapport nr. 37.

³⁸ Bijvoorbeeld: Van Landeghem, G., & Van Damme, J. (1997). *Een schatting van het aantal zittenblijvers in het Vlaams lager onderwijs in de schooljaren 1984-1985 t.e.m. 1994-1995. Eindverslag van INES-project nr. 9604: ‘schoolse vertraging in het basisonderwijs in Vlaanderen’*. Leuven: K.U.Leuven, Departement Pedagogische Wetenschappen, niet-gepubliceerd rapport.

wijs zit. Die vermindering beïnvloedt mee de verandering met de leeftijd van het deel van een geboortecohorte aan de universiteit met één jaar vertraging (figuren 6a en 6b). Maar dat is natuurlijk slechts één van de factoren die daarin een rol spelen. Hoeveel studenten één jaar vertraging hebben, wordt ook bepaald door stromen naar (en uit) het hogescholenonderwijs, door het oplopen van een tweede jaar vertraging, doordat studenten het onderwijs verlaten enzovoort. Het uiteenrafelen van al deze factoren komt neer op het bepalen van studentenstromen bij de overgang tussen schooljaren. Dat is niet eenvoudig als er enkel studentenaantallen per schooljaar als gegevens voorhanden zijn. Soms is het mogelijk om voldoende verbanden te formuleren tussen bepaalde gegeven leerlingenaantallen en onbekende leerlingenstromen om, via een aantal plausibele onderstellingen, de omvang van sommige stromen te schatten. Dat is immers wat er gebeurt wanneer we de ongekwalificeerde uitstroom per schooljaar berekenen³⁹ of grenzen schatten voor het aantal zittenblijvers in het lager onderwijs⁴⁰. Maar over het algemeen volstaan leerlingenaantallen niet om leerlingenstromen te bepalen.

We vragen hier dus naar stroomgegevens. We willen, met andere woorden, weten hoeveel leerlingen (van een gegeven leeftijd) in een gegeven kalenderjaar (bij de overgang tussen twee schooljaren) overgaan van een bepaalde onderwijspositie naar een andere. Bijvoorbeeld: hoeveel 15-jarige jongens zijn er in 2001 van het gewoon voltijds BSO naar het DBSO gegaan? Tot en met de eerste helft van de jaren negentig ontbraken stroomgegevens nagenoeg volledig in de tellingsdata. De opvraging van gegevens door het Departement Onderwijs aan de scholen is sindsdien veranderd: in de plaats van geaggregeerde gegevens per school worden nu gegevens per leerling geleverd. Tegelijk is men ook begonnen met het verzamelen van stroomgegevens, door per leerling ook informatie te vragen over zijn/haar positie in het vorig schooljaar. Wat tot nu toe opgevraagd wordt, volstaat echter niet om een volledig beeld te geven van de leerlingenstromen in het onderwijs, zoals dat wel bestaat voor

³⁹ Van Landeghem, G., & Van Damme, J. (2005). *Geactualiseerde schattingen van de ongekwalificeerde uitstroom per schooljaar en per geboortecohorte*. Leuven: Steunpunt LOA, rapport nr. 37.

⁴⁰ Van Landeghem, G., & Van Damme, J. (1997). *Een schatting van het aantal zittenblijvers in het Vlaams lager onderwijs in de schooljaren 1984-1985 t.e.m. 1994-1995. Eindverslag van INES-project nr. 9604: 'schoolse vertraging in het basisonderwijs in Vlaanderen'*. Leuven: K.U.Leuven, Departement Pedagogische Wetenschappen, niet-gepubliceerd rapport. Van Landeghem, G., Van Damme, J. (2002) *A linear programming approach to the estimation of pupil flows from enrollment data*. Leuven, K.U.Leuven, Departement Toegepaste Economische Wetenschappen, Research Report 0226.

de leerlingenaantallen. Het is ook niet duidelijk wat de kwaliteit is van deze gegevens.⁴¹ In elk geval zijn ze tot nu toe slechts heel beperkt benut, in enkele publicaties over zittenblijven en vertraging in het lager en secundair onderwijs.⁴²

Een systematisch jaarlijks overzicht van de leerlingenstromen in het Vlaams onderwijs, verdeeld per sekse en volgens het geboortjaar, zou de tellingsdata nochtans kunnen veranderen van een hulpmiddel voor de onderwijsadministratie in een instrument voor het onderwijsbeleid. Om bijvoorbeeld een beter globaal zicht te krijgen op de werking van het DBSO, zou het zeer interessant zijn om te weten hoeveel leerlingen er instromen in het DBSO, hoe oud ze zijn en waar ze vandaan komen. Het lijkt ook niet overbodig om in objectieve cijfers te kunnen vatten wat er gebeurt met de omvangrijke en groeiende groep leerlingen in de verschillende types van het buitengewoon lager onderwijs bij de overgang naar het secundair. Op welke leeftijd stromen ze uit en waar komen ze dan terecht? Men spreekt voortdurend over het ‘watervalstelsel’ in het secundair onderwijs. Zou het niet nuttig zijn om jaar na jaar te kunnen volgen hoe de verschillende trappen in die waterval evolueren?

In 1996 waren we verbaasd dat er geen tellingen van de zittenblijvers aantallen in het lager onderwijs bestonden. Nu verwondert het ons nog steeds dat we zo weinig weten over de jaarlijkse stromen in het onderwijs. Om, bijvoorbeeld, de effecten van het ‘experiment modulair onderwijs’ correct te kunnen interpreteren, lijkt het ons onontbeerlijk dat men vertrekt van een overzicht van de instroom in het nieuwe systeem volgens de leeftijd en volgens de herkomst van de leerlingen. Blijkbaar⁴³ is deze informatie echter niet voorhanden.

In het kader van dit rapport hebben we een poging gedaan om de analyse van vertraging en voorsprong van universiteitsstudenten te verfijnen, door rekening te

⁴¹ Het eenvoudig opvragen van gegevens levert niet noodzakelijk voldoende nauwkeurige data op. Er is een proces van voortdurende kwaliteitscontrole en terugkoppeling van problemen naar dataleveranciers nodig om de kwaliteit van tellingen op peil te krijgen en te houden. We gaan ervan uit dat zo’n kwaliteitscontrole plaatsheeft, maar blijkbaar nog niet steeds in voldoende mate om alle verzamelde data bruikbaar te maken. Zoals Tabel 11 (vierde onderdeel van dit rapport) toont, is het veld 0135-17 van de Database Tertiair Onderwijs een voorbeeld van een gegeven dat formeel wel opgevraagd wordt, maar geen correcte informatie oplevert.

⁴² Departement Onderwijs (1998) *Zittenblijven en schoolse vertraging in het Vlaams onderwijs: een kwantitatieve analyse: 1996–1997*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs.

Departement Onderwijs (2002). *Zittenblijven, schoolse vertraging en slaagcijfers in het Vlaams onderwijs*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs.

⁴³ Pelleriaux, K., De Rick, K., Op den Kamp, H., & Peeters, T. (2005). *Evaluatie van het experiment modularisering in het secundair onderwijs*. Antwerpen: Universiteit Antwerpen, Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen; Leuven: K.U.Leuven, Hoger instituut voor de arbeid.

houden met aspecten van hun vroegere loopbaan in het hoger onderwijs. Het heeft ons veel meer moeite gekost dan we hadden verwacht om de nodige gegevens in handen te krijgen, de inconsistenties in kaart te brengen en af te wegen wat er, ondanks de tekortkomingen, bruikbaar was of niet. Die ervaring heeft ons geleerd dat de Databank Tertiair Onderwijs (DTO) de verwachtingen—dat het eenvoudig zou worden om de loopbanen van studenten in het tertiair onderwijs in kaart te brengen via een studentnummer—nog niet inlost. Tegelijk maken we ons zorgen over de gevolgen van aankomende nieuwe complicaties, door de overgang naar de bachelor-master-structuur, voor de gegevensverzameling. Een element zoals de ‘enige kandidatuur’ bleek nog wel identificeerbaar via de vroegere VLIR-databank, maar niet meer in de DTO.⁴⁴ Zal het, bijvoorbeeld, in de toekomst mogelijk zijn om studenten die gebruik maken van een ‘schakelprogramma’ om de brug te maken tussen een professionele bacheloropleiding en een masteropleiding, correct in een doorstromingsanalyse te verwerken?

Indicatoren en experimenten

Om tellingsdata meer dan een louter administratieve betekenis te geven, moet de gegevensverzameling inspelen op het onderwijsbeleid. *De vereisten inzake ingrediënten voor het berekenen van indicatoren of het evalueren van de effecten van beleidsmaatregelen moeten dan voortdurend teruggekoppeld worden naar de gegevensverzameling.*

Op dit moment is die koppeling niet optimaal. Men vindt bijvoorbeeld dikwijls het minst informatie over de meest kwetsbare leerlingengroepen (deeltijds secundair beroepsonderwijs, leercontracten, buitengewoon onderwijs). Zo is het nauwelijks mogelijk, door de beperkte beschikbaarheid van gegevens en de voortdurende verandering van de manier van rapporteren, om de leerlingenaantallen in het deeltijds secundair beroepsonderwijs op te volgen via de Jaarboeken. Die gegevens zijn nochtans nodig voor de berekening van de ongekwalificeerde uitstroom per schooljaar. Er werd over het DBSO ook een aantal jaren lang een indeling van leerlingen en getuigschriften in graden gerapporteerd, die op het terrein eigenlijk geen betekenis (meer) had. Een ander voorbeeld: voor het buitengewoon secundair

⁴⁴ De VLIR-databank bevatte al mogelijkheden om rekening te houden met aspecten van de vroegere loopbaan van studenten. Zie bijvoorbeeld: Van Damme, J., & Lorent, G. (1995). *Slagen in de kandidaturen aan de Vlaamse universiteiten. Een beperkte kwantitatieve verkenning*. Brussel: Vlaamse Interuniversitaire Raad.

onderwijs zijn geen gegevens over de behaalde getuigschriften voorhanden. Of nog: hoewel de introductie van het modulair systeem in het secundair beroepsonderwijs expliciet als een ‘experiment’ betiteld wordt, vinden we—zoals we elders in dit rapport hebben opgemerkt—minder informatie in de Jaarboeken over de betrokken leerlingen dan over de leerlingen in het kleine resterende ‘lineaire’ deel van de vierde graad.

Een elektronisch Jaarboek?

Het Statistisch Jaarboek van het Vlaams onderwijs is een belangrijke bron van kwantitatieve informatie over het onderwijssysteem van de Vlaamse Gemeenschap. Voor wie behoefte heeft aan systematisch aangevulde gegevens over, bijvoorbeeld, het gewoon lager onderwijs gedurende de voorbije vijftien jaar, is het zelfs de enige direct toegankelijke bron van gegevens.

Elk Jaarboek bevat, onder meer, een lange reeks tabellen met leerlingenaantallen. In die tabellen worden de leerlingen gegroepeerd volgens hun onderwijspositie, volgens individuele kenmerken (geslacht, geboortjaar, nationaliteit) en volgens schoolkenmerken (het net waartoe hun school behoort, geografische indelingen). Met de algemene term ‘onderwijspositie’ duiden we verschillende groeperingsvormen aan. De ruwste indeling wordt gevormd door het zogenaamde onderwijsniveau: basisonderwijs, secundair onderwijs en hoger onderwijs; het basisonderwijs, bijvoorbeeld, wordt verder verdeeld in het gewoon kleuteronderwijs, het buitengewoon kleuteronderwijs, het gewoon lager onderwijs en het buitengewoon lager onderwijs; het gewoon lager onderwijs, bijvoorbeeld, is nog verder verdeeld—althans feitelijk—volgens de zes leerjaren. In het secundair en hoger onderwijs komen erg gedetailleerde indelingen voor, volgens de vele verschillende studierichtingen.

De gegevens waarop de Jaarboeken zijn gebaseerd worden elk jaar door het Departement Onderwijs aan de scholen opgevraagd en daarna samengevoegd (de Jaarboeken dienen immers niet om informatie te geven over individuele scholen). Al de tabellen met leerlingenaantallen in een Jaarboek kan je opvatten als afgeleid uit een complexe basistabel waarin al de indelingen die in die tabellen voorkomen (geslacht, leeftijd, onderwijsniveau, leerjaar, ...) zijn gecombineerd. Het geheel van de tabellen in het Jaarboek vormt een selectie uit de informatie die begrepen is in de basistabel.

Vandaar dat je twee strategieën van gegevensverzameling kan onderscheiden: ofwel wordt er eerst opgevraagd en samengevoegd en pas daarna geselecteerd (zodat het Departement Onderwijs beschikt over de volledige basistabel); ofwel wordt er al een selectie van informatie opgelegd bij het opvragen. Die laatste werkwijze maakte het in het verleden mogelijk de omvang van de informatiestroom van de scholen naar het departement Onderwijs te beperken. Dat is een belangrijk voordeel indien de gegevens op papier worden overgedragen. In het schooljaar 1992–1993 begon het Departement Onderwijs echter met het geleidelijk invoeren van de eerstgenoemde werkwijze om de gegevens te verzamelen—door de evolutie van de informatietechnologie werd het toen blijkbaar mogelijk om van elke school te vragen dat ze langs elektronische weg (diskettes, e-mail) met het departement Onderwijs zou communiceren. Tevoren werden geaggregeerde gegevens opgevraagd, bijvoorbeeld: het aantal jongens met één jaar vertraging in het derde leerjaar gewoon lager onderwijs van de school in kwestie. Met de nieuwe manier van opvragen wordt per schooljaar een “leerlingendatabank” opgebouwd: de school verschaft een aantal gegevens (geslacht, geboortjaar, informatie over de onderwijspositie, ...) over elke individuele leerling.

Volgens de oude strategie van gegevensverzameling was de keuze van de tabellen die in het Jaarboek zouden verschijnen cruciaal: wat niet in het plan van het Jaarboek voorkwam werd dikwijls ook niet opgevraagd en was dus definitief onbeschikbaar. Met de leerlingendatabank beschikt het departement Onderwijs over de volledige basistabel, een selectie van tabellen is dus nooit definitief (in de zin dat er informatie verloren gaat): dat is een belangrijk voordeel van de nieuwe werkwijze. Tot nu toe is dit voordeel echter nauwelijks benut. *Om de informatie uit de leerlingendatabanken ten volle te doen renderen, lijkt het ons wenselijk om de geaggregeerde basistabel op het Web te plaatsen, met de nodige software om gebruikers toe te laten interactief die tabellen af te leiden die op dat moment relevant zijn voor hen.*^{45 46}

⁴⁵ Men stelt de meest recente Jaarboeken tegenwoordig wel ter beschikking via het Web. Maar deze elektronische versies zijn niet meer dan kopies van de papieren Jaarboeken, zonder enige vorm van interactiviteit.

⁴⁶ Een voorbeeld van een initiatief om het potentieel van een grote onderwijsdatabase beter te benutten door over te schakelen van een passieve presentatie van gegevens naar een systeem om de database interactief te raadplegen is beschreven in: Ip, E. H., Leung, P., Johnson, J. (2004). Interactive profiler: An intuitive, web-based statistical application in visualizing educational and marketing databases. *Journal of Educational and Behavioral Statistics*, 29(2), 157-175.

Het verleden is belangrijk

Veranderingen in de manier waarop leerlingen door het onderwijssysteem stromen—‘spontane’ veranderingen of gevolgen van sturing door het beleid—hebben soms veel tijd nodig. Soms gaat het eerder over decennia dan over jaren. Zo hebben we in een vroeger rapport⁴⁷ getoond dat trends zoals de groei van het buitengewoon lager onderwijs, de toename van de kans dat een kind een extra jaar in het kleuteronderwijs blijft of de afname van het aantal leerovereenkomsten hebben standgehouden gedurende een periode van minstens dertien jaar.

Om dergelijke trends nauwkeurig in kaart te brengen moeten we dus vrij ver in het verleden kunnen kijken. Met de huidige middelen is dat niet gemakkelijk. Wie weet nog precies hoe het secundair onderwijs van ‘Type 1’ en van ‘Type 2’ in elkaar stak? Waarom was er indertijd een vierde leerjaar in zowel de lagere als de hogere cyclus van het secundair onderwijs en wat waren de voorwaarden om in het ene of het andere te geraken? Moet je een onderscheid maken tussen de leerlingen die in 1993 een ‘studiegetuigschrift 6de jaar beroeps’ kregen en de leerlingen die toen een ‘studie- en kwalificatiegetuigschrift 6de jaar beroeps’ hebben gekregen? Welk verband is er tussen het ‘experimenteel onderwijs met beperkt leerplan, beroepsvoorbereidend’ van 1989–1990 en het ‘deeltijds beroepssecundair onderwijs 15–18-jarigen (2de of 3de graad)’ van 2003–2004? Met tijd en moeite vindt men nog wel een antwoord op deze vragen. Maar de nodige informatie bevindt zich niet op één gemakkelijk toegankelijke plaats. En wellicht duurt het niet lang meer voordat we historici nodig zullen hebben om de antwoorden te kunnen reconstrueren.

*Het fundament van een degelijke opvolging van de effecten van het onderwijsbeleid bestaat uit een gedetailleerde beschrijving—leerjaren en studierichtingen, toelatingsvoorwaarden, studiebewijzen—van het volledige onderwijssysteem die jaar na jaar aangepast en bijgehouden wordt, met voldoende aandacht voor een beschrijving van de betekenis van de veranderingen.*⁴⁸ Op dit moment ontbreekt dat fundament.

⁴⁷ Van Landeghem, G., & Van Damme, J. (2004). *Geboortecohorten doorheen het Vlaams Onderwijs: Evolutie van 1989–1990 tot 2001–2002*. Leuven: Steunpunt LOA, rapport nr. 16.

⁴⁸ Gaat het over een opsplitsing, een samenvoeging, een nieuwe manier van indelen? Komt de verandering slechts neer op een vernieuwing van de terminologie of ontstaat er echt iets nieuws? Welke oude elementen wordt het nieuwe geacht te vervangen? Is er een breuk met wat voorafging of een geleidelijke overgang?

Een volledige beschrijving van de structuur van het onderwijssysteem en van de evolutie van die structuur toont welke leerlingenaantallen, leerlingstromen, tellingen van studiebewijzen enzovoort verzameld moeten worden om een compleet beeld te vormen van het Vlaams onderwijs. Ze maakt ook duidelijk hoe de gegevens van opeenvolgende jaren met elkaar in verband staan. Dat laatste is cruciaal voor de kwaliteitscontrole van de data. Onregelmatigheden worden dikwijls pas zichtbaar in voldoende lange tijdreeksen van overeenkomstige gegevens voor opeenvolgende geboortecohorten (zodat de variaties in het geboortecijfer vermeden worden).⁴⁹

Informatie over het Vlaams onderwijs bijhouden over lange perioden is belangrijk. Het statistisch geheugen dat volstaat voor de administratie van het onderwijs is te kort om de evolutie van het onderwijssysteem op te volgen en om effecten van het onderwijsbeleid te bestuderen.

Waarom weten we zo weinig?

We weten weinig over de evolutie van ons onderwijs omdat de gegevens die beschikbaar zijn over het onderwijssysteem als geheel, verzameld zijn voor administratieve doeleinden. Om de onderwijsadministratie te handhaven volstaat het, in essentie, om te weten wie waar zit in het lopende schooljaar. Stroomgegevens kunnen een hulp zijn bij de kwaliteitscontrole van leerlingenaantallen maar zijn op zich niet nodig en de toegankelijkheid van gegevens voor externe belangstellenden is van secundair belang.

Om informatie voort te brengen die nuttig is voor het onderwijsbeleid en om de effecten van het beleid te kunnen evalueren, moet de gegevensverzameling aan andere vereisten voldoen. Ze moet beschikken over een lang en degelijk geheugen en ze moet vooruitkijken om telkens genoeg informatie te verwerven over de toestand vóór een ingreep door het beleid. Er moeten systematisch correcte stroomgegevens verzameld worden om de jaarlijkse toestandsmetingen aan elkaar te koppelen. Om de gegevens optimaal te doen renderen, moeten ze op een hedendaagse, interactieve manier toegankelijk zijn voor zowel interne als externe belangstellenden.

⁴⁹ Bijvoorbeeld: de fouten in de tellingen van de studiebewijzen van 1996. Zie: Van Landeghem, G., & Van Damme, J. (2005). *De ongekwalificeerde uitstroom. Evolutie van de verschillende soorten kwalificaties tot en met 2003*. Leuven: Steunpunt LOA, rapport nr. 29.

Bijlagen

Bijlage A. Omvang van de geboortecohorten

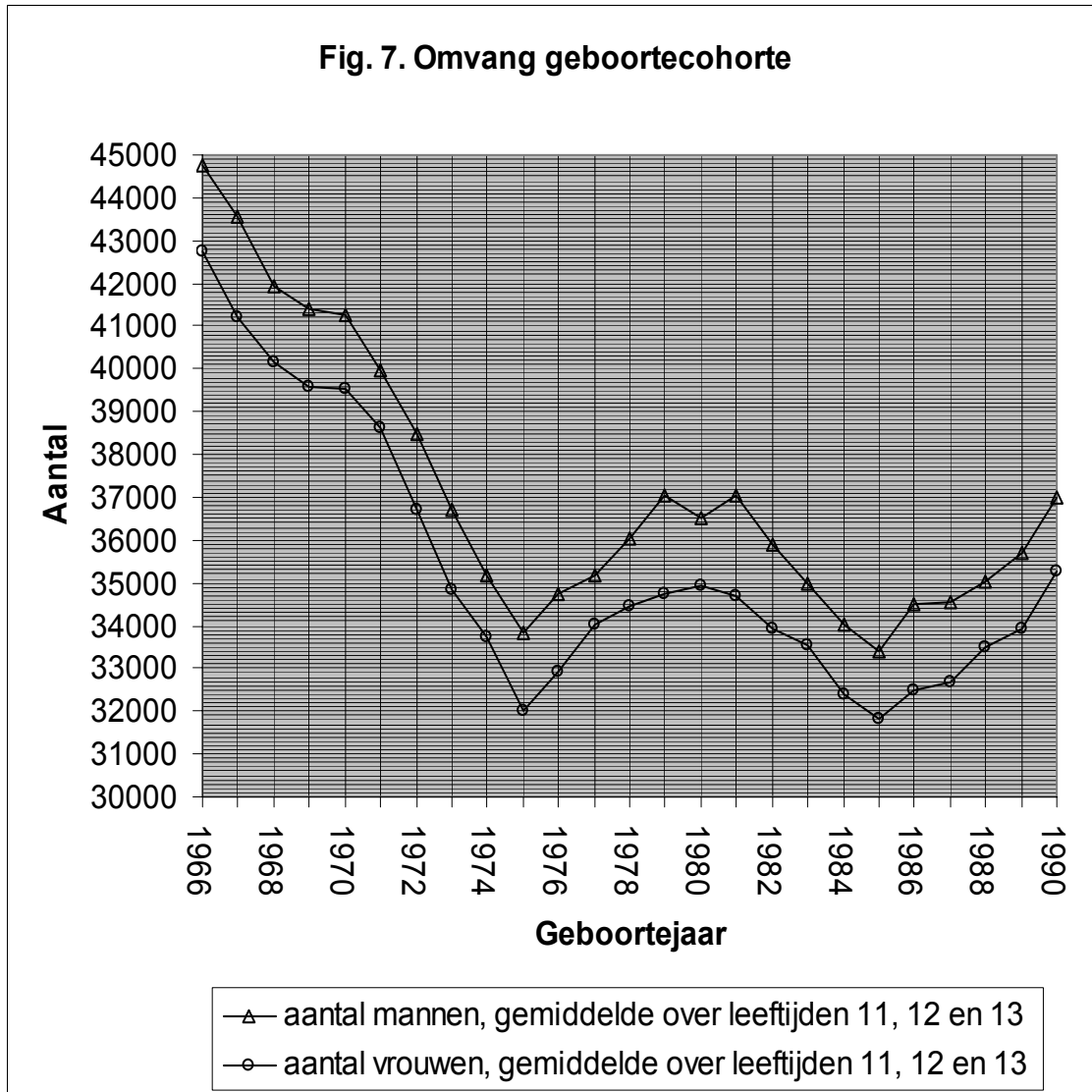
Tabel 16 geeft de aantallen die gebruikt zijn als basis voor het berekenen van de percentages in dit rapport. De tabel en de grafieken (Figuur 7) tonen duidelijk dat de omvang van de cohorten sterk verandert met het geboortjaar. Zonder correctie zouden we dit patroon van verandering aantreffen in elke getallenreeks volgens het geboortjaar. Het zou dan veel moeilijker zijn om andere veranderingen te zien.

Tabel 16. Omvang van de mannencohorte, de vrouwencohorte en de volledige geboortecohorte, per geboortjaar

Geboortjaar	Mannen	Vrouwen	Samen
1966	44745	42767	87512
1967	43573	41204	84777
1968	41921	40145	82066
1969	41417	39584	81001
1970	41278	39527	80805
1971	39981	38620	78601
1972	38475	36700	75175
1973	36712	34861	71573
1974	35163	33745	68908
1975	33826	32025	65851
1976	34733	32929	67662
1977	35188	34034	69222
1978	36018	34475	70493
1979	37023	34742	71765
1980	36531	34953	71484
1981	37044	34718	71762
1982	35889	33953	69842
1983	34971	33536	68507
1984	34020	32406	66426
1985	33402	31824	65226
1986	34502	32478	66980
1987	34531	32696	67227
1988	35043	33519	68562
1989	35679	33940	69619
1990	37010	35266	72276

De omvang is gedefinieerd als de gemiddelde waarde van het aantal 11-jarigen, 12-jarigen en 13-jarigen van het geboortjaar in kwestie ingeschreven in het onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap.⁵⁰

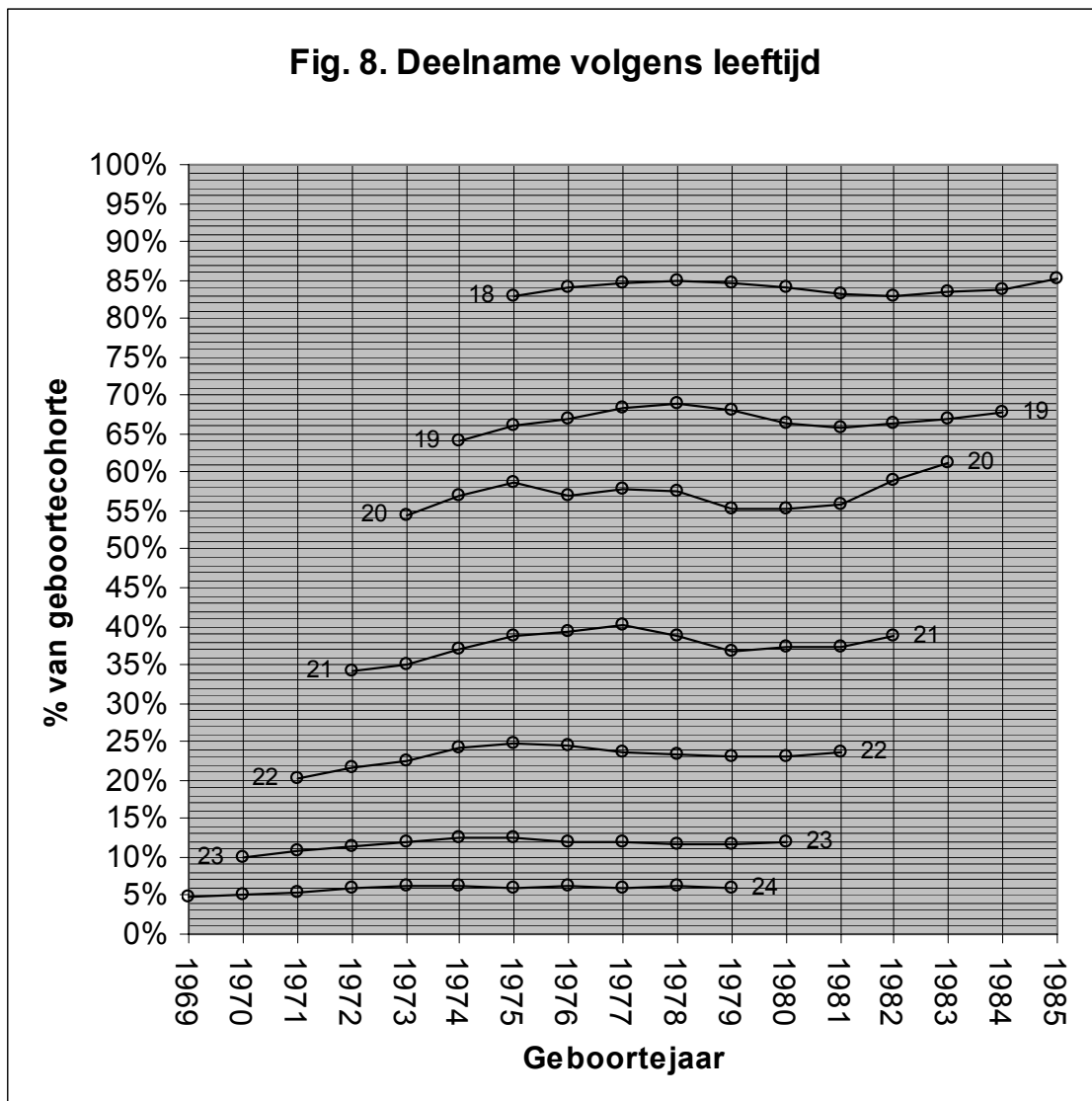
⁵⁰ Voor meer uitleg, zie: Van Landeghem, G., & Van Damme, J. (2004). *Geboortecohorten doorheen het Vlaams Onderwijs: Evolutie van 1989–1990 tot 2001–2002*. Leuven: Steunpunt LOA, rapport nr. 16.

Bijlage B. Deelname aan het onderwijs na de leerplicht

Tabel 17 en Figuur 8 toont hoeveel leden van een geboortecohorte van de Vlaamse Gemeenschap—de kolommen in de tabel, aangeduid door het geboortjaar—nog deelnemen aan het onderwijs op 18-jarige, 19-jarige, ..., 24-jarige leeftijd. We kunnen beschikken over gegevens over de schooljaren 1989–1990 tot 2003–2004. Voor het leeftijdsinterval van achttien tot vierentwintig hebben we dus volledige informatie voor de geboortejaren 1971 tot 1979. Tabel 18 en Tabel 19—en Figuur 1a en Figuur 1b—geven de deelnamecijfers voor de mannen- en de vrouwencohorte.

De percentages die betrekking hebben op de schooljaren 1989–1990, 1990–1991, 1991–1992 en 1992–1993 zijn in de tabellen weergegeven in schuinschrift en ontbreken in de figuren. Ze zijn minder betrouwbaar omdat een stukje van elk getal berust op een schatting. De geschatte aantallen vertegenwoordigen het hogescholeonderwijs in de "instellingen voor kunstonderwijs die in 1991 van het departement Cultuur naar het departement Onderwijs werden overgeheveld" (zie: Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs, schooljaar 1993–1994, p. 239). De schattingen zijn gebaseerd op een vergelijking tussen de Jaarboeken van 1992–1993 en 1993–1994. De volgende twee voorbeeldjes geven een indruk van de invloed van de geschatte aantallen op het geheel. In 1992–1993 is de geschatte groep het grootst bij de 19-jarige vrouwen (geboortjaar 1973): het geschatte aantal vertegenwoordigt daar 1,6% van de vrouwencohorte, op een totaal deelnamecijfer van 65,0%; de geschatte fractie is het kleinst bij de 24-jarige mannen (geboortjaar 1968): daar staat de schatting voor 0,4% van de mannencohorte (op een totaal van 5,4%).

Tabel 17. Deelname aan het onderwijs na het einde van de leerplicht

Leef- tijd	Geboortejaar																			
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
18						77,5	78,2	78,8	82,9	82,8	83,9	84,5	84,8	84,7	84,2	83,3	83,0	83,4	83,9	85,1
19					56,9	57,8	59,4	62,7	64,2	66,2	67,0	68,5	69,1	68,0	66,3	65,7	66,4	67,1	67,9	
20				46,3	47,0	47,3	48,8	54,3	56,9	58,6	56,8	57,9	57,6	55,2	55,1	55,9	58,9	61,2		
21			25,9	26,8	28,5	32,0	34,1	35,1	37,1	38,8	39,2	40,1	38,8	36,7	37,2	37,4	38,7			
22		15,2	16,0	16,9	18,8	20,3	21,5	22,6	24,2	24,7	24,5	23,7	23,2	22,9	23,1	23,7				
23	7,6	7,9	8,4	9,2	10,0	10,8	11,4	12,0	12,5	12,7	12,0	11,9	11,7	11,7	11,9					
24	3,8	4,2	4,6	4,9	5,2	5,5	5,9	6,3	6,3	6,1	6,2	6,0	6,2	6,1						

De deelname is uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 18. Deelname van mannen aan het onderwijs na het einde van de leerplicht

Leef- tijd	Geboortejaar																			
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
18						76,4	77,2	77,9	82,6	81,7	82,7	83,5	83,6	83,1	81,9	81,0	80,7	81,0	81,2	82,8
19					54,6	56,0	57,4	60,5	62,3	63,6	63,8	65,8	65,5	63,9	61,6	60,9	61,3	62,0	62,7	
20				44,4	45,0	45,4	45,2	50,4	52,3	52,8	52,6	53,6	52,4	49,5	48,9	48,7	50,8	52,1		
21			26,9	27,9	29,3	32,5	33,8	34,6	36,6	37,0	37,3	38,2	35,9	33,6	33,9	34,4	35,7			
22		17,4	17,8	18,7	20,6	22,0	22,9	24,1	25,4	25,5	25,1	24,0	23,0	22,5	22,7	23,3				
23	9,1	9,4	9,7	10,8	11,3	12,3	12,8	13,4	14,1	14,0	12,6	12,6	12,3	12,2	12,1					
24	4,8	5,1	5,4	6,0	6,0	6,5	6,7	7,1	7,1	6,6	6,5	6,6	6,6	6,4						

De deelname is uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 19. Deelname van vrouwen aan het onderwijs na het einde van de leerplicht

Leef- tijd	Geboortejaar																			
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
18						78,7	79,2	79,8	83,2	84,0	85,2	85,6	86,1	86,5	86,6	85,9	85,4	85,8	86,7	87,5
19					59,2	59,7	61,5	65,0	66,2	69,1	70,4	71,2	72,8	72,4	71,3	70,8	71,7	72,3	73,4	
20				48,3	49,1	49,3	52,7	58,4	61,6	64,8	61,4	62,4	62,9	61,2	61,7	63,5	67,5	70,6		
21			24,8	25,7	27,8	31,5	34,3	35,6	37,6	40,7	41,3	42,0	41,7	39,9	40,6	40,5	41,9			
22		12,9	14,0	15,0	16,9	18,6	20,1	21,1	23,0	23,8	23,8	23,5	23,5	23,4	23,6	24,0				
23	6,0	6,3	6,9	7,6	8,6	9,2	10,0	10,6	10,8	11,3	11,3	11,2	11,1	11,2	11,7					
24	2,8	3,3	3,7	3,8	4,4	4,5	5,1	5,4	5,5	5,5	5,9	5,5	5,8	5,7						

De deelname is uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Bijlage C. Onderwijsposities na de leerplicht

In de tabellen van deze bijlage kan men de verdeling van de leden van een geboortecohorte op een gegeven leeftijd over de verschillende vormen van onderwijs aflezen. De tabellen hebben betrekking op de 18-jarigen (Tabel 20), 19-jarigen (Tabel 21), ..., 24-jarigen (Tabel 26). Elke tabel geeft voor de opeenvolgende cohorten—dus: geboortjaar na geboortjaar—de verdeling over een aantal ‘samengestelde onderwijsposities’ waarvan de precieze definitie in Bijlage I te vinden is.⁵¹

De overeenkomstige tabellen per sekse zijn opgenomen in de tekst (18-, 19- en 20-jarigen) en in Bijlage D.

Een aantal cijfers in de tabellen zijn in schuinschrift gezet. Dit zijn ruwe schattingen. Ze vertegenwoordigen het hogescholeonderwijs in de "instellingen voor kunstonderwijs die in 1991 van het departement Cultuur naar het departement Onderwijs werden overgeheveld" (zie: Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs, schooljaar 1993–1994, p. 239). De schattingen zijn gebaseerd op een vergelijking tussen de Jaarboeken van 1992–1993 en 1993–1994.

⁵¹ Door binnen een gegeven tabel de cijfers per kolom op te tellen, vindt men de overeenkomstige lijn in Tabel 17 (Bijlage B).

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 20. Posities van 18-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Onthaalklas						0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
1 ^{ste} graad SO	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ASO tot 6 ^{de} leerjaar	7,0	7,3	7,2	7,1	7,0	6,4	6,4	6,2	5,9	5,8	5,5	5,6	5,5	5,5	5,4
KSO/TSO tot 6 ^{de} leerjaar	13,3	13,0	13,3	13,6	13,9	14,3	14,2	14,0	13,8	13,3	13,4	13,3	13,5	13,9	14,1
BSO tot 6 ^{de} leerjaar	13,0	12,6	12,9	13,2	13,4	13,0	12,9	12,6	12,6	12,4	11,9	11,8	11,9	12,3	12,3
ASO 7 ^{de} leerjaar	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
KSO/TSO 7 ^{de} leerjaar	0,7	0,9	1,0	1,3	0,9	0,8	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0	0,9	1,0	0,9	1,0
BSO 7 ^{de} leerjaar			4,7	6,0	5,3	5,7	5,3	5,4	6,0	6,1	6,3	6,2	6,4	6,2	6,5
BSO 7 ^{de} leerjaar en 4 ^{de} graad	5,1	5,3													
BSO 4 ^{de} graad			0,8	1,2	0,9	1,0	0,8	0,8	0,7	0,7	0,6	0,4	0,1	0,0	0,1
Modulair voltijds BSO												0,2	0,5	0,6	0,9
DBSO 15–18-jarigen	1,0	1,3	1,1	0,7	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9	1,0	1,0
BuSO	2,0	2,0	1,9	2,0	2,0	2,1	2,0	2,2	2,2	2,0	2,1	2,1	2,1	2,3	2,5
Leertijd	3,0	2,5	2,2	2,6	2,7	2,9	2,7	2,8	2,6	2,4	2,3	1,9	1,7	1,7	1,4
DBSO 18–25-jarigen				0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Hogeschool 1 cyclus	13,8	13,5	13,7	14,2	14,7	15,6	16,2	16,8	17,6	17,6	18,0	18,3	18,2	18,1	18,6
Hogeschool 2 cycli	6,8	7,0	5,9	5,8	6,4	5,8	6,2	6,2	6,0	6,5	6,6	6,4	6,0	5,7	5,7
Hogeschool (ander)	0,2	0,2	0,2	0,3	0,0	0,0									
Hogeschool (Cultuur)	0,8	0,8	0,9	0,9											
Universiteit	10,6	11,6	12,8	13,8	14,4	15,2	15,7	15,7	15,3	15,2	14,6	14,9	15,3	15,4	15,3

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 21. Posities van 19-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortjaar														
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Onthaalklas								0,0	0,0			0,0	0,0	0,0	0,0
1 ^{ste} graad SO	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0		0,0		0,0	0,0	0,0		0,0	0,0
ASO tot 6 ^{de} leerjaar	1,6	1,5	1,6	1,6	1,5	1,2	1,2	1,2	1,1	1,0	1,0	1,1	0,9	0,9	1,0
KSO/TSO tot 6 ^{de} leerjaar	4,8	4,7	4,9	4,9	4,8	4,9	4,9	4,9	4,7	4,4	4,3	4,3	4,3	4,2	4,3
BSO tot 6 ^{de} leerjaar	4,4	4,2	4,4	4,6	4,6	4,7	4,6	4,5	4,2	4,2	3,9	3,5	3,6	3,7	3,8
ASO 7 ^{de} leerjaar	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KSO/TSO 7 ^{de} leerjaar	0,8	0,9	1,0	1,1	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9
BSO 7 ^{de} leerjaar			3,8	4,3	4,6	5,0	4,8	5,0	5,2	5,2	5,4	5,4	5,5	5,8	6,1
BSO 7 ^{de} leerjaar en 4 ^{de} graad	4,6	4,8													
BSO 4 ^{de} graad			1,3	2,0	1,6	1,6	1,5	1,4	1,5	1,3	1,2	1,0	0,4	0,1	0,1
Modulair voltijds BSO												0,2	0,7	0,8	1,1
DBSO 15–18-jarigen				0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
BuSO	1,3	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,2	1,3	1,3	1,2	1,1	1,2	1,2	1,3
Leertijd	1,1	0,9	0,8	0,9	1,1	1,3	1,4	1,4	1,4	1,3	1,1	0,9	0,6	0,6	0,6
DBSO 18–25-jarigen				0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,5	0,2	0,3	0,2
Hogeschool 1 cyclus	19,9	19,9	20,2	20,8	21,9	22,6	23,4	24,6	25,5	25,8	25,3	25,7	26,7	26,6	26,5
Hogeschool 2 cycli	6,5	7,0	6,8	6,2	7,1	7,4	7,0	7,3	7,4	7,3	7,3	7,1	6,6	6,5	6,4
Hogeschool (ander)	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,0									
Hogeschool (Cultuur)	1,1	1,2	1,2	1,3											
Universiteit	10,3	11,1	12,1	13,1	13,9	14,7	15,4	15,5	15,2	14,7	14,4	13,8	14,6	15,2	15,3

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortjaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 22. Posities van 20-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Onthaalklas								0,0	0,0			0,0	0,0	0,0	
1 ^{ste} graad SO	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	
ASO tot 6 ^{de} leerjaar	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
KSO/TSO tot 6 ^{de} leerjaar	1,9	1,7	1,8	1,2	1,7	1,7	1,9	1,8	1,6	1,5	1,3	1,3	1,2	1,2	1,3
BSO tot 6 ^{de} leerjaar	1,7	1,6	1,6	1,2	1,9	1,9	1,9	1,8	1,6	1,5	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1
ASO 7 ^{de} leerjaar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KSO/TSO 7 ^{de} leerjaar	0,7	0,7	0,9	0,6	0,9	1,0	1,1	1,0	1,0	0,9	0,8	0,7	0,8	0,7	0,9
BSO 7 ^{de} leerjaar			2,1	1,6	2,7	2,8	2,8	2,7	2,9	2,7	2,9	2,7	2,6	2,6	2,8
BSO 7 ^{de} leerjaar en 4 ^{de} graad	4,7	4,7													
BSO 4 ^{de} graad			2,6	2,0	3,5	3,9	4,2	1,7	1,6	1,6	1,4	1,3	0,8	0,3	0,1
Modulair voltijds BSO												0,4	1,5	3,3	4,6
DBSO 15–18-jarigen													0,0	0,0	0,0
BuSO	1,6	1,5	0,7	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	1,4	1,4	1,5	1,5
Leertijd	0,5	0,4	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,3	0,2
DBSO 18–25-jarigen				0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1		0,1	0,2	0,2
Hogeschool 1 cyclus	18,1	18,5	18,7	21,9	22,4	23,5	24,1	25,3	26,4	26,6	26,4	25,9	26,5	27,7	27,9
Hogeschool 2 cycli	6,1	6,1	6,4	6,4	6,8	7,3	7,3	6,9	7,3	7,3	6,7	6,8	6,8	6,4	6,3
Hogeschool (ander)	0,2	0,2	0,3	0,3	0,6	0,0									
Hogeschool (Cultuur)	1,1	1,1	1,2	1,2											
Universiteit	9,2	9,9	10,3	11,0	12,0	12,7	13,4	13,8	13,8	13,6	12,9	13,0	12,6	13,4	14,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 23. Posities van 21-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
BSO 4 ^{de} graad								1,2	1,1	1,1	1,1	0,9	0,7	0,4	0,1
DBSO 15–18-jarigen													0,0	0,0	0,0
BuSO			0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7				
Leertijd	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
DBSO 18–25-jarigen				0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1		0,2	0,2	0,3
Hogeschool 1 cyclus	10,2	10,7	11,2	13,7	15,0	15,5	16,3	16,5	16,9	17,4	16,9	16,4	16,3	17,1	18,0
Hogeschool 2 cycli	5,2	5,7	5,6	6,0	6,7	6,9	7,3	7,2	6,9	7,2	6,7	6,5	6,9	7,1	6,9
Hogeschool (ander)	0,2	0,2	0,2	0,3	0,7	0,1	0,0								
Hogeschool (Cultuur)	1,1	1,1	1,1	1,2											
Universiteit	8,9	9,0	9,6	9,8	10,6	11,5	12,3	12,7	13,1	13,3	13,2	12,7	12,9	12,4	13,3

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 24. Posities van 22-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
BSO 4 ^{de} graad								0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,2	0,1
Leertijd	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1
DBSO 18–25-jarigen				0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0				
Hogeschool 1 cyclus	4,3	4,5	4,9	6,1	7,1	7,7	7,9	8,3	8,5	8,6	8,4	8,1	8,1	8,2	8,8
Hogeschool 2 cycli	2,9	3,2	3,5	3,8	4,2	4,8	5,0	5,1	5,2	4,8	4,6	4,6	4,6	4,8	5,1
Hogeschool (ander)	0,1	0,2	0,2	0,2	0,7	0,2	0,0								
Hogeschool (Cultuur)	0,9	0,9	0,9	0,9											
Universiteit	6,9	7,1	7,4	7,7	8,1	8,7	9,5	9,9	10,2	10,3	10,1	10,0	9,9	9,9	9,7

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 25. Posities van 23-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
BSO 4 ^{de} graad								0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0
Leertijd			0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
DBSO 18–25-jarigen				0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0				
Hogeschool 1 cyclus	1,5	1,6	1,7	2,2	2,5	3,0	3,2	3,4	3,5	3,6	3,4	3,5	3,4	3,5	3,7
Hogeschool 2 cycli	1,4	1,6	1,7	1,9	2,2	2,6	2,7	2,7	2,9	2,9	2,6	2,6	2,5	2,7	2,7
Hogeschool (ander)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,6	0,2	0,0								
Hogeschool (Cultuur)	0,6	0,6	0,7	0,7											
Universiteit	4,0	4,0	4,2	4,2	4,6	5,0	5,3	5,6	5,7	5,8	5,7	5,6	5,6	5,4	5,4

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 26. Posities van 24-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar													
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
BSO 4 ^{de} graad							0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Leertijd		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
DBSO 18–25-jarigen			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
Hogeschool 1 cyclus	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,1	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,5
Hogeschool 2 cycli	0,7	0,8	0,9	1,1	1,3	1,2	1,4	1,4	1,5	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4
Hogeschool (ander)	0,0	0,1	0,1	0,4	0,2	0,0								
Hogeschool (Cultuur)	0,4	0,4	0,4											
Universiteit	2,2	2,4	2,5	2,6	2,8	3,1	3,2	3,3	3,4	3,3	3,4	3,3	3,3	3,1

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Bijlage D. Onderwijsposities na de leerplicht, per sekse

Deze bijlage herhaalt de tabellen van Bijlage C, maar dan per sekse. De tabellen voor de 18-, 19- en 20-jarigen zijn opgenomen in de tekst van het rapport. Bijlage D geeft de overige tabellen, voor de 21-, 22-, 23- en 24-jarigen. Meer uitleg is te vinden in de inleiding van Bijlage C.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 27. Posities van 21-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
BSO 4 ^{de} graad								0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,0
DBSO 15–18-jarigen													0,0	0,0	0,0
BuSO			0,7	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7				
Leertijd	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,2
DBSO 18–25-jarigen				0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1		0,3	0,3	0,4
Hogeschool 1 cyclus	9,4	10,0	10,4	12,4	13,4	13,6	14,4	14,4	15,1	15,6	15,1	14,6	14,6	15,5	16,2
Hogeschool 2 cycli	6,8	7,3	7,2	7,7	8,3	8,1	8,7	8,7	8,4	8,7	7,8	7,5	7,9	7,9	7,9
Hogeschool (ander)	0,2	0,2	0,2	0,4	0,6	0,1	0,0								
Hogeschool (Cultuur)	1,1	1,1	1,1	1,1											
Universiteit	9,1	9,1	9,5	9,8	10,3	11,5	12,1	12,2	12,2	12,4	11,8	11,0	10,7	10,5	11,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 28. Posities van 21-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
BSO 4 ^{de} graad								2,1	2,0	2,0	1,9	1,6	1,2	0,7	0,1
DBSO 15–18-jarigen													0,0		
BuSO			0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7				
Leertijd	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
DBSO 18–25-jarigen				0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0		0,1	0,1	0,2
Hogeschool 1 cyclus	11,1	11,4	12,0	14,9	16,7	17,5	18,3	18,7	18,8	19,2	18,7	18,4	18,2	18,9	19,9
Hogeschool 2 cycli	3,5	4,0	4,0	4,3	5,1	5,6	5,8	5,6	5,4	5,6	5,6	5,4	5,8	6,2	5,9
Hogeschool (ander)	0,2	0,2	0,3	0,2	0,8	0,1	0,0								
Hogeschool (Cultuur)	1,2	1,2	1,2	1,2											
Universiteit	8,7	8,8	9,7	9,9	10,9	11,5	12,5	13,3	14,1	14,2	14,7	14,5	15,2	14,5	15,7

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 29. Posities van 22-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
BSO 4 ^{de} graad								0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0
Leertijd	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
DBSO 18–25-jarigen				0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0				
Hogeschool 1 cyclus	4,7	4,8	5,2	6,5	7,4	7,8	8,1	8,5	8,5	8,8	8,4	8,1	8,0	8,2	8,8
Hogeschool 2 cycli	4,0	4,2	4,5	4,9	5,3	5,9	6,0	6,2	6,4	6,0	5,5	5,5	5,4	5,7	5,9
Hogeschool (ander)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,7	0,2	0,0								
Hogeschool (Cultuur)	0,9	0,9	0,9	0,9											
Universiteit	7,5	7,6	7,8	7,9	8,3	8,7	9,7	10,1	10,0	9,9	9,7	9,2	8,9	8,7	8,5

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 30. Posities van 22-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
BSO 4 ^{de} graad								0,9	0,8	0,9	0,8	0,8	0,6	0,3	0,1
Leertijd	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
DBSO 18–25-jarigen				0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0				
Hogeschool 1 cyclus	3,9	4,1	4,6	5,6	6,8	7,5	7,7	8,1	8,4	8,4	8,3	8,2	8,2	8,3	8,8
Hogeschool 2 cycli	1,8	2,2	2,4	2,6	3,1	3,7	4,0	4,0	4,0	3,6	3,6	3,6	3,7	3,8	4,2
Hogeschool (ander)	0,1	0,1	0,1	0,2	0,7	0,3	0,0								
Hogeschool (Cultuur)	0,9	0,9	0,9	0,9											
Universiteit	6,2	6,6	6,9	7,5	7,8	8,6	9,2	9,8	10,4	10,8	10,6	10,9	10,9	11,1	10,9

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 31. Posities van 23-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
BSO 4 ^{de} graad								0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Leertijd			0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
DBSO 18–25-jarigen				0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0				
Hogeschool 1 cyclus	1,8	2,0	1,9	2,7	2,8	3,4	3,6	3,7	4,0	3,9	3,8	3,7	3,7	3,7	3,7
Hogeschool 2 cycli	2,1	2,2	2,3	2,6	2,9	3,3	3,5	3,5	3,7	3,9	3,1	3,4	3,2	3,3	3,4
Hogeschool (ander)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5	0,2	0,0								
Hogeschool (Cultuur)	0,6	0,6	0,6	0,6											
Universiteit	4,5	4,5	4,7	4,7	4,9	5,3	5,6	5,9	6,0	6,0	5,6	5,4	5,3	5,0	4,9

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 32. Posities van 23-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar														
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
BSO 4 ^{de} graad								0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,1	0,0
Leertijd			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
DBSO 18–25-jarigen				0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
Hogeschool 1 cyclus	1,2	1,2	1,4	1,8	2,2	2,5	2,8	3,0	3,0	3,2	3,0	3,3	3,2	3,3	3,7
Hogeschool 2 cycli	0,7	0,9	1,0	1,2	1,4	1,8	2,0	1,9	2,0	2,0	1,9	1,8	1,7	1,9	2,0
Hogeschool (ander)	0,0	0,1	0,1	0,1	0,6	0,2	0,0								
Hogeschool (Cultuur)	0,6	0,7	0,7	0,7											
Universiteit	3,4	3,5	3,8	3,8	4,4	4,6	5,0	5,2	5,4	5,7	5,9	5,7	5,9	5,8	6,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 33. Posities van 24-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar													
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
BSO 4 ^{de} graad							0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	
Leertijd		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
DBSO 18–25-jarigen			0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
Hogeschool 1 cyclus	0,6	0,7	0,9	1,0	1,0	1,4	1,4	1,5	1,5	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6
Hogeschool 2 cycli	1,1	1,1	1,2	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9	1,9	1,8	1,6	1,8	1,8	1,8
Hogeschool (ander)	0,0	0,1	0,1	0,4	0,2	0,0								
Hogeschool (Cultuur)	0,4	0,4	0,4											
Universiteit	2,7	2,8	2,7	3,0	3,1	3,3	3,4	3,6	3,5	3,3	3,4	3,3	3,2	3,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 34. Posities van 24-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Onderwijspositie	Geboortejaar													
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
BSO 4 ^{de} graad							0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0
Leertijd		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
DBSO 18–25-jarigen			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
Hogeschool 1 cyclus	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5
Hogeschool 2 cycli	0,3	0,4	0,5	0,6	0,9	0,7	0,9	0,9	1,0	0,9	1,0	0,8	0,9	0,9
Hogeschool (ander)	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2	0,0								
Hogeschool (Cultuur)	0,4	0,4	0,4											
Universiteit	1,7	2,0	2,2	2,2	2,6	2,8	3,0	3,1	3,2	3,3	3,4	3,2	3,4	3,3

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Bijlage E. Voorsprong en vertraging na de leerplicht

De tabellen van deze bijlage geven de verdeling van de leden van een geboortecohorte op een gegeven leeftijd volgens het aantal jaren vertraging (of voorsprong). Men kan pas spreken over vertraging zodra een ‘normale’ leeftijd verbonden wordt met bepaalde onderwijsposities. De gebruikte definitie van ‘normale’ (of ‘gewenste’) leeftijden is gedocumenteerd in Bijlage I.

De tabellen hebben betrekking op de 18-jarigen (Tabel 35), 19-jarigen (Tabel 36), ..., 24-jarigen (Tabel 41). Elke tabel geeft voor de opeenvolgende cohorten—dus: geboortjaar na geboortjaar—de verdeling volgens het aantal jaren vertraging plus het aantal leden van de cohorte in onderwijsposities waarmee geen leeftijd verbonden is (zie ook: Bijlage I).⁵²

De overeenkomstige tabellen per sekse zijn opgenomen in Bijlage F.

De tabellen tonen niet alle leerlingen. Er zijn een aantal leerlingen met meer voorsprong of meer achterstand dan getoond. In geen enkel geval bedraagt het weggelaten aantal (na afronding) echter meer dan 0,1% van de cohorte in kwestie.

Voor het hogescholenonderwijs in de jaren 1989–1990, 1990–1991 en 1991–1992 is niet bekend hoe de leerlingenaantallen verdeeld waren over de leerjaren. In 1992–1993 is het probleem beperkt: de verdeling volgens de leerjaren is bekend, behalve voor het stukje hogescholenonderwijs in de "instellingen voor kunstonderwijs die in 1991 van het departement Cultuur naar het departement Onderwijs werden overgeheveld" (zie: Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs, schooljaar 1993–1994, p. 239). (Zie Bijlage I.) Als de verdeling in leerjaren ontbreekt kunnen we slechts een interval van normale leeftijden verbinden met de onderwijspositie in kwestie. Voor het hogescholenonderwijs van het “korte type”, bijvoorbeeld, zijn we uitgegaan van een leeftijdsinterval 18–21 (zie Bijlage I.). Al de 18-, 19-, 20- en 21-jarigen in die positie worden dus als “op tijd” geklassificeerd. De cijfers voor de schooljaren 1989–1990 tot en met 1993–1994 (schuin gedrukt) zijn daarom niet vergelijkbaar met de cijfers van de latere schooljaren.

⁵² Door binnen een gegeven tabel de cijfers per kolom op te tellen, vindt men de overeenkomstige lijn in Tabel 17 (Bijlage B).

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 35. Voorsprong en achterstand van 18-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
1 jaar voorsprong	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Op tijd	38,0	39,2	40,1	43,3	42,4	44,0	45,0	45,6	46,3	46,8	46,8	46,7	46,6	46,0	46,8
1 jaar vertraging	21,0	21,1	21,8	22,4	23,1	22,7	22,9	22,8	22,5	22,1	21,9	21,9	22,2	22,7	22,8
2 jaar vertraging	9,9	9,6	9,5	9,5	9,4	9,2	9,0	8,5	8,5	8,2	7,8	7,7	7,7	7,7	7,6
3 jaar vertraging	2,1	1,9	1,9	1,7	1,6	1,5	1,3	1,3	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9	1,0	1,1
4 jaar vertraging	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2
Niet van toepassing	6,0	5,8	5,1	5,4	5,8	6,0	5,8	6,1	5,9	5,5	5,4	5,2	5,5	5,9	6,1

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 36. Voorsprong en achterstand van 19-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
1 jaar voorsprong	0,2	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Op tijd	35,6	36,5	34,9	19,6	19,0	19,7	20,9	21,6	22,2	22,2	21,6	21,4	22,1	21,5	22,0
1 jaar vertraging	7,9	8,7	11,6	29,3	31,4	32,6	32,0	33,0	33,5	33,0	32,7	32,2	32,3	33,3	33,1
2 jaar vertraging	7,7	7,7	8,1	8,3	8,1	8,1	8,1	8,3	7,8	7,6	7,2	7,1	7,0	7,1	7,1
3 jaar vertraging	2,6	2,3	2,3	2,5	2,4	2,4	2,3	2,0	2,0	1,8	1,7	1,6	1,5	1,5	1,7
4 jaar vertraging	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Niet van toepassing	2,5	2,1	1,8	2,4	2,7	3,0	3,1	3,0	3,1	3,0	2,6	2,9	2,9	3,1	3,5

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 37. Voorsprong en achterstand van 20-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
1 jaar voorsprong	0,2	0,1	0,1	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Op tijd	33,5	34,0	32,6	17,2	16,5	17,5	18,6	18,4	19,0	19,6	19,0	19,3	19,1	19,9	19,3
1 jaar vertraging	3,0	3,3	4,2	14,3	16,0	16,7	17,0	16,1	16,6	16,8	15,7	15,6	15,3	15,4	15,7
2 jaar vertraging	3,5	3,9	5,6	13,2	16,1	16,9	17,3	16,6	17,1	16,3	16,1	15,3	15,3	15,7	16,8
3 jaar vertraging	2,9	2,8	2,8	2,0	3,0	2,9	3,1	3,0	2,7	2,5	2,3	2,1	2,0	2,0	2,1
4 jaar vertraging	0,9	0,8	0,8	0,6	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5
5 jaar vertraging	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Niet van toepassing	2,1	1,9	1,1	1,2	1,4	1,6	1,6	1,7	1,6	1,6	1,4	2,1	3,4	5,2	6,5

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 38. Voorsprong en achterstand van 21-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
1 jaar voorsprong	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Op tijd	21,2	21,8	22,5	8,6	7,5	7,6	8,5	8,8	9,1	9,4	9,6	9,2	9,8	9,4	10,0
1 jaar vertraging	2,4	2,5	2,7	10,8	12,4	12,7	13,2	14,0	13,9	14,4	14,0	13,6	13,4	13,5	13,3
2 jaar vertraging	1,4	1,6	1,7	7,3	8,1	8,4	8,7	9,3	9,4	9,6	8,8	8,5	8,3	8,2	8,7
3 jaar vertraging	0,6	0,7	0,8	4,1	4,9	5,1	5,3	5,4	5,6	5,6	5,3	5,1	5,3	5,8	6,3
Niet van toepassing	0,2	0,2	0,8	1,0	1,0	1,1	1,2	1,2	1,2	1,1	1,0	0,1	0,3	0,3	0,4

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 39. Voorsprong en achterstand van 22-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
1 jaar voorsprong	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Op tijd	6,1	6,6	6,9	4,0	3,2	3,1	3,5	3,7	3,7	3,9	3,7	4,0	3,9	3,8	3,8
1 jaar vertraging	6,7	6,8	7,3	4,3	4,3	5,0	5,4	5,4	5,5	5,3	5,4	5,2	5,4	5,2	5,3
2 jaar vertraging	1,3	1,4	1,5	5,8	6,9	7,3	7,4	8,1	8,3	8,1	7,9	7,8	7,5	7,2	7,1
3 jaar vertraging	0,6	0,7	0,8	3,1	3,6	3,8	3,9	4,3	4,4	4,5	4,1	3,8	3,8	4,0	4,3
4 jaar vertraging	0,3	0,4	0,4	1,5	2,1	2,1	2,2	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,8	3,2
Niet van toepassing	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 40. Voorsprong en achterstand van 23-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
1 jaar voorsprong	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Op tijd	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6	0,8	0,6	0,6
1 jaar vertraging	3,1	3,3	3,5	2,0	1,5	1,4	1,5	1,6	1,6	1,7	1,7	1,6	1,5	1,6	1,6
2 jaar vertraging	3,0	2,9	3,0	2,4	2,5	2,8	3,0	3,0	3,1	3,2	2,9	2,9	2,9	2,7	2,8
3 jaar vertraging	0,6	0,6	0,7	2,5	3,0	3,4	3,5	3,7	3,9	3,8	3,7	3,7	3,5	3,4	3,4
4 jaar vertraging	0,3	0,4	0,4	1,1	1,4	1,6	1,7	1,8	1,9	2,0	1,7	1,7	1,7	1,8	2,0
5 jaar vertraging	0,2	0,2	0,3	0,7	0,9	0,9	0,9	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,4	1,5
Niet van toepassing			0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 41. Voorsprong en achterstand van 24-jarigen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar													
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
1 jaar voorsprong														
Op tijd	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,6	0,4
1 jaar vertraging	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3
2 jaar vertraging	1,6	1,7	1,2	0,8	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,6
3 jaar vertraging	1,1	1,2	1,1	1,2	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6	1,5	1,6	1,5	1,5	1,5
4 jaar vertraging	0,3	0,3	0,9	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5
5 jaar vertraging	0,2	0,2	0,4	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9
6 jaar vertraging	0,1	0,2	0,4	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8
Niet van toepassing		0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Bijlage F. Voorsprong en vertraging na de leerplicht, per sekse

Deze bijlage bevat een reeks tabellen analoog aan Bijlage E, maar dan per sekse.

Meer uitleg is te vinden in de inleiding van Bijlage E.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 42. Voorsprong en achterstand van 18-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
1 jaar voorsprong	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Op tijd	31,0	32,0	33,4	36,3	34,6	36,3	36,9	37,7	37,9	38,2	38,3	38,5	38,4	37,9	38,6
1 jaar vertraging	21,9	22,2	23,1	24,2	25,1	24,6	25,1	25,0	24,8	24,6	24,1	24,1	24,9	24,9	25,5
2 jaar vertraging	12,7	12,2	11,9	12,3	12,1	11,5	11,5	11,0	10,9	10,2	9,8	9,8	9,6	9,8	9,7
3 jaar vertraging	2,9	2,6	2,5	2,3	2,0	2,0	1,7	1,6	1,4	1,4	1,2	1,3	1,1	1,3	1,4
4 jaar vertraging	0,3	0,4	0,2	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Niet van toepassing	7,4	7,6	6,6	7,1	7,4	7,8	7,7	7,9	7,8	7,1	7,2	6,7	6,6	7,0	7,1

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 43. Voorsprong en achterstand van 18-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
1 jaar voorsprong	0,2	0,2	0,2	0,4	0,3	0,3	0,3	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,5
Op tijd	45,2	46,8	47,2	50,6	50,7	52,1	53,2	53,9	55,3	55,8	55,9	55,4	55,3	54,6	55,4
1 jaar vertraging	20,2	19,9	20,5	20,5	21,0	20,7	20,7	20,5	20,2	19,5	19,5	19,6	19,3	20,5	20,0
2 jaar vertraging	7,0	6,9	6,8	6,6	6,7	6,8	6,4	6,0	5,9	6,0	5,7	5,4	5,7	5,4	5,4
3 jaar vertraging	1,3	1,2	1,3	1,0	1,1	1,0	0,9	0,9	0,7	0,8	0,8	0,7	0,6	0,7	0,8
4 jaar vertraging	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3
Niet van toepassing	4,6	4,0	3,6	3,7	4,1	4,1	3,9	4,1	3,8	3,9	3,5	3,7	4,4	4,8	5,1

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 44. Voorsprong en achterstand van 19-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
1 jaar voorsprong	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Op tijd	29,5	31,0	29,3	14,9	14,3	14,7	15,9	16,6	16,6	16,4	16,1	15,3	16,3	15,7	16,1
1 jaar vertraging	8,3	9,0	11,7	28,4	30,3	31,1	30,3	31,4	31,7	31,1	30,5	30,6	30,8	32,0	31,4
2 jaar vertraging	9,5	9,6	10,2	10,4	10,3	10,4	10,2	10,6	10,2	9,8	9,1	9,1	9,0	9,0	9,2
3 jaar vertraging	3,6	3,1	3,2	3,3	3,3	3,0	2,9	2,6	2,6	2,4	2,2	2,0	2,0	1,9	2,2
4 jaar vertraging	0,6	0,5	0,5	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Niet van toepassing	3,0	2,6	2,3	3,0	3,5	3,7	3,9	3,9	4,0	3,8	3,2	3,6	2,9	3,0	3,4

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 45. Voorsprong en achterstand van 19-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
1 jaar voorsprong	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Op tijd	41,9	42,2	40,7	24,6	23,9	24,9	26,3	26,8	28,0	28,3	27,4	27,9	28,1	27,5	28,2
1 jaar vertraging	7,5	8,3	11,5	30,2	32,5	34,1	33,9	34,6	35,4	34,9	34,9	34,0	33,9	34,7	34,8
2 jaar vertraging	5,9	5,7	5,9	6,1	5,8	5,8	5,9	5,8	5,3	5,3	5,3	5,0	5,0	5,2	5,0
3 jaar vertraging	1,6	1,5	1,4	1,6	1,5	1,7	1,6	1,4	1,4	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1
4 jaar vertraging	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Niet van toepassing	2,0	1,5	1,4	1,8	1,9	2,1	2,3	2,1	2,3	2,1	2,0	2,2	2,9	3,3	3,7

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 46. Voorsprong en achterstand van 20-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
1 jaar voorsprong	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Op tijd	28,9	29,4	28,9	12,5	11,9	12,1	12,9	13,6	14,2	14,3	13,5	13,9	13,3	14,1	13,6
1 jaar vertraging	3,3	3,4	3,6	12,6	13,8	14,3	14,2	13,9	14,3	14,5	13,5	13,1	13,1	13,5	13,8
2 jaar vertraging	4,3	4,8	6,5	14,7	17,7	18,6	18,5	18,0	18,4	17,8	17,2	16,4	16,6	17,0	17,9
3 jaar vertraging	3,9	3,8	3,8	2,8	4,0	3,9	4,0	3,8	3,6	3,3	3,0	2,8	2,6	2,6	2,7
4 jaar vertraging	1,1	1,1	1,0	0,8	1,0	1,1	1,0	0,9	0,8	0,6	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5
5 jaar vertraging	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Niet van toepassing	2,5	2,3	1,2	1,5	1,7	2,0	1,9	2,0	2,0	1,8	1,7	2,0	2,5	2,9	3,3

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 47. Voorsprong en achterstand van 20-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
1 jaar voorsprong	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
Op tijd	38,2	38,9	36,3	22,1	21,4	23,2	24,5	23,5	23,9	25,3	24,9	25,0	25,4	26,0	25,3
1 jaar vertraging	2,8	3,2	4,8	16,0	18,4	19,2	19,9	18,5	19,0	19,2	18,1	18,1	17,7	17,4	17,8
2 jaar vertraging	2,8	2,9	4,7	11,6	14,4	15,2	16,0	15,2	15,8	14,7	14,9	14,2	14,0	14,2	15,6
3 jaar vertraging	1,8	1,7	1,8	1,2	2,0	1,9	2,2	2,0	1,9	1,7	1,5	1,5	1,4	1,4	1,5
4 jaar vertraging	0,6	0,5	0,5	0,4	0,7	0,7	0,6	0,6	0,5	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4
5 jaar vertraging	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Niet van toepassing	1,7	1,6	0,9	0,9	1,1	1,2	1,4	1,3	1,2	1,3	1,1	2,2	4,4	7,7	9,9

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 48. Voorsprong en achterstand van 21-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
1 jaar voorsprong	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Op tijd	21,7	22,4	22,8	8,5	7,2	7,4	7,9	8,3	8,6	8,7	8,6	8,0	8,5	7,9	8,1
1 jaar vertraging	2,5	2,6	2,7	9,6	10,8	11,0	11,5	11,6	11,4	11,9	11,4	11,2	10,7	11,0	11,0
2 jaar vertraging	1,6	1,8	1,9	8,0	8,5	8,9	9,3	9,4	9,3	9,7	8,7	8,2	8,2	8,2	8,8
3 jaar vertraging	0,7	0,9	1,0	5,2	6,0	5,9	6,4	6,3	6,5	6,5	6,0	5,9	6,0	6,8	7,1
Niet van toepassing	0,3	0,2	0,9	1,2	1,2	1,3	1,4	1,3	1,4	1,3	1,1	0,2	0,4	0,4	0,5

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 49. Voorsprong en achterstand van 21-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
1 jaar voorsprong	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2
Op tijd	20,6	21,1	22,2	8,7	7,8	7,9	9,2	9,3	9,7	10,0	10,7	10,5	11,3	11,0	11,9
1 jaar vertraging	2,4	2,5	2,7	12,0	14,1	14,5	15,0	16,6	16,4	17,0	16,7	16,2	16,1	16,2	15,7
2 jaar vertraging	1,1	1,3	1,5	6,6	7,7	7,8	8,2	9,2	9,5	9,4	8,8	8,8	8,4	8,3	8,5
3 jaar vertraging	0,4	0,5	0,6	3,0	3,7	4,2	4,1	4,5	4,7	4,6	4,5	4,3	4,5	4,6	5,4
Niet van toepassing	0,2	0,1	0,7	0,8	0,8	0,9	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,1	0,2	0,2	0,3

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 50. Voorsprong en achterstand van 22-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
1 jaar voorsprong	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Op tijd	7,3	7,6	7,8	3,9	3,0	2,8	3,3	3,4	3,5	3,7	3,4	3,5	3,3	3,2	3,1
1 jaar vertraging	7,3	7,2	7,6	4,6	4,6	5,1	5,7	5,7	5,7	5,4	5,4	5,1	5,2	5,0	5,0
2 jaar vertraging	1,5	1,5	1,7	6,2	7,2	7,4	7,7	8,2	8,3	8,0	7,7	7,5	7,0	6,9	6,7
3 jaar vertraging	0,8	0,9	1,0	3,7	4,4	4,5	4,5	4,8	4,9	4,8	4,6	4,1	4,1	4,4	4,8
4 jaar vertraging	0,4	0,5	0,5	1,9	2,5	2,7	2,6	2,9	2,8	2,9	2,8	2,8	2,8	3,1	3,6
Niet van toepassing	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 51. Voorsprong en achterstand van 22-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
1 jaar voorsprong	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Op tijd	4,9	5,6	5,9	4,1	3,4	3,4	3,7	4,0	4,0	4,1	4,0	4,5	4,5	4,5	4,5
1 jaar vertraging	6,1	6,3	6,9	3,9	4,0	4,8	5,2	5,1	5,4	5,2	5,5	5,4	5,5	5,5	5,5
2 jaar vertraging	1,1	1,2	1,2	5,4	6,6	7,2	7,1	8,0	8,3	8,3	8,2	8,1	7,9	7,6	7,5
3 jaar vertraging	0,5	0,5	0,6	2,4	2,8	3,1	3,3	3,8	3,9	4,1	3,6	3,5	3,5	3,6	3,8
4 jaar vertraging	0,2	0,3	0,3	1,1	1,6	1,6	1,7	1,9	2,0	1,9	2,0	1,9	2,0	2,4	2,7
Niet van toepassing	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 52. Voorsprong en achterstand van 23-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
1 jaar voorsprong	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Op tijd	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,6	0,4	0,4
1 jaar vertraging	3,8	4,1	4,2	2,1	1,6	1,5	1,5	1,7	1,6	1,8	1,6	1,6	1,4	1,5	1,4
2 jaar vertraging	3,5	3,4	3,4	2,9	2,9	3,2	3,3	3,4	3,6	3,7	3,1	3,2	3,1	2,9	3,0
3 jaar vertraging	0,7	0,8	0,8	3,0	3,5	4,0	4,0	4,1	4,5	4,2	3,9	4,0	3,8	3,6	3,6
4 jaar vertraging	0,4	0,5	0,5	1,5	1,6	2,0	2,0	2,1	2,3	2,3	2,0	1,9	1,9	2,0	2,3
5 jaar vertraging	0,2	0,3	0,3	0,8	1,2	1,1	1,2	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,4	1,7	1,5
Niet van toepassing			0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 53. Voorsprong en achterstand van 23-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
1 jaar voorsprong	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Op tijd	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	1,0	0,8	0,8
1 jaar vertraging	2,3	2,5	2,7	2,0	1,4	1,3	1,5	1,6	1,5	1,6	1,7	1,7	1,6	1,8	1,8
2 jaar vertraging	2,4	2,3	2,6	1,9	2,2	2,3	2,7	2,5	2,6	2,7	2,6	2,7	2,6	2,5	2,7
3 jaar vertraging	0,5	0,5	0,5	1,9	2,5	2,7	2,9	3,3	3,4	3,4	3,5	3,4	3,3	3,2	3,2
4 jaar vertraging	0,3	0,3	0,3	0,7	1,1	1,2	1,3	1,5	1,5	1,6	1,4	1,5	1,5	1,6	1,7
5 jaar vertraging	0,1	0,2	0,2	0,5	0,7	0,8	0,6	0,8	0,9	1,0	0,9	1,0	1,1	1,2	1,5
Niet van toepassing			0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 54. Voorsprong en achterstand van 24-jarige mannen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar													
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
1 jaar voorsprong														
Op tijd	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,3
1 jaar vertraging	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
2 jaar vertraging	2,1	2,2	1,3	1,0	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	0,8	0,9	0,8	0,7
3 jaar vertraging	1,4	1,5	1,4	1,5	1,7	1,9	1,9	1,9	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6
4 jaar vertraging	0,3	0,4	1,2	1,5	1,5	1,8	1,8	2,0	2,0	1,8	1,7	1,7	1,7	1,6
5 jaar vertraging	0,3	0,3	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1
6 jaar vertraging	0,2	0,2	0,4	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,9
Niet van toepassing		0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 55. Voorsprong en achterstand van 24-jarige vrouwen in het onderwijs na het einde van de leerplicht

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar													
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
1 jaar voorsprong														
Op tijd	0,3	0,4	0,5	0,4	0,5	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6	0,8	0,6
1 jaar vertraging	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
2 jaar vertraging	1,1	1,2	1,0	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6
3 jaar vertraging	0,9	0,9	0,7	0,8	1,1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,3	1,5	1,2	1,3	1,3
4 jaar vertraging	0,2	0,2	0,6	0,8	1,0	1,0	1,2	1,3	1,4	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3
5 jaar vertraging	0,1	0,1	0,3	0,5	0,4	0,5	0,6	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8
6 jaar vertraging	0,1	0,1	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,5	0,4	0,4	0,6	0,6	0,6	0,7
Niet van toepassing		0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Bijlage G. Voorsprong en vertraging aan de universiteit

De tabellen van deze bijlage geven de verdeling van de leden van een geboortecohorte die op een gegeven leeftijd in het universitair onderwijs zitten volgens het aantal jaren vertraging (of voorsprong). De overeenkomstige tabellen per sekse zijn opgenomen in Bijlage H. De tabellen hebben betrekking op de 18-jarigen (Tabel 56), 19-jarigen (Tabel 57), ..., 24-jarigen (Tabel 62). Elke tabel geeft voor de opeenvolgende cohorten—dus: geboortjaar na geboortjaar—de verdeling volgens het aantal jaren vertraging, het aantal leden van de cohorte waarvoor het niet zinvol is te spreken over voorsprong of vertraging (rij ‘Niet van toepassing’) en het aantal leden waarvan de situatie onduidelijk is (rij ‘Niet duidelijk’).

De laatste lijn van elke tabel geeft, per geboortjaar, de totale deelname aan het universitair onderwijs. Dit zijn de cijfers uit de overeenkomstige tabellen van Bijlage C (‘Onderwijsposities na de leerplicht’), op de lijn ‘Universiteit’.

Men kan pas spreken over vertraging zodra een ‘normale’ leeftijd gedefinieerd is voor bepaalde onderwijsposities. De tabellen van Bijlage G verwijzen naar drie verschillende definities van ‘normale’ leeftijden.

Ten eerste is er de definitie van ‘normale’ (of ‘gewenste’) leeftijden beschreven in Bijlage I. In de tabellen is er een onderscheid gemaakt tussen de rijen: er zijn rijen met een grijze achtergrond en rijen met een neutrale achtergrond. Men kan de verdeling volgens deze definitie van ‘normale’ leeftijden aflezen door de grijze rijen weg te denken. Volgens deze conventie zijn er dus geen leden van de cohorte in de categorieën ‘Niet van toepassing’ of ‘Niet duidelijk’. Door de cijfers in de categorieën ‘Op tijd’, ‘1 jaar voorsprong’, ‘1 jaar vertraging’ enzovoort per kolom op te tellen, vindt men het deelnamecijfer (laatste rij).

Ten tweede maken we gebruik van een definitie met een correctie voor de ‘enige kandidatuur’. Wie in een ‘enige kandidatuur’ zit komt in de rubriek ‘Niet van toepassing’ terecht. Op de overige studenten wordt de vorige definitie (Bijlage I) toegepast. Waar deze wijziging aanleiding geeft tot een correctie van een cijfer, is het nieuwe cijfer gedrukt in schuinschrift op een lijn met grijze achtergrond, vlak onder het te corrigeren cijfer.⁵³ Bijvoorbeeld: in de tabel voor de 20-jarige universiteits-

⁵³ In deze overzichtstabellen hebben we de aantallen afgerond tot op een tiende van een procent. (In een mannen- of vrouwencohorte van 35000 komt een tiende van een procent overeen met 35 personen.)

studenten (Tabel 58), voor de geboortecohorte van 1975, bedraagt het aantal met 1 jaar vertraging volgens de eerste definitie 4,3%; na correctie voor de ‘enige kandidatuur’ wordt dit 3,8%. (Merk op: de correcties komen neer op verschuivingen tussen rijen, het totale deelnamecijfer blijft ongewijzigd.)

Ten derde hebben we de definitie van ‘normale’ leeftijden van Bijlage I verfijnd door er rekening mee te houden dat universiteitsstudenten al in het bezit kunnen zijn van een vorig “einddiploma basisopleiding hoger onderwijs”. We hebben daarbij de beslissingsregel van Tabel 11 toegepast. Studenten die al een relevant diploma van hoger onderwijs hebben (code ‘D’ in Tabel 11) hebben we in de rubriek ‘Niet van toepassing’ geplaatst: in hun geval spreken we niet meer over voorsprong en vertraging. Voor een aantal studenten is het niet duidelijk of ze al een relevant diploma in handen hebben (code ‘X’ in Tabel 11 en lijn ‘Niet duidelijk’). Op de overige studenten (code ‘N’ in Tabel 11) passen we de oorspronkelijke definitie van ‘normale’ leeftijden van Bijlage I toe. Waar deze operatie een correctie veroorzaakt, is het gecorrigeerd cijfer opnieuw vlak onder het oorspronkelijk cijfer (volgens de eerste definitie) geplaatst, op een grijze lijn.⁵⁴ Opnieuw geldt dat de correcties neerkomen op verschuivingen tussen rijen; de sommen van de ongewijzigde en van de nieuwe cijfers per kolom blijven gelijk aan het totale deelnamecijfer op de laatste rij.

Door de afronding komt het voor dat het ‘gecorrigeerd’ aantal (grijze lijn) niet verschilt van het oorspronkelijke aantal. Er is dan wel degelijk een verschil tussen de oorspronkelijke en de verfijnde aanpak, maar het gaat over een klein aantal personen. (Indien het oorspronkelijke cijfer en de verfijnde telling een identiek aantal personen vertegenwoordigen, dan blijft de positie voor het verfijnde cijfer leeg.)

⁵⁴ Er is geen overlapping met de correcties voor de ‘enige kandidatuur’. De correcties volgens de enige kandidatuur zijn toegepast tot en met 1998–1999; de nieuwe correcties waren mogelijk vanaf 1999–2000.

Tabel 56. Voorsprong en achterstand van 18-jarige universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
2 jaar voorsprong					0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1 jaar voorsprong	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
							0,1	0,2	0,2	0,2					
Op tijd	10,4	11,4	12,6	13,6	14,3	15,1	15,6	15,5	15,0	15,0	14,4	14,6	15,1	15,2	15,1
													15,1	15,2	15,1
Niet duidelijk															0,0
Niet van toepassing							0,0	0,0	0,0	0,0			0,0	0,0	
Deelname	10,6	11,6	12,8	13,8	14,4	15,2	15,7	15,7	15,3	15,2	14,6	14,9	15,3	15,4	15,3

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 57. Voorsprong en achterstand van 19-jarige universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
2 jaar voorsprong	0,0		0,0			0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1 jaar voorsprong	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
												0,2			0,2
Op tijd	5,1	5,5	5,8	6,4	7,0	7,3	7,9	7,9	8,2	8,0	8,0	7,5	8,0	8,2	8,6
							6,9	7,4	7,0	7,5	8,0			8,2	8,6
1 jaar vertraging	5,0	5,4	6,2	6,6	6,8	7,3	7,4	7,5	6,9	6,6	6,2	6,1	6,4	6,8	6,5
												6,4	6,8	6,5	
Niet duidelijk											0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Niet van toepassing							1,0	0,4	1,1	0,4			0,0	0,0	0,0
Deelname	10,3	11,1	12,1	13,1	13,9	14,7	15,4	15,5	15,2	14,7	14,4	13,8	14,6	15,2	15,3

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 58. Voorsprong en achterstand van 20-jarige universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
2 jaar voorsprong		0,0					0,0		0,0		0,0		0,0		0,0
1 jaar voorsprong	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
											0,2		0,2		0,2
Op tijd	4,3	4,7	4,8	5,0	5,5	6,1	6,4	6,9	7,0	7,3	7,0	7,2	6,7	7,3	7,6
											7,0	7,2	6,7	7,3	7,6
1 jaar vertraging	3,0	3,3	3,3	3,6	4,0	4,0	4,3	4,2	4,3	4,0	3,9	3,7	3,6	3,7	4,0
							3,8	4,1	4,0	3,8	3,8	3,7	3,6	3,7	4,0
2 jaar vertraging	1,7	1,8	2,1	2,2	2,3	2,5	2,6	2,5	2,4	2,1	1,9	1,9	2,0	2,1	2,2
											1,9	1,9	2,0	2,1	2,2
Niet duidelijk											0,1	0,1	0,0	0,1	0,0
Niet van toepassing							0,5	0,2	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Deelname	9,2	9,9	10,3	11,0	12,0	12,7	13,4	13,8	13,8	13,6	12,9	13,0	12,6	13,4	14,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 59. Voorsprong en achterstand van 21-jarige universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
2 jaar voorsprong			0,0							0,0		0,0		0,0	
1 jaar voorsprong	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
											0,1	0,1		0,1	0,1
Op tijd	4,4	4,1	4,3	4,6	4,8	5,3	5,9	6,1	6,6	6,7	7,0	6,7	7,0	6,6	7,2
											6,9	6,7	7,0	6,5	7,1
1 jaar vertraging	2,4	2,5	2,7	2,6	2,9	3,1	3,2	3,4	3,3	3,5	3,2	3,3	3,1	3,1	3,2
											3,2	3,3	3,1	3,1	3,2
2 jaar vertraging	1,4	1,6	1,7	1,7	1,8	1,9	2,0	2,1	2,1	2,1	2,0	1,8	1,8	1,8	1,8
							1,6	1,7	1,7	1,6	1,9	1,6	1,6	1,5	1,6
3 jaar vertraging	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1	1,0	0,9	0,9	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0
											0,8	0,8	0,8	0,9	1,0
Niet duidelijk											0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
Niet van toepassing							0,4	0,4	0,5	0,5	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3
Deelname	8,9	9,0	9,6	9,8	10,6	11,5	12,3	12,7	13,1	13,3	13,2	12,7	12,9	12,4	13,3

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 60. Voorsprong en achterstand van 22-jarige universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
2 jaar voorsprong				0,0							0,0		0,0		
1 jaar voorsprong	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
												0,0	0,0		0,0
Op tijd	2,2	2,4	2,3	2,4	2,6	2,7	3,1	3,4	3,4	3,6	3,4	3,6	3,5	3,5	3,4
											3,3	3,6	3,5	3,4	3,3
1 jaar vertraging	2,4	2,3	2,4	2,6	2,5	2,8	3,1	3,1	3,3	3,3	3,5	3,3	3,4	3,2	3,2
											3,5	3,2	3,3	3,2	3,1
2 jaar vertraging	1,3	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7	1,8	2,0	1,8	1,8	1,8	1,6	1,6	1,6
											1,7	1,6	1,5	1,5	1,4
3 jaar vertraging	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	1,0
							0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,6	0,6	0,7	0,7
4 jaar vertraging	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5	0,6
											0,4	0,4	0,4	0,5	0,5
Niet duidelijk											0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Niet van toepassing							0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5
Deelname	6,9	7,1	7,4	7,7	8,1	8,7	9,5	9,9	10,2	10,3	10,1	10,0	9,9	9,9	9,7

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 61. Voorsprong en achterstand van 23-jarige universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
1 jaar voorsprong	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Op tijd	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6	0,8	0,6	0,6
											0,7	0,6	0,7	0,6	0,5
1 jaar vertraging	1,0	1,0	1,1	1,0	1,1	1,1	1,2	1,4	1,3	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,3
											1,4	1,4	1,3	1,4	1,3
2 jaar vertraging	1,5	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7	1,8	2,0	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7
											1,7	1,7	1,7	1,5	1,6
3 jaar vertraging	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	0,9	1,0	0,9	0,8	0,9	0,8
											0,9	0,8	0,7	0,7	0,7
4 jaar vertraging	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
							0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
5 jaar vertraging	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
											0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Niet duidelijk											0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Niet van toepassing							0,1	0,2	0,2	0,2	0,4	0,4	0,6	0,6	0,6
Deelname	4,0	4,0	4,2	4,2	4,6	5,0	5,3	5,6	5,7	5,8	5,7	5,6	5,6	5,4	5,4

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 62. Voorsprong en achterstand van 24-jarige universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	
Op tijd	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,6	0,4	
										0,5	0,6	0,5	0,6	0,4	
1 jaar vertraging	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	
										0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
2 jaar vertraging	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7	0,6	0,5	
										0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	
3 jaar vertraging	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	
										0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	
4 jaar vertraging	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	
										0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	
5 jaar vertraging	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	
						0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
6 jaar vertraging	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
										0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	
Niet duidelijk										0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	
Niet van toepassing						0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	
Deelname	2,2	2,4	2,5	2,6	2,8	3,1	3,2	3,3	3,4	3,3	3,4	3,3	3,3	3,1	

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de cohorte van het geboortejaar in kwestie.

Bijlage H. Voorsprong en vertraging aan de universiteit, per sekse

Deze bijlage bevat een reeks tabellen analoog aan Bijlage G, maar dan per sekse. Meer uitleg is te vinden in de inleiding van Bijlage G.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 63. Voorsprong en achterstand van 18-jarige mannelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
2 jaar voorsprong					0,0	0,0				0,0	0,0	0,0			
1 jaar voorsprong	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
							0,1	0,2	0,1	0,2					
Op tijd	9,6	10,2	11,9	12,5	13,0	13,6	14,0	13,9	13,2	12,6	12,1	12,0	12,5	12,2	12,3
													12,5		
Niet duidelijk															
Niet van toepassing							0,0	0,0	0,0	0,0			0,0		
Deelname	9,7	10,3	12,0	12,7	13,1	13,8	14,2	14,1	13,4	12,8	12,2	12,1	12,6	12,4	12,6

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannecohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 64. Voorsprong en achterstand van 18-jarige vrouwelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
2 jaar voorsprong						0,0	0,0		0,0		0,0		0,0		0,0
1 jaar voorsprong	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3
							0,2	0,2	0,2	0,2					
Op tijd	11,3	12,8	13,5	14,7	15,7	16,6	17,2	17,1	17,0	17,4	16,9	17,5	17,8	18,3	17,9
														18,3	17,9
Niet duidelijk															0,0
Niet van toepassing							0,0	0,0	0,1	0,0				0,0	
Deelname	11,5	13,0	13,7	15,0	15,8	16,8	17,4	17,3	17,2	17,6	17,1	17,8	18,0	18,5	18,2

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 65. Voorsprong en achterstand van 19-jarige mannelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
2 jaar voorsprong	0,0					0,0	0,0				0,0	0,0	0,0		
1 jaar voorsprong	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
												0,1			
Op tijd	4,8	5,1	5,2	6,0	6,4	6,5	7,0	7,1	7,0	6,7	6,5	5,9	6,2	6,3	6,5
							6,0	6,6	6,0	6,3				6,3	
1 jaar vertraging	5,4	5,8	6,4	7,0	7,2	7,8	7,6	7,7	7,1	6,6	6,0	6,0	6,2	6,6	6,3
Niet duidelijk												0,0			
Niet van toepassing							0,9	0,5	1,0	0,4				0,0	
Deelname	10,3	11,0	11,8	13,2	13,8	14,4	14,7	14,9	14,2	13,4	12,6	12,1	12,5	13,1	13,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannecohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 66. Voorsprong en achterstand van 19-jarige vrouwelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
2 jaar voorsprong			0,0					0,0		0,0		0,0		0,0	0,0
1 jaar voorsprong	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
												0,2			0,2
Op tijd	5,6	6,0	6,4	6,7	7,6	8,1	8,8	8,7	9,4	9,3	9,5	9,2	9,9	10,2	10,8
							7,7	8,3	8,1	8,8	9,5				10,8
1 jaar vertraging	4,7	5,0	5,9	6,1	6,3	6,8	7,1	7,3	6,7	6,6	6,5	6,1	6,6	7,0	6,7
													6,6	7,0	6,7
Niet duidelijk											0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Niet van toepassing							1,0	0,4	1,3	0,4			0,0		0,0
Deelname	10,4	11,2	12,5	13,0	14,1	15,1	16,0	16,1	16,3	16,1	16,2	15,6	16,8	17,4	17,7

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 67. Voorsprong en achterstand van 20-jarige mannelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortjaar														
	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
2 jaar voorsprong		0,0					0,0								
1 jaar voorsprong	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
													0,1		
Op tijd	4,0	4,2	4,3	4,4	5,1	5,4	5,6	6,0	6,1	6,1	5,7	5,7	5,2	5,4	5,7
											5,7	5,6	5,2	5,4	5,6
1 jaar vertraging	3,3	3,4	3,5	3,5	4,2	4,2	4,4	4,2	4,2	3,9	3,7	3,3	3,3	3,4	3,7
							3,7	4,0	3,9	3,6	3,7	3,3	3,3	3,4	3,7
2 jaar vertraging	2,1	2,3	2,5	2,7	2,9	3,1	3,1	2,9	2,8	2,6	2,1	2,1	2,3	2,4	2,6
											2,1	2,1	2,3	2,4	2,6
Niet duidelijk											0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Niet van toepassing							0,6	0,2	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Deelname	9,6	10,0	10,4	10,8	12,3	12,8	13,1	13,2	13,2	12,7	11,7	11,2	10,9	11,3	12,1

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannecohorte van het geboortjaar in kwestie.

Tabel 68. Voorsprong en achterstand van 20-jarige vrouwelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
2 jaar voorsprong									0,0		0,0		0,0		0,0
1 jaar voorsprong	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2
											0,2		0,2		0,2
Op tijd	4,7	5,2	5,4	5,7	6,0	6,9	7,2	7,8	7,9	8,6	8,4	8,8	8,4	9,4	9,6
											8,3	8,8	8,3	9,3	9,6
1 jaar vertraging	2,8	3,2	3,1	3,6	3,8	3,7	4,2	4,3	4,4	4,2	4,0	4,1	4,0	4,1	4,3
							3,8	4,2	4,2	4,0	4,0	4,1	4,0	4,1	4,3
2 jaar vertraging	1,3	1,3	1,6	1,7	1,8	1,8	2,1	2,1	2,0	1,7	1,7	1,7	1,8	1,9	1,8
											1,6	1,7	1,8	1,8	1,8
Niet duidelijk											0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
Niet van toepassing							0,4	0,1	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Deelname	8,9	9,8	10,2	11,1	11,7	12,6	13,7	14,4	14,5	14,6	14,3	14,8	14,4	15,6	15,9

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 69. Voorsprong en achterstand van 21-jarige mannelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
2 jaar voorsprong			0,0												
1 jaar voorsprong	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
											0,1			0,1	0,1
Op tijd	4,2	3,7	3,8	4,1	4,2	4,8	5,1	5,3	5,7	5,8	5,8	5,4	5,5	5,0	5,3
											5,7	5,3	5,5	5,0	5,2
1 jaar vertraging	2,5	2,6	2,7	2,7	2,9	3,2	3,3	3,4	3,2	3,3	3,0	3,0	2,7	2,7	2,8
											3,0	3,0	2,7	2,7	2,7
2 jaar vertraging	1,6	1,8	1,9	1,9	1,9	2,1	2,2	2,3	2,2	2,2	1,9	1,7	1,5	1,6	1,7
							1,9	2,0	1,9	1,9	1,9	1,6	1,4	1,5	1,6
3 jaar vertraging	0,7	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,4	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9	0,9	1,1	1,2
											0,9	0,9	0,9	1,0	1,2
Niet duidelijk											0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
Niet van toepassing							0,3	0,3	0,3	0,3	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Deelname	9,1	9,1	9,5	9,8	10,3	11,5	12,1	12,2	12,2	12,4	11,8	11,0	10,7	10,5	11,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 70. Voorsprong en achterstand van 21-jarige vrouwelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
2 jaar voorsprong										0,0		0,0		0,0	
1 jaar voorsprong	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Op tijd	4,7	4,4	4,8	5,2	5,5	5,9	6,7	7,0	7,5	7,6	8,3	8,1	8,7	8,2	9,2
1 jaar vertraging	2,4	2,5	2,7	2,5	3,0	3,0	3,1	3,5	3,5	3,8	3,5	3,6	3,5	3,5	3,6
2 jaar vertraging	1,1	1,3	1,5	1,5	1,7	1,7	1,9	2,0	2,1	2,0	2,0	1,9	2,1	1,9	1,9
3 jaar vertraging	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8
Niet duidelijk											0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Niet van toepassing							0,5	0,5	0,7	0,7	0,1	0,4	0,4	0,4	0,4
Deelname	8,7	8,8	9,7	9,9	10,9	11,5	12,5	13,3	14,1	14,2	14,7	14,5	15,2	14,5	15,7

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 71. Voorsprong en achterstand van 22-jarige mannelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
2 jaar voorsprong				0,0											
1 jaar voorsprong	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
												0,0			
Op tijd	2,2	2,4	2,2	2,2	2,4	2,5	2,9	3,1	3,1	3,3	3,1	3,2	2,9	2,9	2,8
											3,0	3,2	2,9	2,8	2,7
1 jaar vertraging	2,6	2,4	2,4	2,5	2,5	2,7	3,1	3,1	3,1	3,0	3,2	2,9	3,0	2,8	2,7
											3,2	2,8	2,9	2,7	2,7
2 jaar vertraging	1,5	1,5	1,7	1,6	1,8	1,8	2,0	2,0	2,2	2,0	1,8	1,7	1,6	1,5	1,4
											1,7	1,6	1,5	1,4	1,4
3 jaar vertraging	0,8	0,9	1,0	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0	0,8	0,8	0,9	0,9
							0,8	0,9	0,7	0,8	1,0	0,7	0,7	0,7	0,7
4 jaar vertraging	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7
											0,5	0,4	0,6	0,5	0,6
Niet duidelijk											0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Niet van toepassing							0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,4	0,4	0,4	0,3
Deelname	7,5	7,6	7,8	7,9	8,3	8,7	9,7	10,1	10,0	9,9	9,7	9,2	8,9	8,7	8,5

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 72. Voorsprong en achterstand van 22-jarige vrouwelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
2 jaar voorsprong											0,0		0,0		
1 jaar voorsprong	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
													0,0		0,0
Op tijd	2,1	2,4	2,3	2,6	2,8	3,0	3,3	3,6	3,6	3,8	3,6	4,1	4,1	4,1	4,0
											3,6	4,0	4,1	4,1	4,0
1 jaar vertraging	2,3	2,2	2,4	2,6	2,5	3,0	3,1	3,2	3,5	3,7	3,8	3,7	3,8	3,7	3,6
											3,7	3,6	3,7	3,7	3,6
2 jaar vertraging	1,1	1,2	1,2	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,8	1,7	1,8	1,8	1,6	1,8	1,7
											1,7	1,7	1,5	1,7	1,5
3 jaar vertraging	0,5	0,5	0,6	0,6	0,8	0,8	0,9	0,9	1,1	1,1	1,0	0,9	1,0	1,0	1,0
							0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,7
4 jaar vertraging	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5
											0,4	0,3	0,3	0,4	0,4
Niet duidelijk											0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Niet van toepassing							0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,5	0,5	0,5	0,6
Deelname	6,2	6,6	6,9	7,5	7,8	8,6	9,2	9,8	10,4	10,8	10,6	10,9	10,9	11,1	10,9

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 73. Voorsprong en achterstand van 23-jarige mannelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
1 jaar voorsprong	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Op tijd	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,6	0,4	0,4
											0,5	0,5	0,6	0,4	0,3
1 jaar vertraging	1,1	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,4	1,3	1,5	1,3	1,3	1,2	1,3	1,1
											1,3	1,2	1,1	1,2	1,1
2 jaar vertraging	1,7	1,4	1,5	1,6	1,6	1,8	1,8	1,9	1,9	2,1	1,8	1,8	1,8	1,6	1,6
											1,7	1,7	1,6	1,4	1,4
3 jaar vertraging	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8
											0,9	0,9	0,8	0,7	0,7
4 jaar vertraging	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6
							0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4
5 jaar vertraging	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4
											0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Niet duidelijk											0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
Niet van toepassing							0,2	0,2	0,3	0,2	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6
Deelname	4,5	4,5	4,7	4,7	4,9	5,3	5,6	5,9	6,0	6,0	5,6	5,4	5,3	5,0	4,9

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 74. Voorsprong en achterstand van 23-jarige vrouwelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
1 jaar voorsprong	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Op tijd	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	1,0	0,8	0,8
											0,9	0,7	0,9	0,7	0,7
1 jaar vertraging	0,8	0,9	1,0	1,0	1,2	1,1	1,3	1,4	1,3	1,3	1,5	1,5	1,4	1,5	1,6
											1,5	1,5	1,4	1,5	1,5
2 jaar vertraging	1,2	1,1	1,2	1,2	1,4	1,4	1,6	1,5	1,7	1,9	1,8	1,8	1,9	1,8	1,9
											1,7	1,7	1,8	1,7	1,8
3 jaar vertraging	0,5	0,5	0,5	0,5	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	1,0	0,8	0,8	0,9	0,8
											0,9	0,7	0,6	0,7	0,6
4 jaar vertraging	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
							0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
5 jaar vertraging	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4
											0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Niet duidelijk											0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
Niet van toepassing							0,1	0,1	0,2	0,2	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7
Deelname	3,4	3,5	3,8	3,8	4,4	4,6	5,0	5,2	5,4	5,7	5,9	5,7	5,9	5,8	6,0

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

Tabel 75. Voorsprong en achterstand van 24-jarige mannelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar														
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	
Op tijd	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,3	
										0,4	0,4	0,4	0,5	0,3	
1 jaar vertraging	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
										0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	
2 jaar vertraging	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,5	
										0,7	0,6	0,6	0,6	0,5	
3 jaar vertraging	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0	1,1	0,9	1,0	0,9	
										0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	
4 jaar vertraging	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	
										0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	
5 jaar vertraging	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	
						0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
6 jaar vertraging	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	
										0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	
Niet duidelijk										0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	
Niet van toepassing						0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4	
Deelname	2,7	2,8	2,7	3,0	3,1	3,3	3,4	3,6	3,5	3,3	3,4	3,3	3,2	3,0	

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de mannencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Tabel 76. Voorsprong en achterstand van 24-jarige vrouwelijke universiteitsstudenten

Voorsprong of achterstand	Geboortejaar													
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Op tijd	0,3	0,4	0,5	0,4	0,5	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6	0,8	0,6
1 jaar vertraging	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
2 jaar vertraging	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
3 jaar vertraging	0,5	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	1,0
4 jaar vertraging	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
5 jaar vertraging	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
6 jaar vertraging	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Niet duidelijk										0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Niet van toepassing						0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5
Deelname	1,7	2,0	2,2	2,2	2,6	2,8	3,0	3,1	3,2	3,3	3,4	3,2	3,4	3,3

De aantallen zijn uitgedrukt als een percentage van de omvang van de vrouwencohorte van het geboortejaar in kwestie.

Bijlage I. Onderwijsposities en gewenste leeftijden

In dit rapport spreken we over verschillende ‘onderwijsposities’: de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers, de eerste graad van het gewoon secundair onderwijs, het algemeen secundair onderwijs tot en met het zesde leerjaar enzovoort. Tabel 77 laat zien hoe die onderwijsposities samengesteld zijn uit de meer gedetailleerde onderwijsposities van de database. Per schooljaar (kolommen) is aangegeven welke van die elementaire posities (rijen) betrokken zijn in de definitie van de samengestelde positie in kwestie (die benoemd zijn in de tussentitels van de tabel).

In Bijlage A hebben we benadrukt dat trends in leerlingenaantallen pas duidelijk zichtbaar worden na een correctie voor de schommelingen in de geboortecijfers. Voor een zinvolle longitudinale analyse van leerlingenaantallen is het daarnaast ook nodig de veranderingen in de onderwijsstructuur en in de rapportering over het onderwijs op te vangen. Zoals uitgelegd in de bijlage van een vorig rapport⁵⁵, doen we dat door gepaste samengestelde onderwijsposities te definiëren, zoals in Tabel 77.

Het derde onderdeel van dit rapport bestaat uit een beschrijving van voorsprong en vertraging van leerlingen. Die termen hebben een ondubbelzinnige betekenis zodra we hebben afgesproken welke ‘normale’ of ‘gewenste’ leeftijd bij de betrokken onderwijsposities hoort. Deze definitie is eveneens weergegeven in Tabel 77 (kolom ‘leeftijd’). Zoals aangegeven in Tabel 77 is het soms niet zinvol een leeftijd aan een gegeven onderwijspositie te verbinden. Die onderdelen van het onderwijs vallen dan buiten een analyse van voorsprong en vertraging.

Als we het onderwijssysteem indelen volgens de samengestelde posities aangegeven in Tabel 77, dan vinden we na de leerplicht nog leerlingen in elk onderdeel behalve het basisonderwijs.⁵⁶

⁵⁵ Van Landeghem, G., & Van Damme, J. (2004). *Geboortecohorten doorheen het Vlaams Onderwijs: Evolutie van 1989–1990 tot 2001–2002*. Leuven: Steunpunt LOA, rapport nr. 16.

⁵⁶ We hebben het onderdeelje over het basisonderwijs toch behouden in Tabel 77. Zo vormt de tabel een volledig overzicht van de database van leerlingenaantallen.

Tabel 77. Onderwijsposities en gewenste leeftijden

Onderwijspositie	Leef- tijd	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Basisonderwijs																
Gewoon kleuteronderwijs	3-5	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Buitengewoon kleuteronderwijs	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eerste leerjaar gewoon lager onderwijs	6	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Tweede leerjaar gewoon lager onderwijs	7	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Derde leerjaar gewoon lager onderwijs	8	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vierde leerjaar gewoon lager onderwijs	9	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vijfde leerjaar gewoon lager onderwijs	10	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zesde leerjaar gewoon lager onderwijs	11	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Buitengewoon lager onderwijs	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers																
Onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers	-							x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eerste graad gewoon secundair onderwijs																
Eerste leerjaar A van de eerste graad	12			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eerste leerjaar B variant van de eerste graad	12				x	x										
Eerste leerjaar B van de eerste graad 1ste jaar (eenheidsstructuur)	12	x	x													
Tweede leerjaar A van de eerste graad	13			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Tweede leerjaar van de eerste graad (beroepsvoorbereidend leerjaar)	13			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Tweede leerjaar VSO	13	x														
Tweede leerjaar BSO type 2	13	x														
Tweede leerjaar ASO type 2	13	x														
Tweede leerjaar VBSO	13	x														
Tweede leerjaar TSO type 2 (kunstonderwijs inbegrepen)	13	x														
2de jaar (eenheidsstructuur)	13		x													
Algemeen secundair onderwijs tot en met zesde leerjaar																
Derde leerjaar ASO type 1	14	x	x													
Derde leerjaar ASO type 2	14	x	x													
Eerste leerjaar van de tweede graad ASO	14			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vierde leerjaar ASO type 2	15	x	x	x												
Vierde leerjaar ASO type 1	15	x	x	x												
Tweede leerjaar van de tweede graad ASO	15			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vijfde leerjaar ASO Type 1	16	x	x	x	x											
Vijfde leerjaar ASO Type 2	16	x	x	x	x											
Eerste leerjaar van de derde graad ASO	16					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zesde leerjaar ASO Type 1	17	x	x	x	x	x										
Zesde leerjaar ASO Type 2	17	x	x	x	x	x										
Tweede leerjaar van de derde graad ASO	17							x	x	x	x	x	x	x	x	x

(vervolg)

Onderwijspositie	Leef- tijd	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Technisch secundair onderwijs en secundair kunstonderwijs tot en met zesde leerjaar																
Eerste leerjaar van de tweede graad TSO	14			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eerste leerjaar van de tweede graad KSO	14			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Derde leerjaar TSO type 1 (kunstonderwijs inbegrepen)	14	x	x													
Derde leerjaar TSO type 2 (kunstonderwijs inbegrepen)	14	x	x													
Vierde leerjaar TSO type 2	15			x												
Vierde leerjaar TSO type 1	15			x												
Tweede leerjaar van de tweede graad TSO	15				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vierde leerjaar KSO type 2	15			x												
Vierde leerjaar KSO type 1	15			x												
Tweede leerjaar van de tweede graad KSO	15				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vierde leerjaar TSO type 2 (kunstonderwijs inbegrepen)	15	x	x													
Vierde leerjaar TSO type 1 (kunstonderwijs inbegrepen)	15	x	x													
Vijfde leerjaar TSO Type 1	16			x	x											
Vijfde leerjaar TSO Type 2	16			x	x											
Eerste leerjaar van de derde graad TSO	16					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vijfde leerjaar KSO Type 1	16			x	x											
Vijfde leerjaar KSO Type 2	16			x	x											
Eerste leerjaar van de derde graad KSO	16					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vijfde leerjaar TSO type 2 (kunstonderwijs inbegrepen)	16	x	x													
Vijfde leerjaar TSO type 1 (kunstonderwijs inbegrepen)	16	x	x													
Zesde leerjaar TSO Type 1	17			x	x	x										
Zesde leerjaar TSO Type 2	17			x	x	x										
Tweede leerjaar van de derde graad TSO	17						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zesde leerjaar KSO Type 1	17			x	x	x										
Zesde leerjaar KSO Type 2	17			x	x	x										
Tweede leerjaar van de derde graad KSO	17						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zesde leerjaar TSO type 1 (kunstonderwijs inbegrepen)	17	x	x													
Zesde leerjaar TSO type 2 (kunstonderwijs inbegrepen)	17	x	x													

(vervolg)

Onderwijspositie	Leef- tijd	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Secundair beroepsonderwijs tot en met zesde leerjaar																
Derde leerjaar BSO type 1	14	x	x													
Derde leerjaar BSO type 2	14	x	x													
Eerste leerjaar van de tweede graad BSO	14			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vierde leerjaar BSO type 2	15	x	x	x												
Vierde leerjaar BSO type 1	15	x	x	x												
Tweede leerjaar van de tweede graad BSO	15				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Derde leerjaar van de tweede graad BSO	16					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vijfde leerjaar BSO Type 1	16	x	x	x	x											
Vijfde leerjaar BSO Type 2	16	x	x	x	x											
Eerste leerjaar van de derde graad BSO	16					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zesde leerjaar BSO Type 2	17	x	x	x	x	x										
Zesde leerjaar BSO Type 1	17	x	x	x	x	x										
Tweede leerjaar van de derde graad BSO	17						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zevende leerjaar algemeen secundair onderwijs																
Zevende leerjaar ASO Type 1	18	x	x	x	x	x	x									
Zevende leerjaar ASO Type 2	18	x	x	x	x	x	x									
Derde leerjaar van de derde graad ASO	18							x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zevende leerjaar technisch secundair onderwijs en secundair kunstonderwijs																
Zevende leerjaar TSO Type 1	18			x	x	x	x									
Zevende leerjaar TSO Type 2	18			x	x	x	x									
Derde leerjaar van de derde graad TSO	18							x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zevende leerjaar KSO Type 1	18			x	x	x	x									
Derde leerjaar van de derde graad KSO	18							x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zevende leerjaar TSO type 1 (kunstonderwijs inbegrepen)	18	x	x													
Zevende leerjaar TSO type 2 (kunstonderwijs inbegrepen)	18	x	x													
Zevende leerjaar beroepsonderwijs																
Zevende leerjaar BSO Type 2	18			x	x	x	x									
Zevende leerjaar BSO Type 1	18	n	n	x	x	x	x									
Derde leerjaar van de derde graad BSO	18							x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zevende leerjaar en vierde graad beroepsonderwijs																
Zevende leerjaar BSO Type 2 (incl. ASBO)	18-20	x	x													
Zevende leerjaar BSO Type 1	18	x	x	n	n	n	n									
Vierde graad beroepsonderwijs																
Eerste leerjaar ASBO (aanvullend secundair beroepsonderwijs)	18			x	x	x	x	x								
Eerste leerjaar van de vierde graad BSO	18								x	x	x	x	x	x	x	x
Tweede leerjaar ASBO (aanvullend secundair beroepsonderwijs)	19			x	x	x	x	x								
Tweede leerjaar van de vierde graad BSO	19								x	x	x	x	x	x	x	x
Derde leerjaar ASBO (aanvullend secundair beroepsonderwijs)	20			x	x	x	x	x								
Derde leerjaar van de vierde graad BSO	20								x	x	x	x	x	x	x	x

(vervolg)

Onderwijspositie	Leef- tijd	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Modulair voltijds gewoon beroepsonderwijs																
Voltijds gewoon secundair onderwijs, modulair onderwijs (BSO)	-												x	x	x	x
Deeltijds beroepsonderwijs 15-18-jarigen																
Deeltijds beroepssecundair onderwijs, tweede graad (geteld in februari van het schooljaar)	-				x	x	x	x	x	x	x					
Deeltijds beroepssecundair onderwijs 15- 18-jarigen, tweede graad (geteld in februari van het schooljaar)	-												x			
Deeltijds beroepssecundair onderwijs, derde graad (geteld in februari van het schooljaar)	-				x	x	x	x	x	x	x					
Deeltijds beroepssecundair onderwijs 15- 18-jarigen, derde graad (geteld in februari van het schooljaar)	-												x			
Experimenteel onderwijs met beperkt leerplan, beroepsvoorbereidend (geteld in oktober van het schooljaar)	-	x	x													
Deeltijds beroepssecundair onderwijs, beroepsvoorbereidend (geteld in oktober van het schooljaar)	-			x												
Deeltijds secundair zeevisserij onderwijs (geteld in september van het schooljaar)	-				x	x	x	x	x	x						
Deeltijds secundair zeevisserij onderwijs (geteld in februari van het schooljaar)	-											x	x	x	x	x
Deeltijds beroepssecundair onderwijs 15- 18-jarigen (2de of 3de graad)	-														x	x
Buitengewoon secundair onderwijs																
Buitengewoon secundair onderwijs	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Leertijd																
Leertijd	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Evolutie van de doorstroming van geboortecohorten na de leerplicht

(vervolg)

Onderwijspositie	Leef- tijd	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Deeltijds beroepsonderwijs 18-25-jarigen																
Experimenteel secundair onderwijs met beperkt leerplan voor sommige categorieën jongeren tussen 18 en 25 jaar, tweede graad (geteld in februari van het schooljaar)	-				x	x	x	x	x	x	x					
Deeltijds beroepssecundair onderwijs 18-25-jarigen, tweede graad (geteld in februari van het schooljaar)	-														x	
Experimenteel secundair onderwijs met beperkt leerplan voor sommige categorieën jongeren tussen 18 en 25 jaar, derde graad (geteld in februari van het schooljaar)	-				x	x	x	x	x	x	x					
Deeltijds beroepssecundair onderwijs 18-25-jarigen, derde graad (geteld in februari van het schooljaar)	-															x
Experimenteel secundair onderwijs met beperkt leerplan voor sommige categorieën jongeren tussen 18 en 25 jaar, HSTS (hoger secundair technische school) (geteld in februari van het schooljaar)	-				x	x	x	x	x	x	x					
Deeltijds beroepssecundair onderwijs 18-25-jarigen (2de of 3de graad))	-															x
																x
																x
																x

(vervolg)

Onderwijspositie	Leef- tijd	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Hogescholenonderwijs van één cyclus																
Hogescholenonderwijs korte type, eerste studiejaar	18				x	x	x	x								
Hogescholenonderwijs één cyclus, eerste studiejaar	18								x	x	x	x				
Hogescholenonderwijs één cyclus, eerste studiejaar (geen informatie over indeling deeltijds/voltijds)	18												x	x	x	
Hogescholenonderwijs één cyclus, eerste studiejaar, deeltijdse hoofdinschrijvingen	18												x	x	x	x
Hogescholenonderwijs één cyclus, eerste studiejaar, voltijdse hoofdinschrijvingen	18												x	x	x	x
Hogescholenonderwijs korte type, tweede studiejaar	19				x	x	x	x								
Hogescholenonderwijs één cyclus, tweede studiejaar	19								x	x	x	x				
Hogescholenonderwijs één cyclus, tweede studiejaar (geen informatie over indeling deeltijds/voltijds)	19												x	x	x	
Hogescholenonderwijs één cyclus, tweede studiejaar, voltijdse hoofdinschrijvingen	19												x	x	x	x
Hogescholenonderwijs één cyclus, tweede studiejaar, deeltijdse hoofdinschrijvingen	19												x	x	x	x
Hogescholenonderwijs korte type, derde studiejaar	20				x	x	x	x								
Hogescholenonderwijs één cyclus, derde studiejaar	20								x	x	x					
Hogescholenonderwijs één cyclus, derde studiejaar (geen informatie over indeling deeltijds/voltijds)	20												x	x		
Hogescholenonderwijs één cyclus, derde studiejaar, voltijdse hoofdinschrijvingen	20												x	x	x	x
Hogescholenonderwijs één cyclus, derde studiejaar, deeltijdse hoofdinschrijvingen	20												x	x	x	x
Hogescholenonderwijs korte type, vierde studiejaar	21				x	x	x	x								
Hogescholenonderwijs één cyclus, vierde studiejaar (sociale verpleegkunde)	21								x	x						
Hogescholenonderwijs van één cyclus (leerjaar onbekend)																
Hogescholenonderwijs kort type, studiejaar niet bekend.	18-21	x	x	x												

(vervolg)

Onderwijspositie	Leef- tijd	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Hogescholenonderwijs van twee cycli																
Hogescholenonderwijs lange type, eerste studiejaar, afdeling "Handelwetenschappen"	18				x	x	x									
Hogescholenonderwijs lange type, eerste studiejaar, andere afdeling dan "Handelwetenschappen" en dan "Bestuurswetenschappen"	18				x	x	x									
Hogescholenonderwijs lange type, eerste studiejaar, afdeling "Bestuurswetenschappen"	18				x	x	x									
Hogescholenonderwijs twee cycli, eerste studiejaar	18							x	x	x	x					
Hogescholenonderwijs twee cycli, eerste studiejaar, voltijdse hoofdinschrijvingen	18											x	x	x	x	x
Hogescholenonderwijs twee cycli, eerste studiejaar, deeltijdse hoofdinschrijvingen	18											x	x	x	x	x
Hogescholenonderwijs lange type, tweede studiejaar, andere afdeling dan "Handelwetenschappen" en dan "Bestuurswetenschappen"	19				x	x	x									
Hogescholenonderwijs lange type, tweede studiejaar, afdeling "Bestuurswetenschappen"	19				x	x	x									
Hogescholenonderwijs lange type, tweede studiejaar, afdeling "Handelwetenschappen"	19				x	x	x									
Hogescholenonderwijs twee cycli, tweede studiejaar	19							x	x	x	x					
Hogescholenonderwijs twee cycli, tweede studiejaar, deeltijdse hoofdinschrijvingen	19											x	x	x	x	x
Hogescholenonderwijs twee cycli, tweede studiejaar, voltijdse hoofdinschrijvingen	19											x	x	x	x	x

(vervolg)

Onderwijspositie	Leef- tijd	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Hogescholenonderwijs van twee cycli (vervolg)																
Hogescholenonderwijs lange type, derde studiejaar, afdeling "Bestuurswetenschappen", dit derde studiejaar van het hoger onderwijs behoort tot de eerste cyclus	20				x											
Hogescholenonderwijs lange type, derde studiejaar, afdeling "Handelswetenschappen", dit derde studiejaar van het hoger onderwijs behoort tot de eerste cyclus	20				x	x										
Hogescholenonderwijs lange type, derde studiejaar, andere afdeling dan "Handelswetenschappen" en dan "Bestuurswetenschappen"	20				x	x	x									
Hogescholenonderwijs lange type, derde studiejaar, afdeling "Bestuurswetenschappen", dit derde studiejaar van het hoger onderwijs behoort tot de tweede cyclus	20						x	x								
Hogescholenonderwijs lange type, derde studiejaar, afdeling "Handelswetenschappen", dit derde studiejaar van het hoger onderwijs behoort tot de tweede cyclus	20				x	x	x									
Hogescholenonderwijs twee cycli, derde studiejaar	20							x	x	x	x					
Hogescholenonderwijs twee cycli, derde studiejaar, voltijdse hoofdinschrijvingen	20											x	x	x	x	x
Hogescholenonderwijs twee cycli, derde studiejaar, deeltijdse hoofdinschrijvingen	20											x	x	x	x	x
Hogescholenonderwijs lange type, vierde studiejaar, andere afdeling dan "Handelswetenschappen" en dan "Bestuurswetenschappen"	21				x	x	x	x								
Hogescholenonderwijs lange type, vierde studiejaar, afdeling "Bestuurswetenschappen"	21				x	x	x	x								
Hogescholenonderwijs lange type, vierde studiejaar, afdeling "Handelswetenschappen"	21				x	x	x	x								
Hogescholenonderwijs twee cycli, vierde studiejaar	21							x	x	x	x					
Hogescholenonderwijs twee cycli, vierde studiejaar, deeltijdse hoofdinschrijvingen	21											x	x	x	x	x
Hogescholenonderwijs twee cycli, vierde studiejaar, voltijdse hoofdinschrijvingen	21											x	x	x	x	x

(vervolg)

Onderwijspositie	Leef- tijd	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Hogescholenonderwijs van twee cycli (vervolg)																
Hogescholenonderwijs lange type, vijfde studiejaar, afdeling "Bestuurswetenschappen"	22				x											
Hogescholenonderwijs lange type, vijfde studiejaar, afdeling "Handelswetenschappen"	22				x	x	x									
Hogescholenonderwijs lange type, vijfde studiejaar, andere afdeling dan "Handelswetenschappen" en dan "Bestuurswetenschappen"	22				x	x	x	x								
Hogescholenonderwijs twee cycli, vijfde studiejaar	22								x	x	x					
Hogescholenonderwijs twee cycli, vijfde studiejaar, deeltijdse hoofdinschrijvingen	22											x	x	x	x	x
Hogescholenonderwijs twee cycli, vijfde studiejaar, voltijdse hoofdinschrijvingen	22											x	x	x	x	x
Hogescholenonderwijs van twee cycli (leerjaar onbekend)																
Hogescholenonderwijs lange type, studiejaar niet bekend.	18-22	x	x	x												
Ander hogescholenonderwijs																
Hogescholenonderwijs, ander dan "HOBU", "Korte type" of "Lange type", eerste studiejaar	18				x	x	x									
Hogescholenonderwijs, ander dan "HOBU", "Korte type" of "Lange type", tweede studiejaar	19				x	x	x	x								
Hogescholenonderwijs, ander dan "HOBU", "Korte type" of "Lange type", derde studiejaar	20				x	x	x									
Hogescholenonderwijs, ander dan "HOBU", "Korte type" of "Lange type", vierde studiejaar	21				x	x	x	x								
Hogescholenonderwijs, ander dan "HOBU", "Korte type" of "Lange type", vijfde studiejaar	22				x	x	x									
Ander hogescholenonderwijs (leerjaar onbekend)																
Hogescholenonderwijs, niet "Korte type" of "Lange type" (wel: "K 2de graad", "H.T.O. 3de graad", "K 3de graad", "Niet gerangschikte afdelingen", zie bron SJ9192p269), studiejaar niet bekend.	18-22	x	x	x												
Hogescholenonderwijs van departement Cultuur																
Hogescholenonderwijs, in de "instellingen voor kunstonderwijs die in 1991 van het departement Cultuur naar het departement Onderwijs werden overgeheveld" (zie Jaarboek 93-94, p. 239), studiejaar niet bekend.	18-22	x	x	x	x											

(vervolg)

Onderwijspositie	Leef- tijd	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Universitair onderwijs																
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, eerste studiejaar van eerste cyclus, deeltijdse hoofdschrijving	18	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, eerste studiejaar van eerste cyclus, voltijdse hoofdschrijving	18	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met tweejarige eerste cyclus, eerste studiejaar van eerste cyclus, deeltijdse hoofdschrijving	18	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met tweejarige eerste cyclus, eerste studiejaar van eerste cyclus, voltijdse hoofdschrijving	18	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met tweejarige eerste cyclus, tweede studiejaar van eerste cyclus, hoofdschrijving (geen informatie over voltijds/deeltijds)	19												x	x		
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, tweede studiejaar van eerste cyclus, deeltijdse hoofdschrijving	19	x	x	x	x	x	x		x				x	x	x	
Universitair onderwijs (basisopleiding) met tweejarige eerste cyclus, tweede studiejaar van eerste cyclus, voltijdse hoofdschrijving	19	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, tweede studiejaar van eerste cyclus, voltijdse hoofdschrijving	19	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met tweejarige eerste cyclus, tweede studiejaar van eerste cyclus, deeltijdse hoofdschrijving	19	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

(vervolg)

Onderwijspositie	Leef- tijd	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Universitair onderwijs																
Universitair onderwijs (basisopleiding), studiegebied "Godgeleerdheid, godsdienstwetensch. en kerkelijk recht", baccalaureus in de godgeleerdheid, derde studiejaar, deeltijds	20	x	x	x	x	x		x	x	x						
Universitair onderwijs (basisopleiding), studiegebied "Godgeleerdheid, godsdienstwetensch. en kerkelijk recht", baccalaureus in de godgeleerdheid, derde studiejaar, voltijds	20				x	x	x	x	x	x						
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, derde studiejaar van eerste cyclus, deeltijdse hoofdschrijving	20	x	x	x	x					x	x					x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, derde studiejaar van eerste cyclus, voltijdse hoofdschrijving	20	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met tweejarige eerste cyclus, eerste studiejaar van tweede cyclus, deeltijdse hoofdschrijving	20	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met tweejarige eerste cyclus, eerste studiejaar van tweede cyclus, voltijdse hoofdschrijving	20	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met tweejarige eerste cyclus, tweede studiejaar van tweede cyclus, deeltijdse hoofdschrijving	21	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met tweejarige eerste cyclus, tweede studiejaar van tweede cyclus, voltijdse hoofdschrijving	21	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, eerste studiejaar van tweede cyclus, voltijdse hoofdschrijving	21	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, eerste studiejaar van tweede cyclus, deeltijdse hoofdschrijving	21	x	x	x						x		x				x

(vervolg)

Onderwijspositie	Leef- tijd	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Universitair onderwijs																
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, tweede studiejaar van tweede cyclus, voltijdse hoofdschrijving	22	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met tweejarige eerste cyclus, derde studiejaar van tweede cyclus, deeltijdse hoofdschrijving	22	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met tweejarige eerste cyclus, derde studiejaar van tweede cyclus, voltijdse hoofdschrijving	22	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, tweede studiejaar van tweede cyclus, deeltijdse hoofdschrijving	22	x	x	x		x		x	x	x						x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, derde studiejaar van tweede cyclus, deeltijdse hoofdschrijving	23	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, derde studiejaar van tweede cyclus, voltijdse hoofdschrijving	23	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met tweejarige eerste cyclus, vierde studiejaar van tweede cyclus, deeltijdse hoofdschrijving	23			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met tweejarige eerste cyclus, vierde studiejaar van tweede cyclus, voltijdse hoofdschrijving	23	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, vierde studiejaar van tweede cyclus, deeltijdse hoofdschrijving	24	x	x	x					x	x				x	x	x
Universitair onderwijs (basisopleiding) met driejarige eerste cyclus, vierde studiejaar van tweede cyclus, voltijdse hoofdschrijving	24	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x